Täysistunto

Torstai 14.10.2021 klo 16.00—21.13

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 21.13.

Puhetta johtivat toinen varapuhemies Juho Eerola (16.00—17.58) ja ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne (17.58—21.13).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Sanna Marin
valtiovarainministeri Annika Saarikko
ulkoministeri Pekka Haavisto
oikeusministeri Anna-Maja Henriksson
perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru
työministeri Tuula Haatainen
elinkeinoministeri Mika Lintilä
maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä
kuntaministeri Sirpa Paatero
puolustusministeri Antti Kaikkonen
pohjoismaisen yhteistyön ja tasa-arvon ministeri Thomas Blomqvist
eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen
kehitysyhteistyö- ja ulkomaankauppaministeri Ville Skinnari
liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka
ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen
sisäministeri Maria Ohisalo
opetusministeri Li Andersson
tiede- ja kulttuuriministeri Antti Kurvinen
sosiaali- ja terveysministeri Hanna Sarkkinen

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen näille paikalla oleville ministereille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

2.1. Suullinen kysymys sähkön ja polttoaineiden hinnasta (Veikko Vallin ps)
Suullinen kysymys SKT 173/2021 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Vallin.

Keskustelu

16.01 **Veikko Vallin ps:** Arvoisa puhemies! Sähkön ja polttoaineiden hinnat ovat nousseet valtavasti. Ministeri Harakka sanoi keväällä, että litra ysivitosta maksoi saman kuin hallituskauden alussa ja se tulee maksamaan saman tämän hallituskauden lopussa. Huhhuh, mitä muunneltua totuutta. Oletteko vielä samaa mieltä? Ysivitosen keskihinta on jo yli 1,8 euroa litralta. Vuosi sitten se oli alle 1,3 euroa. 20 000 kilometriä vuodessa työmatkojaan ajava maksaa nyt yli 600 euroa enemmän. Tämä on kaikki pois muusta, kuten ihmisten ruokapöydistä. En ehdi tässä puheenvuorossa edes aloittamaan sähkön hintakriisistä.

Arvoisa hallitus, mitä aiotte tehdä tälle tilanteelle? Perussuomalaiset esittävät pikaisia toimia polttoaineiden ja sähkön hintojen laskemiseksi. Sopiiko se teille?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ministeri Harakka — onkin virkamiesaition puolella, jahas.

16.02 **Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka** (vastauspuheenvuoro): Vanhasta tottumuksesta, arvoisa puhemies. [Naurua] — Kiitos tästä tärkeästä kysymyksestä. Me autoilijat seuraamme jatkuvasti polttoaineen hintaa. Ilta-Sanomat kertoi, että Helsingissä 95-bensan hinta on ylittänyt kipurajan 1,80 — Ilta-Sanomat kertoi tämän 2. syyskuuta 2012. Tämä kertoo vain siitä, että kymmenen vuoden hintahaarukan arvioiminen on käytännössä mahdotonta, muun muassa sen takia, että nyt vuoden sisällä raakaöljyn hinta on maailmanmarkkinoilla kaksinkertaistunut ja saattaa nousta siitä eteenkinpäin.

Nyt jos puhutaan niin, että ei irroteta sitaatteja asiayhteyksistään, niin tarkoitin sitä, että tämän hallituksen toimet tulevat tuskin havaittavasti ohjelman toteutuessa vaikuttamaan kymmenen vuoden päästä fossiilisten polttoaineiden hintoihin, mutta nyt Euroopan unionin tiukentuneet ympäristövaatimukset ja sitten lisäksi nyt ilmeisesti kohoava maailmanmarkkinahinta tulevat vaikuttamaan. [Eduskunnasta: Mitä te teette?]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat tästä aiheesta esittää lisää kysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla sitä V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Ensimmäisen kysymyksen esittänyt edustaja Vallin jatkaa.

16.04 **Veikko Vallin ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei kuulosta siltä, että... [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt ei kuulosta miltään, kun ei ole mikrofoni päällä. [Naurua]

Arvoisa puhemies! Ei kuulosta siltä, että hintoihin olisi tulossa helpotusta hallituksen toimesta. EU:n väliaikaiset energia-almut eivät suomalaista tule koskemaan, vaan jälleen suomalainen maksaa, jotta muut maat voivat halventaa hintojaan. Ja nyt tarkkana, hyvät kuulijat: EU:lta on tulossa elpymispaketti kakkonen, joka on puettu ”sosiaalisen ilmastorahaston” nimen alle. Rahasto kuuluu pakettiin nimeltä Fit for 55, joka kokonaisuudessaan maksaisi investointeina EU:n alueella yli biljoona euroa — eli yli tuhat miljardia joka ikinen vuosi, arvioivat asiantuntijat. Tällaistako haluatte?

Kansamme on sellaisessa suossa, että tavallisen kansalaisen kukkaro on tyhjä. Hyvä hallitus, aiotteko torjua kaikki suomalaista kurittavat EU:n ilmastotoimet ja keventää energiaveroja?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Olkaa hyvä, ministeri Lintilä.

16.05 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Energian hinta on tällä hetkellä noussut Euroopassa erittäin voimakkaasti. Tätä samaa keskustelua käytiin viime viikolla. Suurimmat syyt tällä hetkellä energian hinnan nousuun ovat Euroopan erittäin huono kaasutilanne ja sitten osaltaan myös erittäin vähäsateinen kesä Ruotsissa ja Norjassa, mikä on nostanut osaltaan hintaa. Suomessa tällä hetkellä energia on Euroopan kolmanneksi halvinta — halvempaa se on Pohjois-Norjassa ja Pohjois-Ruotsissa. Ongelma on nimenomaan Euroopan alue, jossa ollaan erittäin voimakkaasti kaasuun sidonnaisia.

EU toi eilen esille kansallisia elementtejä, joilla voidaan puuttua hinnoitteluun, ja tässä usein taustalla on se, että monissakaan EU-maissa ei ole esimerkiksi sellaista sosiaaliturvajärjestelmää kuin Suomessa on, jolla voidaan puuttua esimerkiksi energiamaksuihin — ei suoraan, vaan henkilökohtaisesti. Eli sen puoleen [Puhemies koputtaa] meillä ei ole tällä hetkellä mitään suunnitelmaa siitä, [Puhemies koputtaa] että energian osalta tehtäisiin vähentäviä toimia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Tässä oli tämä eurokytkös, joten otetaan ministeri Tuppurainen, mutta sen jälkeen yritetään pitäytyä siinä, että yksi kysymys ja yksi vastaus.

16.06 **Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, kiitos! Oikaisisin mielelläni aluksi mittaluokan: kun te esititte kysymyksessänne, että tämä ajatus uudesta ilmastotoimien sosiaalivälineestä olisi samaa mittaluokkaa kuin tämä elpymisväline, niin elpymisväline kokonaisuudessaan oli 750 miljardia euroa ja nyt tämä uusi komission esitys on 72 miljardia euroa eli huomattavasti pienempi. Siitä huolimatta sitä on tarkasteltava kriittisesti. Suomen hallitus ei ole sellaista esitystä itse tarkoituksenmukaisena pitänyt. Komissio toi sen osana tätä laajempaa ilmastotoimien kokonaisuutta. Sen ajatuksena on, että mikäli päästökauppaa laajennettaisiin myös liikenteeseen ja rakennusten erillislämmitykseen, niin niistä tavallisille kansalaisille koituvia kuluja korvattaisiin tästä uudesta ilmastotoimien erillisrahastosta päästökaupasta saatavilla tuloilla. Tämä olisi kuitenkin kokonaan uusi rahasto. Se tulisi meidän juuri, vastikään sopimamme monivuotisen rahoituskehyksen ulkopuolelle ja sen päälle, ja tästä syystä [Puhemies koputtaa] jäsenmaat varmasti neuvottelevat tästä asiasta hyvin huolellisesti.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Purra.

16.08 **Riikka Purra ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kysyin viikko sitten täällä kyselytunnilla tästä suunnitellusta, sangen massiivisesta EU:n uudesta paketista ilmastotoimiin liittyen. Kysyin pääministeri Marinilta, pitäisikö Suomen jälleen suostua siihen, tällä kertaa ilmastotoimien varjolla, että suomalaiset pääsevät maksamaan muiden maiden laskuja ja velkaa. En saanut siihen suoraa vastausta. Eilen puheenjohtajat kokoontuivat paneelissa, jossa tämä asia nousi jälleen esille, ja olin ymmärtävinäni, että valtiovarainministeri Saarikko ei ainakaan täysin varauksettomasti suhtaudu tällaiseen. Niinpä haluaisinkin nyt kysyä uudelleen, arvoisa pääministeri Marin: kannatatteko ilmastotoimena uutta EU:n tulonsiirtopakettia, jossa suomalaiset joutuisivat maksumiehiksi? Ja selkeä vastaus, jos saan pyytää: kyllä vai ei? [Ben Zyskowicz: Sanokaa nyt suoraan! — Eduskunnasta: Nyt suora vastaus!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Pääministeri Marin.

16.09 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä komission esittämä Fit for 55 -pakettihan liittyy siihen, että me olemme yhdessä sopineet vuoden 2030 päästövähennystavoitteen korottamisesta 55 prosenttiin. Sen vuoksi komissio on antanut tällaisen mittavan lainsäädäntöehdotusten paketin neljästätoista kokonaisuudesta, jota me olemme käsitelleet muun muassa EU-ministerivaliokunnassa tänä syksynä, ja näitä ennakkovaikuttamislinjauksia ja kantoja tähän kokonaisuuteen olemme ottaneet.

Me suhtaudumme kriittisesti osaan tästä kokonaisuudesta. Muun muassa tämä sosiaalirahasto, jota on esitetty, on sellainen, että me suhtaudumme siihen hyvin kriittisesti emmekä näe sille tarvetta. Mutta iso osahan tämän Fit for 55 -paketin kokonaisuudesta on siis sellaista, mitä jäsenmaat tulevat itse tekemään, eli myös Suomi tulee omalta osaltansa huolehtimaan, että me tulemme yhdessä unionina pääsemään tuohon 55 prosenttiin 2030 ja että unioni on hiilineutraali vuonna 2050. Tuo kokonaisuus sisältää lukuisia erilaisia esityksiä. Kaikkiin näihin me linjan ja kannan muodostamme, ja tietenkin suuri valiokunta myös eduskunnassa omalta osaltansa sitten Suomen kannat katsoo [Puhemies koputtaa] ja hallitukselle ohjeistuksen antaa. [Ben Zyskowicz: Nyt ette kyllä sanonut suoraan!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Meri.

16.10 **Leena Meri ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ministeri Harakka ei kyllä vastannut siihen, aikooko hallitus laskea polttoaineveroa. Sehän on täysin mahdollista. Se olisi ollut kiva tietää, mutta on tyypillistä, että suoraan ei vastata.

Puolueemme puheenjohtaja kysyi teiltä, pääministeri Marin, aiotteko suhtautua tähän uuteen elpymispakettiin sanomalla ”ei”. Siitähän tässä on kysymys. Siitä, minkäkokoinen se on, te täällä ministeriaitiossa tuotte esille, että ei tämä ole samankokoinen. No, samankokoinen tai erikokoinen, mutta taas suomalainen maksaa. Elikkä pääministeri Marin, voitteko nyt vastata tähän edustaja Purran kysymykseen: suhtaudutteko tähän siten, että sanotte ”ei käy”? [Sanna Antikainen: Nyt suora vastaus, arvoisa pääministeri!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja pääministeri Marin.

16.11 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on näissä neuvotteluissa tietenkin aina muodostanut oman kantansa, ja me pyrimme myös toimimaan rakentavasti niissä neuvotteluissa, joita käydään. Tämän koko paketin, tämän Fit for 55 -paketin, osalta me tulemme jokaisen näistä esityksistä käymään läpi ja muodostamaan siihen kantamme. Kuten totesin, me suhtaudumme kriittisesti tähän sosiaalirahastoon, mutta kyse ei ole uudesta elpymispaketista tai -välineestä, kuten perussuomalaiset ovat täällä kertoneet. Ei minun käsitykseni ole, että me muodostaisimme tämänkaltaisen välineen kuin elpymisväline oli. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Se on aivan erilainen, se on aivan erilainen kokonaisuus, eikä sitä muuta se, että perussuomalaiset nauravat eduskunnassa. Me käsittelemme tämän asiallisesti, kuten me käsittelemme kaikki muutkin esitykset, mutta kuten totesin, me suhtaudumme tähän esitykseen kriittisesti.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Ranne.

16.12 **Lulu Ranne ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi haluaa olla varojaan suurempi maksaja EU:ssa jokaisessa kuviossa. EU:n ilmastopaketti tulee syömään armottomasti kilpailukykyämme. Esimerkiksi Suomen viennille elintärkeä meriliikenne: Siellä kustannukset tulevat nousemaan satoja miljoonia. Lisälasku voi olla jopa miljardin verran.

Te nielette kaiken, mitä EU teille syöttää, mutta sekään ei riitä. Te kiristätte Suomen tilannetta kireämmillä ilmastotavoitteilla kuin kenelläkään muulla. Miksi Suomen pitää olla 15 vuotta nopeampi kuin muiden näissä ilmastotavoitteissa? Se aiheuttaa semmoisia lisäkustannuksia, että meillä ei ole siihen varaa.

Arvoisa hallitus, koska te lakkaatte olemasta EU:n heittopussi ja alatte puolustaa suomalaisten etua kaikilla käytettävissä olevilla keinoilla aina sitä yksimielisyysvaatimusta hyödyntäen?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Taas useampikin ministeri nostaa kättään, mutta pääministeri Marin.

16.13 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on siis vahvasti ajanut sitä, vahvasti ajanut meidän puheenjohtajakaudelta lähtien, että tätä EU:n ilmastotavoitetta kiristetään vuoteen 2030 vähintään 55 prosenttiin. Tämä on siis ollut Suomen vaatimus, [Jani Mäkelä: Sehän on täysin väärin!] meidän vaatimuksemme, ja me olemme ajaneet tätä linjaa ja olemme saaneet tämän yhteisen kannan EU:lle. [Välihuutoja vasemmalta] Ja toisin kuin täällä kysyjä esittää tai pohtii, niin tämä ei ole Suomelle haitaksi, vaan päinvastoin eduksi. [Oikealta: Ohhoh!] Tämä on eduksi, ja miksi? Sen vuoksi, että suomalaiset yritykset tekevät maailmanluokan teknologiaa ilmastonmuutoksen torjumiseksi ja siihen vastaamiseksi. Kun me kiristämme EU:ssa päästötavoitteita, tätä teknologiaa tullaan tarvitsemaan Euroopassa. Kun me ajamme YK:ssa vahvempia ilmastotoimia, tätä teknologiaa tullaan tarvitsemaan globaalisti. Eli itse asiassa suomalaiset yritykset ja sitä kautta suomalaiset työpaikat hyötyvät siitä, että me ajamme vahvaa ilmastopolitiikkaa niin EU:ssa kuin globaalisti.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Grahn-Laasonen.

16.14 **Sanni Grahn-Laasonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Energian saatavuudella ja hinnalla on äärimmäisen iso merkitys ihmisten arjelle mutta myöskin suomalaiselle teollisuudelle. Euroopan unionissa tehdään tällä hetkellä merkittäviä päätöksiä, joilla on kauaskantoiset vaikutukset. Yksi näkökulma tähän, joka liittyy Suomen EU-vaikuttamiseen, on ydinvoiman rooli näissä ratkaisuissa. Ydinvoima on puhdas, ilmastokestävä ja lisäksi kustannustehokas tapa tuottaa energiaa. Eurooppa tarvitsee sitä, ja Suomi tarvitsee sitä tulevaisuudessakin teollisuuden kasvaviin energiatarpeisiin, ilmastokriisin ratkaisuun ja irrottamaan riippuvuutta tuontienergiasta sekä tietenkin varmistamaan energian kohtuullista hintaa.

Ministeri Lintilä on ollut vetoamassa muiden EU-maiden kanssa siihen, että ydinvoiman merkitys ymmärrettäisiin, kun EU-komissio valmistelee kestävän rahoituksen taksonomiaa. Vihreät ovat kaksi kertaa lähteneet hallituksesta ydinvoiman takia — muistamme tämän historian — enkä ole myöskään kuullut pääministeri Sanna Marinin ottavan kantaa ydinvoiman puolesta, ja se saa kysymään hallituksen linjan ja EU-vaikuttamisen johdonmukaisuuden perään. [Puhemies koputtaa] Pääministeri Marin, mitä te olette tehnyt vaikuttaaksenne Euroopan unionissa sen puolesta, [Puhemies: Ja minuutti on ylitetty!] että ydinvoiman merkitys ymmärretään?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Pääministeri Marin.

16.15 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse asiassa, aivan kuten ministeri Lintilä on vaikuttanut, myös minä olen vaikuttanut, eli olemme Ranskan aloitteesta olleet mukana tällaisessa yhteisessä kirjelmässä, jossa me olemme pyytäneet komissiota vauhdittamaan ydinvoimaan liittyen esitystänsä taksonomia-asetuksesta eli tämän kestävän rahoituksen asetuksesta. Eli kyllä me olemme vaikuttaneet ja kyllä me vaikutamme ja teemme yhteistyötä. Me tarvitsemme tuon esityksen, eli näidenkin asioiden pitää edetä Euroopan tasolla, ja nyt me odotamme, että komissio tässä etenee.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Sankelo.

16.16 **Janne Sankelo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän energiakeskusteluun liittyen EU:ssa on tosiaan valmistelussa niin sanottu kestävän rahoituksen säätely, joka edellyttää energian ja elinkeinojen luokittelua rahoituksen saamiseksi. Ilmastokriteereitä koskeva EU:n delegoitu säädös on viemässä pohjaa pois suomalaiselta kestävältä metsätaloudelta ja biomassan käytöltä energiaksi. Tällä on vaikutuksia teollisuuteen, metsänomistajiin ja kasvavan huolen perusteella myös kansantalouteemme, koska Suomi ei jostain kummallisesta syystä näytä täyttävän nyt esitettyjä kriteerejä. Muuallahan nämä Suomen asiat yleensä tiedetään paremmin.

Ennen kuin Suomi laitetaan kokonaan kiinni, kysyisin: onko hallituksella selkeä yhteinen kanta meille elintärkeän kestävän metsätalouden puolustamisessa? Ratkaisuja tehdään nyt tänä syksynä. Mitä tekee Suomen hallitus?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Leppä.

16.17 **Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysymys on äärimmäisen tärkeä Suomelle. Hallituksella on selkeä kanta:

Ensinnäkin metsäpäätöksenteko kuuluu jäsenvaltioille — se kuuluu jäsenvaltioille nyt ja tulevaisuudessa.

Toinen asia: Koko metsäklusterin kokonaiskestävyys on otettava huomioon, sekä taloudellinen, sosiaalinen että ympäristöllinen kestävyys. Tämä on hallituksen linja, tästä me lähdemme. Ja mitä bioenergian osalta tulee, Suomessahan bioenergian käyttö on kestävää. Se tehdään tähteistä, sekä metsätalouden, metsäalan tähteistä että myös metsäteollisuuden tähdemateriaaleista, ja ainespuu käytetään sitten arvokkaampiin pitkäaikaisempiin tuotteisiin. Se on meidän linjamme. Tällä myös korvataan uusiutumattomien luonnonvarojen käyttöä, mikä ilmastonmuutoksen kannalta on se kaikkein keskeisin asia. Uusiutumattomien luonnonvarojen käytöstä pitää päästä eroon. Fossiilitaloudesta biotalouteen, tämä on hallituksen linja.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Laukkanen.

16.18 **Antero Laukkanen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä hallitus, tämä energiakysymys ei ole mikään vähäpätöinen kysymys, se, mitä ihminen joutuu joka päivä maksamaan ihan normaaleista elinolosuhteista. Harakka, Lintilä, pääministeri, Suomen kansa ansaitsee kuulla nyt ihan oikean vastauksen, mitä hallitus aikoo tehdä, jotta tämä energian hinta laskisi. Tämä ei ole opposition ilkeämielisyyttä. Tämä on Suomen kansan pohdintaa, millä ja mihin hintaan he lämmittävät talonsa ensi talvena. Tämä on vakava kysymys, ja nyt tarvittaisiin sitä ripeää toimintaa, jotta myös teollisuus saa vastauksen, miten heidän kilpailukykynsä tulevien kuukausien aikana säilyy. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Lintilä.

16.19 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Laukkanen kysyi nopeita toimenpiteitä. Nopeita toimenpiteitä:

Siirtohintojen laskeminen. Energiavirasto on ilmoittanut, että he ottavat sen paketin, jonka tämä sali on hyväksynyt, käyttöön vuodenvaihteessa, jolloinka ensi vuonna siirtohinnat laskevat kaikkinensa noin 380 miljoonaa. Sitä, miten se määrittyy eri siirtoihin tai yhtiöihin, on vaikea sanoa, mutta kokonaistaso tulee olemaan tämä.

Toinen, kun kysyitte teollisuuden puolelta: olemme laskeneet teollisuuden sähköveron EU:n minimiin. Sen alemmaksi me ei voida mennä.

Ja nyt pitää muistaa sellainen, kun tässä koko ajan tulee se, että tämä vihreä siirtymä nostaa hintaa, [Perussuomalaisten ryhmästä: Nostaako se hintoja?] että se ei nosta hintaa, vaan fossiiliset nostavat tällä hetkellä hintaa. Tämä on se ongelma, ja tämä pitää mieltää.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kulmuni.

16.20 **Katri Kulmuni kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Euroopan energiakenttä on tietenkin hyvin moninainen. Valitettavasti kaikissa maissa ei ehkä ihan yhtä vastuullisesti ole hoidettu energiaan liittyviä omavaraisuuskysymyksiä tai kantaverkon kuntoon liittyviä kysymyksiä, ja nyt monissa maissa kieltämättä, kun maailmantalous on lähtenyt nousuun, ollaan hätää kärsimässä sen suhteen, kuinka tuettaisiin sitten myös sosiaalipolitiikan keinoin energiahinnan laskua. Mutta ehkä ensi keväänä sitten energian hinta on jo laskenut ihan toisiin lukemiin, koska sitä ohjaavat tietenkin markkinat suuressa määrin.

On tietenkin totta, että myös osalla poliitikkojen tekemistä päätöksistä voi olla ja onkin vaikutusta siihen, miten energian hinta muuttuu, mutta ennen kaikkea markkinoilla on merkitystä.

Osa jäsenmaista on siis esittänyt, että pitäisi kansallisesti subventoida näitä energian nousseita hintoja. Nyt kun ministerit käyvät eurooppalaisissa pöydissä, niin mitenkä Suomi tähän suhtautuu? Esimerkiksi energiamarkkinadirektiivi on vasta pari vuotta sitten uusittu, ja me olemme aina luottaneet siihen, [Puhemies koputtaa] että markkinat kyllä hoitavat tämän asian.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Lintilä.

16.21 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Niin kuin aiemmassa vastauksessani sanoin, tämä eilinen komission puolelta tullut oli lähinnä tällainen oikeuden kansallisille valtioille antava. Kyllä tämä on hyvin vaikea ja kriittinen kysymys. Meillä on kutsuttu nyt viikon päästä ylimääräinen, voisiko sanoa, kriisikokous, energianeuvoston kokous, kasaan Luxemburgiin, jossa tullaan käymään tätä tilannetta läpi. Kyllä tämä on tällä hetkellä ilman muuta sellainen kysymys, joka on myös suuren taloudenkuvan kannalta merkittävä. Suomessa me ollaan vielä joissain siedettävyyden rajoissa. Pitää muistaa, että me on eletty erityisen edullisen energian aikaa viime aikoina, ja nyt on vähän niin kuin noustu normaaliin tasoon. Tämä tulee ehkä nousemaan vielä talven aikana, riippuu varmaan talvesta, ja toivon mukaan sen jälkeen tullaan alas. Mutta se huoli, joka tulee nyt nimenomaan Euroopasta, on se, kuinka heikko heidän varautumisensa tähän energiatilanteeseen on.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Elomaa.

16.22 **Ritva Elomaa ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Energian hinnat ovat karkaamassa pilviin. Samalla ilmasto- ja päästötavoitteita kiristetään edelleen. Ei riitä enää, että päästötavoitteissa Suomessa tavoiteltaisiin ykkössijaa vaan ykkössijaa potenssiin 100. Mitä vastaatte, hallitus, kansalaisille, jotka kysyvät, kuinka selvitään ensi talvena lämmityskuluista, sähkölaskuista? Ei pysty maksamaan, moni sanoo.

EU:n komissio on ehdottamassa myös sosiaalista ilmastorahastoa, eli suomalainen pienituloinen on erittäin todennäköisesti maksupuolella tässäkin, vai mitä, hallitus? [Atte Harjanne: Paljonko on 1 potenssiin 100? — Eduskunnasta: Se on 1! — Perussuomalaisten ryhmästä: Tosi fiksu kommentti!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Lintilä.

16.23 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tunnistan erittäin hyvin tämän edustaja Elomaan tekemän kysymyksen, ja näitä viestejä tulee hyvin paljon minullekin. Mutta meillä on Suomessa tietyllä tavalla vähän erilainen tilanne, mitä on monissa muissa maissa. Meillä on sosiaaliturvajärjestelmä, joka pitää kaikkein huonoimmassa asemassa olevista huolen, [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] ja sitä, että me alettaisiin meidän isoa järjestelmää kääntää, en pidä realistisena. Ihan sama koskee alkuperäistä kysymystä, jossa oli polttoaineitten hinnoista. On aina välillä tullut se, että valtio tiputtaa sitten polttoaineverotusta, että saadaan hintaa alas. [Leena Meri: Joo,

hyvä idea!] Olen ollut 22 vuotta tässä salissa, ja joka kaudella tulee vastaava esitys — joka kaudella — enkä ole vielä nähnyt yhtään sellaista hallitusta, joka olisi tiputtanut ja pystynyt sen jälkeen nostamaan sen takaisin, koska teidän seuraava kysymyksenne tulee olemaan se, miten valtiontalous tasapainotetaan. [Leena Meri: Meillä on keinot siihenkin! — Naurua vasemmalta]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Lindtman.

16.24 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin täytyy sanoa, että on todella tärkeää, että meidän järjestelmät ovat sellaisia, että jokaisella on varaa ihmisten perustarpeisiin, sähköön ja lämpöön, hyvään elämään. Nyt kun tässä on tuotu vastakkain ilmastonmuutoksen torjuminen ja nyt nähtävä energian hintojen nousu, täytyy nähdä, mistä tämä johtuu. Maailmanmarkkinoilla hiilen, öljyn ja muiden fossiilisten hinta on räjähtänyt kasvuun, ja nyt täällä on puolueita, jotka ovat sanoneet, että ei nyt pidä kiirehtiä näissä ilmastotoimissa. Nyt me näemme, että juuri siellä, missä on vähän jarruteltu tätä siirtymää pois hiilestä, esimerkiksi lämmityksen korotukset tulevat olemaan kaikkein korkeimpia. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Arvoisa puhemies, arvoisa hallitus, eikö tämä esimerkki osoita juuri sitä, että jatkossa me emme voi jäädä enää hiileen kiinni vaan siitä pitää päästä irti? Ja kysymys: onko hallituksen budjetissa sisällä korotuksia lämmitys- tai polttoaineveroihin?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Saarikko.

16.26 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Lindtman minusta aloitti aivan oleellisesta: se, että ihmisellä on lämmin koti ja sähköä pirtissä, on välttämättömyys ja oikein, ja se pitää turvata kaikille. Tämän hallituksen budjetissa ei ole ensi vuodelle korotuksia esittämiinne veroihin, lämmitykseen, polttoaineisiin ja niin edelleen. Me olemme sopineet, että sellaisia korotuksia ei tehdä.

Kaikkineen on hyvä huomioida suomalaisessa energiapolitiikassa, aivan kuten kysyjä toteaa, että meidän energiaverotusjärjestelmä on hyvin moderni. Se ottaa jo verotuksessa huomioon ikään kuin suosiollisempina sellaiset ratkaisut, jotka ovat ilmastollisesti ja ympäristöllisesti kestäviä. Se siis suosii jo nyt sellaisia.

Kaikkineen sellainen väite... Energiakriisin riski, mikä eurooppalaisittain on olemassa — ennen kaikkea Keski-Euroopan maissa se on erittäin kuuma kysymys juuri nyt — ei johdu siitä, että poliittiset päättäjät ovat tehneet satsauksia ilmastonmuutoksen torjuntaan. Päinvastoin se on viesti siitä, että energian omavaraisuus [Puhemies koputtaa] ja satsaaminen uusiutuvaan on se, mitä kaikkien maiden kannattaisi nyt tehdä. [Vasemmalta: Juuri näin!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Nyt tästä aiheesta vielä teeman esille nostanut edustaja Vallin.

16.27 **Veikko Vallin ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun ette, hallitus, näköjään pysty vastaamaan yksinkertaisiin kysymyksiin, niin kokeillaan vähän vaikeampaa. Eduskuntaan tulee jatkuvalla syötöllä yhä uusia ilmastoaiheisia aloitteita ja määräyksiä EU:sta. Tällä viikolla valiokunnissa käsitellään muun muassa eurooppalaisia vihreitä jouk-

kolainoja, EU:n kestävän rahoituksen strategiaa, päästökauppalain muuttamista, ilmastovuosikertomusta ja uusittua energiatehokkuusdirektiiviä ja niin edelleen. Pelkästään tästä energiatehokkuusdirektiivistä seuraa lähinnä kunnille 1 200 miljoonan euron vuotuinen lisälasku. Mistä tämä ja muut kansalaisia kurittavat ilmastomiljardit revitään?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Mikkonen.

16.28 **Ympäristö- ja ilmastoministeri Krista Mikkonen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nämä ovat esimerkkejä juuri niistä EU:n ilmastopaketin asioista, jotka ovat nyt tulleet isosti, ja eduskunta niitä käsittelee juuri sen takia, että pystymme vastaamaan ilmastokriisiin, saamme fossiilisen käytön vähemmäksi ja sitä kautta me voimme varmistaa sitä, että planeetta säilyy elinkelpoisena myös tuleville lapsillemme. [Jani Mäkelä: Sitä ei kysytty!]

Meillä on ollut aina johdonmukaisesti mukana reilu siirtymä. Sen takia hallitus on esimerkiksi antanut avustuksia öljylämmityksestä luopumiseen niin kunnille kuin myös yksityisiin kotitalouksiin, juuri sen takia, että autamme ihmisiä pois fossiilienergiasta ja helpotamme siirtymää uusiutuviin. Myös Euroopan tasolla me olemme nähneet — juuri niin kuin edustaja Lindtman sanoi —, että niissä maissa, jotka eivät ole satsanneet ilmastotoimiin, on nyt haastetta siinä, että energian hinnat nousevat. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Sen takia se, että elvytyspaketista niin meillä Suomessa kuin Euroopassa pystymme satsaamaan uusiutuvaan energiaan, vähentää energialaskua, [Puhemies koputtaa] koska tällä hetkellä uusiutuva energia on kaikkein edullisinta.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.2. Suullinen kysymys matkustusrajoitusten perumisesta (Heikki Autto kok)

Suullinen kysymys SKT 174/2021 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Seuraavaan aiheeseen, jonka esittelee meille edustaja Autto.

Keskustelu

16.29 **Heikki Autto kok:** Arvoisa herra puhemies! Me kokoomuksessa pidämme tärkeänä, että kun rokotuskattavuus paranee, niin suomalaista yhteiskuntaa voidaan avata turvallisesti. Olipa kyse ravintoloista, kulttuurista ja liikunnasta, tapahtumista tai matkailusta, suomalaisilla on oltava mahdollisuus harjoittaa elinkeinoaan.

Kun hallitus on nyt toistuvasti julkisuudessa, lähinnä Twitterissä, näyttävästi perunut aiempia päätöksiään, mietin, voitaisiinko myös hallituksen tiistaina sosiaali- ja terveysvaliokunnassa runnomat ylikireät matkustusrajoitukset perua. Päätöksethän tehtiin osin vastoin terveysviranomaisten näkemyksiä.

Pelkään, että tämäkin hallituksen valitsema linja on raskas virhe Suomen ja ennen kaikkea matkailuelinkeinomme kannalta. Kysyn matkailuministeri Lintilältä: Miksi te näillä

ylikireillä matkustusrajoituksilla vaikeutatte Suomen matkailuelinkeinoa ja jätätte pulaan matkailusta toimeentulevat ihmiset? Miksi ette peru tätäkin huonoa päätöstä?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Lintilä, olkaa hyvä.

16.30 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen erittäin hyvin tietoinen Lapin matkailun vaikeasta tilanteesta, jota kunniakkaasti edustaja Autto on kyllä pitänyt esillä puolitoista vuotta. [Sari Sarkomaa: Miksi sitten vaikeutatte sitä?] On tietysti vaikea tuota kokonaisratkaisua arvioida muuten, mutta haluan nyt nostaa yhden asian esille. Ei tehdä siitä ylipääsemättömän vaikeaa, koska edelleen meillä on tilanne, että kahdella rokotuksella olet täysin tervetullut tänne. Ja taisi olla — voin olla väärässä lukujen suhteen — jossain 15 prosentin kieppeillä tällä hetkellä Finnairin asiakkaista, joilla ei ole kahta rokotusta, eli puhutaan loppujen lopuksi aika marginaalimäärästä sitten siitä lopullisesta. Mutta tietysti signaali, mikä tulee sinne markkinoille, on ongelmallinen.

Edelleen kannustan siihen, että kaikki ottavat sen kaksi rokotusta niin meillä kuin maailmalla.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt niitä edustajia, jotka tästä aiheesta haluavat esittää lisäkysymyksiä, pyydän nousemaan seisomaan ja painamaan sitä V-painiketta. — Edustaja Autto jatkaa.

16.31 **Heikki Autto kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallituksen poukkoileva ja epävarma toiminta on iso huoli koko Suomelle. Keväällä koronapassia vimmatusti vastustettiin, nyt syksyllä se — auttamatta — myöhässä toteutettiin. Matkailualalla ihmisten suuri huoli on, jatkuvatko maahantulon ylikireät rajoitukset taas vuodenvaihteen jälkeen. Niiden piti nyt päättyä. Miksi osa hallituksen surkeista päätöksistä näyttävästi perutaan mutta osa hallituksen erehdyksistä jätetään voimaan? [Sanna Antikainen: Erinomainen kysymys!] Kysyn pääministeriltä, ja toivon, että sanotte nyt suoraan: Mitkä hallituksen kelvottomat päätökset nykyään perutaan ja mitkä hallituksen kelvottomat päätökset jätetään perumatta? Onko hallituksella tässä suhteessa jokin yleinen ja yhteinen linja?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Pääministeri Marin.

16.32 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minulla on tässä edessäni listaus edellisen hallituksen perutuista päätöksistä. [Naurua] Tässä listauksessa niitä on 25. Ehkä tällä haluan kuvata sitä, että tietenkin kukin hallitus tekee politiikkaa ja arvioi aina kussakin tilanteessa sen, mitä esityksiä viedään eteenpäin ja mitä esityksiä ei viedä eteenpäin. Esimerkiksi budjettiprosessiin liittyen on aivan tavanomaista, että täydentävässä talousarvioesityksessä kokonaisuutta vielä katsotaan läpi ja korjausliikkeitä voidaan tehdä. Esimerkiksi vuonna 2016 hallitus on päättänyt perua — siis edellinen hallitus, jossa olivat mukana kokoomus ja perussuomalaiset — muun muassa rintamalisien indeksileikkaukset ja päivähoitomaksujen korotukset. [Timo Heinonen: Te kannatitte niitä!] Minun mielestäni nämä olivat erittäin hyviä perumisia edelliseltä hallitukselta, enkä niitä lainkaan moiti. Jos tehdään huonoja päätöksiä, ilman muuta niitä voidaan perua. Näin edel-

linen hallitus toimi, ja myös tämä hallitus pidättää oikeuden arvioida esityksiänsä ja tehdä tarvittaessa korjauksia politiikkaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mykkänen.

16.34 **Kai Mykkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä kuulimme ministeri Lintilän hieman kiemurtelevan vastauksen, että ilmeisesti ette pidä oikeasuhtaisina matkustusrajoituksia mutta ette oikein voi sanoa niitä peruttaviksikaan, koska ilmeisesti hallituksessa on yleensä yksi osapuoli, joka näitä perumisia saa ilmoittaa, ja toinen joutuu pitämään johdonmukaisuudesta kiinni.

Tässähän ei nyt ole kysymys siitä, etteikö esimerkiksi olisi hyvä asia, että poliisin määrärahojen tasoa korjattiin, ja etteikö myös kulttuurin ja liikunnan osalta ole järkevää, että määrärahoja palautetaan. Me olemme näitä jo vaihtoehtobudjeteissamme hoitaneet, ja suoraan sanottuna olemme ihmetelleet, miksi te esimerkiksi tätä tiedossa ollutta Veikkauksen määrärahojen laskuun liittyvää asiaa ette ottaneet hallitusneuvotteluissa hoitoon ja miksi ette kehysriihessä hoitaneet sitä kunnolla. Ja ennen kaikkea, arvoisa pääministeri, miten teidän mielestänne vaikuttaa politiikan luotettavuuteen suomalaisten silmissä, [Puhemies koputtaa] jos jatkuvasti tehdään pitkiä päätöspäiviä ja sen jälkeen yksitellen puretaan median paineessa päätöksiä? Eikö tarvittaisi johdonmukaisempaa päätöksentekoa? [Puhemies: Nyt johdonmukaisesti...] Eikö Suomi ansaitse sitä?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: ...pääministeri Marin.

16.35 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus tietenkin arvioi aina kussakin tilanteessa omia päätöksiään ja esityksiään, aivan kuten tuossa äsken kuvasin, miten edellinen hallitus toimi. Minun mielestäni oli erittäin hyvä asia, että edellinen hallitus, jossa kokoomus oli valtiovarainministeripuolue, päätti esimerkiksi rintamalisien indeksileikkaukset perua. Se oli hyvä päätös.

Mielestäni myös tässä tilanteessa meidän on syytä nähdä se hätä, mikä on esimerkiksi kulttuurialalla [Ben Zyskowicz: Ette nähnyt sitä kaksi viikkoa sitten!] mutta myös muilla Veikkauksen edunsaajilla. Meidän pitää tätä tilannetta arvioida suhteessa koronatilanteeseen ja siihen jälleenrakennustyöhön, mikä meillä on edessä. Olen kuvannut, että viisikko on sopinut siitä, että me käymme tämän vielä prosessissa läpi. Olisin tietenkin toivonut, että tätä ei oltaisi julkisuudessa käyty vaan että olisimme yhdessä neuvotelleet ja yhdessä kertoneet sitten tuosta ratkaisusta. [Ben Zyskowicz: Miksi te käytte niitä julkisuudessa?] Se olisi ollut oma toiveeni, mutta me tulemme siis tästä neuvottelemaan. Huomenna aloitamme, ja täydentävässä talousarvioprosessissa ja lisätalousarvioprosesseissa sitten etsimme yhdessä näitä ratkaisuja. [Sari Sarkomaa: Nauttiiko kulttuuriministeri luottamustanne, pääministeri?] Uskon kyllä, että kaikki hallituspuolueet tunnistavat, ihan jokainen hallituspuolue tunnistaa, sen tarpeen, mikä näiden edunsaajien osalta on, [Puhemies koputtaa] että tähän ratkaisu pitää löytää.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Valtonen.

16.36 **Elina Valtonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Onhan tämä nyt pääministeriltä aika naurettavaa puhetta yksittäisistä viime kauden perumisista, kun ote-

taan huomioon se iso kuva. [Jussi Saramo: Kymmenistä!] Viime kaudella kuitenkin aktiivisesti pyrittiin saattamaan Suomen talous vakaalle pohjalle ja siinä jopa onnistuttiin. Työllisyys kääntyi nousuun, talous kääntyi nousuun ja päästiin velkaantumisessa lähes nollaan, eli alijäämä melkein painettiin nollaan. No, mitä te olette tehneet? Te aloititte tämän kauden siten, että sen kun lisätään vain määrärahoja. Julkinen talous oli voimakkaasti alijäämäinen kauden lopussa jo kauan ennen kuin pandemiasta oli mitään tietoakaan. Sovitte silloin kehyksen. No mitä teette? Viime keväänä rikoitte vielä sitä omaa kehystännekin, ja eilen Helsingin Sanomien debatissa pääministeri kertoo, että sekään ei riitä, että mitä jos tätä koko kehysmenettelyä arvioitaisiin uudelleen. Onko tämä nyt tosiaan näin, että mihinkään päätöksiin ei voi sitoutua? Minkälaista kuvaa, pääministeri, haluatte tällä välittää Suomesta maailmalle?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Pääministeri Marin.

16.37 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voin kyllä sanoa, että maailmalla Suomesta on itse asiassa aika hyvä käsitys tällä hetkellä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Varsinkin Brysselissä!] Me olemme hoitaneet historiallisen kriisin. Me olemme hoitaneet historiallisen kriisin vähin inhimillisin vaurioin, vähin taloudellisin vaurioin. Tällä hetkellä, kun katsomme tuota talouden isoa kuvaa, talous kasvaa vahvasti, työllisyys kohenee vauhdilla, nopeammin kuin edes osasimme ennakoida. Tulemme toivottavasti pääsemään jopa tuohon 75 prosentin työllisyysasteeseen, jota niin monet hallitukset ovat tavoitelleet. Joten itse asiassa tämä iso kuva maailmalla Suomesta on hyvin toisenlainen kuin mitä edustaja tässä edellä kuvasi.

Tietenkin meillä on vielä tehtävää. Mutta ihan aidosti nostan esiin sen tarpeen, keskustelun, jota me äskenkin kävimme. Meidän pitää tehdä digitaalista siirtymää. Meidän pitää tehdä vihreää siirtymää. Meillä on isoja investointitarpeita tulevaisuudelle myös tutkimuksen ja tuotekehityksen osalta, ja me tiedämme, että me tulemme tarvitsemaan mittavia panostuksia myös julkiselta taloudelta tulevaisuudessa. Mielestäni meidän on järkevää käydä keskustelua siitä, millä tavalla kehysjärjestelmää voitaisiin uudistaa niin, [Puhemies koputtaa] että myös nämä investoinnit olisivat paremmin mahdollisia. En missään nimessä halua [Puhemies: Aika!] kehysjärjestelmästä luopua, vaan sitä uudistaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Puisto.

16.39 **Sakari Puisto ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen siitä samaa mieltä pääministerin kanssa, että Suomella on ollut hyvä maine turvallisuuden ja talouden ja koulutuksen ja monen muunkin asian suhteen, mutta itse pelkään, että monet politiikan periaatteet vievät Suomea huonoon suuntaan.

Palaan nyt vielä tähän matkailuelinkeinoon ja sen palautumiseen: Yksi tärkeä näkökulma matkailun kannalta mutta muutenkin on lentoliikenteen palautuminen. Se on tärkeätä matkailun osalta mutta myös laajemmin elinkeinoelämän ja yhteyksien kannalta, koska nyt kun tästä pandemiasta päästään toivottavasti eroon, niin on tärkeää, mitkä keskukset ovat tulevaisuudessa niitä lentoliikenneyhteyksien solmukohtia ja miten eri reitit menevät, sanotaan Suomesta vaikka Aasian suuntaan. Ymmärrän, että osaa hallituksesta ei kiinnosta lentoliikenne niinkään, mutta kysyn elinkeinoministeriltä: miten te näette tämän asian, ja miten tämä näkökohta on tarkoitus ottaa huomioon?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Lintilä.

16.40 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Taitaa mennä vähän enemmän tuonne liikenneministerin puolelle, mutta toki vastaan, kun kysytään: Suomalaiselle elinkeinoelämälle äärettömän tärkeää, ja Suomelle yleensäkin. Kyllä meillä kansallisen lentoyhtiön rooli ja merkitys on erittäin iso ja korostunut, samaten kuin myös kattava lentokenttäverkosto on Suomelle tärkeä. Suomalaiselle elinkeinoelämälle, joka on hyvin vientiorientoitunut, on merkittävää, että yritykset, jotka ovat maakunnissa, pystyvät vientikauppaa käymään logistisesti sujuvasti myös lentoliikenteen kautta.

Tilanne on haasteellinen koko lentoliikennepuolelle tällä hetkellä ilman muuta, mutta mitä olen nyt viimeisiä kertoja päässyt ulkomailla käymään, niin kyllä maailma on heränny, ja minulla on vähän pelko päällä, että meillä ei olla ihan niin hyvässä etunojassa kuin meidän pitäisi olla. Eli kyllä nyt pitää päästä maailmalle, ja siinä on yksi tämän salin velvollisuus, että me pidetään huoli meidän kansallisesta lentoyhtiöstä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Tähän kysymykseen vielä ministeri Harakka.

16.41 **Liikenne- ja viestintäministeri Timo Harakka** (vastauspuheenvuoro): Kiitos oikein paljon, hyvä puhemies, ja kiitoksia erinomaisesta ja tärkeästä kysymyksestä edustaja Puistolle. Me olemme tilanteessa, ratkaisevassa tilanteessa, jossa lentoliikenteen palautuminen on ihan kansallinenkin kohtalonkysymys esimerkiksi Finnairin osalta, ja suunta on hyvä siltä osin, että viime kuun lukemat näyttävät siltä, että noin neljäsosa matkustajista on palannut Finnairille, ja tämä kuu näyttää vielä paremmalta. Mutta kohtalonkysymys on tietysti se, missä tahdissa Aasia aukeaa, ja se menee hyvin epätahtisesti. Suomen edustajat sillä ilmansuunnalla ovat aivan ratkaisevassa roolissa siinä, missä järjestyksessä Singapore, Korea, Kiina ja ennen kaikkea kaikkein tärkein eli Japani aukeavat, ja sen eteen tehdään jatkuvasti työtä — ja huolehditaan tietysti myöskin siitä, että suomalaisen yhteyden kilpailukyky myös Euroopan sisällä voisi olla mahdollisimman korkea.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Eestilä.

16.42 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt vielä, jos mikrofonin saisi.

Anteeksi. — Arvoisa puhemies! Täällä ministerit puhuvat hyvin lämpimästi matkailun ja Finnairin puolesta, ja se on juuri oikea strategia. Matkailu avautuu tällä hetkellä maailmalla. Ihmiset valitsevat ne kohteet, minnekä he matkustavat, ja se on Suomen matkailulle, erityisesti Lapin matkailulle, aivan oleellisen tärkeää, ja myös Finnairille, että ei hävitä markkinaosuuksissa silloin, kun se todellinen kilpailu alkaa.

Nyt kysynkin ministeri Lintilältä: Jos teillä on tämä linja, että tämä on hyvä ja Suomi haluaa enemmän Finnairille lentoja, enemmän matkustajia tänne, niin miten se on puolustettavissa, että hallitus sitten vaatii toisen testin niiltä ihmisiltä, jotka kolme vuorokautta ennen maahantuloa ovat jo osoittaneet, että he eivät ole sairaita? Jos asiantuntijat eivät tätä ole puoltaneet, niin mikä on se syy, että hallitus teki kuitenkin päinvastaisen ratkaisun kuin

mitä asiantuntijat suosittelivat? Se asiantuntijoitten ja entinen sosiaali- ja terveysministeriön suositus perustuu siihen aikaan, kun rokotekattavuus oli huomattavasti pienempi. Kertokaa se syy.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Kiuru ei vielä tänään ole ollut äänessä. — Olkaa hyvä.

16.43 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin tärkeätä, että keskustellaan siitä, mistä näkökulmasta Suomea avataan, sekä Suomeen tulevien osalta että myöskin täällä asuvien osalta. Hybridistrategiassa linjattiin, että me pyrimme siihen, että kun on riittävä rokotekattavuus, eli tuo 80, tai kun kaikki halukkaat ovat saaneet rokotteet, silloin Suomi avautuu. Tällä hetkellä meillä ovat voimassa enää ravintoloita koskevat leviämisvaiheen rajoitukset. Hybridistrategiassa otetaan varovaisempi kanta matkailun osalta näiden rajojen terveysturvallisuustoimiin ja niiden mahdolliseen purkamiseen mutta sen sijaan vielä nopeampi lähestymistapa tuolla SM:n puolella näihin maahantulon rajoituksiin.

On hyvä sanoa ja korjata se luulo, että meillä olisi ylikireät terveysturvallisuustoimet. En tiedä, mihin tämä väite perustuu. Sitä kuulee usein. Mutta esimerkiksi Rajavartiolaitoksen mukaan olemme keskitasoa eurooppalaisessa mittapuussa. Niin Kroatian kuin esimerkiksi Saksan osalta tarvitaan aika kireitä toimia, että sinne pääsee. Mitä tulee Aasiaan, tiedämme hyvin, että siellä on monien viikkojen karanteeneja, [Puhemies koputtaa] ja se selittää sitä, miksi lentoliikenne ei ole vielä avautunut.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys kulttuurialan rahoituksesta (Pirkka-Pekka Petelius vihr)

Suullinen kysymys SKT 175/2021 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Petelius.

Keskustelu

16.45 **Pirkka-Pekka Petelius vihr:** Arvoisa puhemies! Täällä mainittiin sana ”kulttuuri”. Kulttuuri- ja tapahtuma-ala on kärsinyt koronasta kohtuuttoman paljon. Onneksi näitä rajoituksia on nyt purettu, mutta tämän puolentoista vuoden epävarmuus on jättänyt alalle syvät jäljet.

Opetus- ja kulttuuriministeriö julkaisi leikkauslistan, joka on kylmäävää luettavaa kulttuurin ammattilaisille. Hallitus kantaa yhdessä vastuun päätöksistä. Tässä vaiheessa meidän on myös yhdessä kyettävä löytämään ratkaisuja kulttuurialan tukemiseksi, ei lisättävä kurjuutta. Hallituksessa on ollut tahtoa vastata poliisien hätään lisätalousarviossa, ja nähdäkseni nyt jos koskaan on reagoitava myös kulttuurin hätähuutoon. Kysyisinkin tiede- ja kulttuuriministeri Kurviselta: miten hallitus aikoo toimia, jotta kulttuurialaa uhkaavat leikkaukset voitaisiin välttää?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. Aihealue hieman laajenee, mutta ei se mitään. — Ministeri Kurvinen, olkaa hyvä. [Ben Zyskowicz: Kurvinen on syyllinen!]

16.46 **Tiede- ja kulttuuriministeri Antti Kurvinen** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kulttuuri on tärkeä asia, [Hälinää — Puhemies koputtaa] ja on hyvä, että se on pinnalla ja keskustelussa. Kuten kaikki tiedämme, hallitus teki keväällä kehyksen, raamit, tuleville vuosille. Meillä oli budjettiriihi kuukausi sitten, ja siinä sovittiin, että koska veikkausvoittovarat tippuvat satoja miljoonia, kun haittapelaamista on haluttu vähentää, niin meillä 330 miljoonaa laitetaan Veikkauksen tulojen tippumiseen ensi vuonna. Mutta se ei ole täysi kompensaatio: hallituksen päätökset ovat johtamassa 40 miljoonan euron leikkautumiseen ensi vuodelle. [Ben Zyskowicz: Mutta silloin ei tiedetty koronasta!] Kuulunee varmasti pääministerille, valtiovarainministerille ja muulle viisikolle, johon myös vihreät kuuluvat, sitten se, jos löytyy lisärahaa. Sille kyllä paljon käyttöä on, sillä kulttuuriala todella on hyvin kriittisessä tilanteessa, kuten edustaja tuossa äsken kuvasi.

Onneksi olemme kyenneet tällä vaalikaudella myös panostamaan kulttuuriin. [Sari Sarkomaa: Luottaako pääministeri kulttuuriministeriin?] Esimerkiksi meillä tulee luovien alojen rahasto, 7,5 miljoonaa pääomitetaan sitä, kansalaisyhteiskunta antaa toisen 7,5 miljoonaa. Myös kuvataiteilijoiden näyttelypalkkiomalli vakiinnutettiin, miljoonan euron vuotuinen lisäys. Työ jatkuu [Puhemies koputtaa] kulttuurialan nostamiseksi. Olosuhteet ovat vaikeat.

2.4. Suullinen kysymys kulttuurialan rahoituksesta (Suldaan Said Ahmed vas)

Suullinen kysymys SKT 176/2021 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Said Ahmed.

Keskustelu

16.47 **Suldaan Said Ahmed vas:** Arvoisa puhemies! Oikeisto-oppositio on vaatinut tiukasti kehyksiin paluuta, mikä käytännössä tarkoittaisi jättimäisiä leikkauksia kulttuurille, liikunnalle, tieteelle ja taiteelle. [Ben Zyskowicz: Kannattaisi perehtyä ensin asioihin!] Olen iloinen, että kulttuuriin kohdistuvista leikkauksista vihdoinkin puhutaan laajasti. Ala on kärsinyt korona-ajasta niin paljon, että leikkauksia ei voi mitenkään perustella. [Välihuutoja oikealta] Hallitus määrätietoisesti perui poliisia uhanneen määrärahavajeen. Samoin kulttuurileikkauslistat tulee tyrmätä. Nyt tarvitaan kulttuurin jälleenrakennusta, ei lyödyn lyömistä. Kysynkin valtiovarainministeri Saarikolta: mitä hallitus aikoo tehdä, jotta kulttuuriin kohdistuvat leikkaukset perutaan nyt?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Valtiovarainministeri Saarikko.

16.48 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituspuolueen edustajana kysytte, mitä hallitus aikoo tehdä tälle syntyneelle tilan-

teelle, ja minä vastaan, että en tiedä vielä. [Naurua] Me olemme hyväksyneet budjetin ja itse asiassa jo viime keväänä ratkaisut, jotka kulttuuriministeri Kurvisen kuvaamalla tavalla merkittävästi paikkaavat sitä vajetta, joka rahapelaamisen vähenemisestä syntyy valtion budjetissa, muun muassa arpajaisveroa keventämällä ja siten Veikkauksen tuloutusta vahvistamalla. Nyt heränneen keskustelun myötä, kuten pääministeri on kertonut, me arvioimme, löydämmekö tapaa, normaalisti täydentävän budjetin puitteissa, etsiä ratkaisua tähän tilanteeseen koskien kulttuuria.

Samalla huomautan, että nythän me emme puhu vain kulttuurista vaan kaikista Veikkauksen edunsaajista, joita on myös tiedekentällä, urheiluseuroissa, lapsi- ja perhejärjestöissä, vanhustyön äärellä ja niin edelleen, eli kysymyksessä on aika iso ryhmä.

Muistutan myös siitä, että budjetti on eduskunnalle annettu, kehykset hallitus on rahapäätöksilleen sopinut, ja niiden puitteissa meidän on tärkeää toimia.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Och ledamot Adlercreutz.

16.50 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Kun rahoitus perustuu rahapelituottoihin, niin siihen liittyvät tietyt ongelmat, jotka tässä ovat selvästi tulleet esille: toisaalta ne generoidaan ongelmallisella tavalla, ja toisaalta taso on ailahteleva. Yhtä selvää on, että kehysriihessä yhdessä sovittiin, että kompensointeja ei tehdä täysimääräisesti, ja sillä on seurauksensa. Yhtä selvää on, että allokoinneistakin sovittiin yhteisesti. [Välihuutoja] Selvää on myöskin, että kulttuuriala on kärsinyt kohtuuttomasti, ja on hyvä, että tähän asiaan voidaan palata. Ei ole sattumaa, että Ruotsissa luovien alojen osuus bkt:stä on kaksinkertainen Suomeen verrattuna. Siihen meidänkin pitäisi pyrkiä.

Tätä kompensointia voidaan nyt tehdä monella tavalla. Voi toisaalta allokoida näitä nyt tämän potin sisällä niin, että leikataan mahdollisesti jostain muusta, tai sitten kompensointia nostetaan, jolloin ne varat pitää hakea muualta budjetista, koska selvää lienee kuitenkin, että menoja ei tässä voida lisätä. [Puhemies koputtaa] Ollaan sovittu se katto menokehyksen ylittämiselle. [Välihuutoja]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Pääministeri Marin.

16.51 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietenkin on selvää, että hallitus toimii kehyksen puitteissa, ja kehyksen puitteissa me etsimme tähän tilanteeseen ratkaisua. Kuten olen kuvannut, viisikko, hallituspuolueiden puheenjohtajat yhdessä, tulevat tätä ratkaisua hakemaan ja neuvotteluja käymään siitä, millä tavalla kulttuuriin — mutta aivan kuten ministeri Saarikko tässä vieressä kuvasi, tämä ei koske vain kulttuuria, tämä koskee myös muita edunsaajia ja lukuisaa joukkoa muitakin toimijoita — yhdessä tätä ratkaisua voitaisiin etsiä. Tämä neuvottelu on edessä, mutta kyllä kehyksen puitteissa toimimme, ja sieltä sisältä tuon ratkaisun tulemme hakemaan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt tästä tematiikasta vielä yksi kysymys, ja sen esittää aiheen alkuperäinen esittelijä, edustaja Autto.

16.52 **Heikki Autto kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllähän tässä kieltämättä tulee sellainen kafkamainen olo, kun täällä hallitus vastustaa omia esityksiään ja vaikuttaa siltä, ettei hallituksen sisällä juuri keskustella keskenään. [Ben Zyskowicz:

Twitterissä!] Välillä tulee olo, tarvitaanko täällä oppositiota ollenkaan, kun hallitus näitä esityksiään näin raivopäisesti vastustaa.

Mutta siksi, koska tulee myös olo, että osa ministereistä on hallituksessa ikään kuin tämmöisiä äänettömiä yhtiömiehiä ja osa on jonkin verran vaikutusvaltaisempia, kysyn pääministeriltä: kun nyt kuitenkin valiokunnassakin oli käsittääkseni laajaa yksimielisyyttä näistä ylikireistä matkustusrajoituksista — ovat siinä mielessä ylikireitä, että ne ovat kireämpiä kuin esimerkiksi kaikissa muissa Pohjoismaissa ja esimerkiksi Terveyden ja hyvinvoinnin laitos ei nähnyt niitä perusteltuina — niin voidaanko nämä nyt perua? Sanokaa suoraan.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Pääministeri Marin.

16.53 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on ehkä hyvä havaita se, että kun me puhumme esimerkiksi tästä kulttuurin rahoituksesta, niin tämä prosessi on eduskunnassa kesken. Tämä prosessi on eduskunnassa kesken. Hallituksella on mahdollisuus esimerkiksi täydentävässä talousarviossa tehdä muutoksia ja antaa eduskunnalle uusia esityksiä.

Tästä, mitä te kuvaatte, eduskunnan sali äänesti tällä viikolla. [Välihuutoja oikealta] Ei hallitus voi kävellä eduskunnan salin tai valiokunnan mietinnön yli. [Perussuomalaisten ryhmästä: Täällä puhutaan matkustusrajoituksista!] Näin se on. Tämän päätöksen on eduskunta tehnyt ja siitä äänestänyt. [Eduskunnasta: Huomenna on äänestys!]

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys ulkomaalaisten maanhankinnasta (Peter Östman kd)

Suullinen kysymys SKT 177/2021 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Seuraavaksi edustaja Östman.

Keskustelu

16.53 **Peter Östman kd:** Arvoisa puhemies! Viime viikolla uutisoitiin venäläisen liikemiehen suorittamista laajoista maanhankinnoista Saimaan kanavan varrelta kyproslaisen passin turvin. Viime vuonna voimaan tullut laki mahdollistaa puolustuksellisesti tärkeiden tonttien hankinnan rajoittamisen muilta kuin EU-kansalaisilta, mutta laki on selvästi puutteellinen. Globaali kilpailu viljelykelpoisesta maasta ja metsästä on myös käynnissä ja tulee voimistumaan myös ilmastonmuutoksen myötä. Miljoonatolkulla löysää rahaa etsii sijoituskohteita. Kiinan valtio omistaa jo ison määrän kiinteistöjä esimerkiksi Vantaalla. Ja toinen esimerkki: Bill Gates on Yhdysvaltojen suurin maatalousmaan omistaja. Tämä kehitys on huolestuttavaa. Miten hallitus aikoo estää tärkeimmän kansallisomaisuutemme, viljelymaan ja metsien, [Puhemies koputtaa] valumisen ulkomaisten sijoittajien käsiin?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Leppä ja Kaikkonen... — Leppä otetaan tällä kertaa.

16.55 **Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on äärimmäisen tärkeä kysymys. Tässä tullaan itse asiassa yhteiskunnan perusasioiden juurelle, turvallisuuteen ja huoltovarmuuteen. Nämä liittyvät molemmat toisiinsa, ja sen takia me tässä kollega Kaikkosen kanssa pohdimme, kumpi vastaa. Nämä ovat molemmat yhtä tärkeitä. Ilman turvallisuutta meillä ei ole yhteiskuntaa, ilman omaa ruokaa meillä ei ole yhteiskuntaa. Siksi me teemme kaikkemme sen eteen, että mikään ulkopuolinen taho ei tule vaikuttamaan Suomen turvallisuuteen eikä Suomen ruokahuoltoon, ruokaturvaan, se on ihan selvä. Se vaatii monenlaisia toimenpiteitä, ja tässä hallituksessa tietysti tehdään yhteistyötä monen eri ministeriön toimesta, oikeusministeriön, sisäministeriön, puolustusministeriön, maa- ja metsätalousministeriön kanssa, ja totta kai pääministeri on siinä keskeisenä.

Me tulemme pitämään huolen, että näin ei käy. Meillä on varsin tuore lainsäädäntö myöskin viime kaudelta tässä asiassa, ja totta kai ollaan varmasti alttiita sille, että jos muutoksia lainsäädäntöön [Puhemies koputtaa] nähdään tarpeellisiksi, ne myöskin tehdään.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja lisäkysymys, edustaja Östman.

16.56 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomalaiset ovat länsimaisessa vertailussa pääomaköyhiä. Sukupolvien ajan metsäomaisuus on ollut tärkeä osa suomalaisten perheiden varallisuutta. Tämän mallin varassa on rakennettu menestyvä metsäklusteri. Esityksessä EU:n kestävän rahoituksen taksonomiaksi yli 13 hehtaarin metsätiloilta tultaisiin vaatimaan raportti tilan ilmastovaikutuksista. Näköpiirissä on muitakin sääntelyjä, joita valmistellessa ei ole lainkaan ajateltu pohjoismaista metsän rakennetta ja omistamisen mallia. Kysyn: aikooko hallitus yhdessä Ruotsin kanssa torpata komission järjettömän taksonomiaesityksen?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ministeri Leppä.

16.57 **Maa- ja metsätalousministeri Jari Leppä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Taksonomian käsittely on vielä kesken. Me olemme erittäin tiiviissä yhteistyössä muiden metsäisten maiden kanssa tätä komission ehdotusta arvioineet, ja juuri tuosta näkökulmasta, mitä se merkitsee tänne pohjoisille havumetsävyöhykkeille. Meidän metsänomistusrakenteemme ja meidän metsän luonnontieteellinen tila ovat ihan erilaisia kuin mitä ne ovat monin osin ja valtaosin Euroopassa muualla. Tätä taustaa vasten meidän täytyy myöskin tätä peilata.

Haluan muistuttaa myös siitä, että meidän metsävaramme ovat kaksinkertaistuneet, tai puuvaramme metsissä ovat kaksinkertaistuneet, omana elinaikanani. Eli kyllä me olemme myös kestävällä tavalla hoitaneet asioita. Monimuotoisuudesta huolehtiminen kuuluu myöskin tähän, ja omaisuudesta huolehtiminen. Omaisuuden suoja ja omistamisen turva ovat äärimmäisen tärkeitä asioita. Me teemme töitä sen eteen, että tämä suomalainen malli tulisi muuallekin Eurooppaan malliksi, ei niin, että meille tuotaisiin tänne sopimattomia malleja vaan että [Puhemies koputtaa] meidän Pohjoismaiden hyvät oikeusturvaan liittyvät mallit tulevat muuallakin käyttöön.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.6. Suullinen kysymys ammattijärjestöjen verotuksesta ja Yleisradion asemasta (Harry Harkimo liik)

Suullinen kysymys SKT 178/2021 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt vaihdetaan taas aihetta. — Edustaja Harkimo.

Keskustelu

16.58 **Harry Harkimo liik:** Arvoisa puhemies, ärade talman! Koko poliittinen järjestelmä perustuu luottamukseen. Jatkuva tempoilu rapauttaa luottamusta ja uskottavuutta. Nyt ovat poliisit, ravintolat, tapahtumat, kulttuuri, urheilu ja monet muut varpaillaan. Kukaan ei tiedä, mitä seuraavat vuodet tuovat tullessaan. Mitään ei voi suunnitella. Ei mitään toimintaa voi sillä lailla pyörittää. Ettekö ymmärrä, mitä olette tekemässä?

Olen yrittäjänä ja firmojen vetäjänä oppinut siihen, että päätökset tehdään harkinnan kautta ja niissä pysytään. Jos yritys toimisi niin kuin tämä hallitus, se olisi konkurssissa ja toimitusjohtaja saanut potkut jo ennen sitä.

Velkaa otetaan enemmän kuin koskaan, mutta onhan esimerkkejä, joista puolueet puhuivat ennen vaaleja. Ay-liike nostaa yleishyödyllisenä toimijana kymmeniä miljoonia verottomia osinkoja. Yleisradio saa 500 miljoonan budjettiinsa joka vuosi indeksikorotuksen automaattisesti eli saman verran [Puhemies: Ja kysymys!] kuin kulttuurilta nyt otetaan.

Hyvä hallitus, miksi ette ole saaneet ay-liikkeen verotuksen porsaanreikiä umpeen, ja onko Yleisradio kokonaan julkisen talouden ulkopuolella? Siinäpä teille kysymys.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Siinäpä teille kysymys, ministeri Saarikko.

16.59 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Siinäpä oli monia näkökulmia minuuttiin, siitä onnittelen. En oikein tiedä, mistä ottaisin kiinni.

Ei, tämä esittämänne vero ei liity hallituksen ohjelmaan, mutta siitä minä olen kyllä edustaja Harkimon kanssa samaa mieltä, että totta kai päätöksenteossa olisi aina hyvää pitkäjänteisyys ja ennustettavuus. Esimerkiksi korona-aikana se on ollut erityisen vaikeaa, ja nyt ehkä se, mihin meidän pitäisi kyetä paremmin päätöksentekijöinä, kaikkien — ja tietenkin hallitus on erityisessä vastuussa — on se, että politiikan aikajänne palaisi siitä päivän- ja viikonkohtaisesta pohdinnasta, mitä se korona-ajan keskellä oli, vähän pitkäjänteisempään kaareen.

Jaan teidän huolenne siitä, että vaikka tässä mainitussa — varmaan kysymyksen yhtenä innoittajana olleessa — niin kutsutussa Veikkaus-asiassa suurempi huoli kuin keskustelu siitä, mitä tapahtuu vuodelle 22, liittyy siihen, että meidän järjestelmästä on iso osa tuloutuksesta kadonnut jo pois ja meillä ei ole yhteistä parlamentaarista näkyä näille kaikille toimijoille — kulttuurille, järjestöille, liikunnalle — [Puhemies koputtaa] mitä tapahtuu vuonna 24, joka on sittenkin aika pian, kun toimintaa pitkäjänteisesti suunnitellaan.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.7. Suullinen kysymys koronarokotteen turvallisuudesta (Ano Turtiainen vkk)
Suullinen kysymys SKT 179/2021 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja vielä ehditään, edustaja Turtiainen.

Keskustelu

17.01 **Ano Turtiainen vkk:** Kiitos, arvoisa puhemies! Koronapassiasia puhuttaa kansaa. Koronarokote puhuttaa kansaa. Ihan syystä, koska rokotteen turvallisuudesta ei ole varmuutta ja koronapassi on perustuslain vastainen ja syrjivä.

Olen tehnyt kirjallisen kysymyksen koronarokotteen puhtaudesta, mutta siihen ei ole tullut vastausta määräaikaan mennessä. Olen jättänyt kiireellisen aloitteen eduskunnan kansliatoimikunnalle rokotussuosituksen välittömästä lopettamisesta. Asia on erittäin kiireellinen ja tärkeä, ja huomista passipäätöstä ei pitäisi vielä käsitellä ennen kuin tämä asia on selvitetty.

Toivon jokaisen kollegani ymmärtävän tässä salissa, että me kaikki olemme vastuullisia tässä asiassa. Arvoisat ministerit, ymmärrättekö te asian vakavuuden? — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja ministeri Kiuru, siinäpä teille kysymys.

17.02 **Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jokainen edustaja on vastuussa siitä, mitä sanoo, niin minäkin, mutta niin myös edustaja Turtiainen. Otan kahteen teidän väitteeseenne nyt kiinni. Te väititte äsken eduskunnan edessä, että tämä huomenna toisessa käsittelyssä eduskunnan äänestyksessä oleva koronapassi on perustuslain vastainen. Minusta se oli kova väite edustajalta, joka tietää, että kansanvallassa perustuslakia arvioi perustuslakivaliokunta, joka on antanut eduskunnalle asiasta lausunnon ja toteaa, että tämä passi on perustuslain mukainen.

Toinen väitteenne sisältyi siihen, että väititte, että tämä rokotteiden puhtautta koskeva kirjallinen kysymys olisi myöhässä. Sain myöskin tällaisen erikoisen ketjukirjeen, jossa olitte näin väittänyt. Aikaisemmin tänään kysyin sihteeriltäni, missä vaiheessa se on: odotamme tänään ruotsinnosta, ja vielä tänään olemme lähettämässä edustaja Turtiaisen kysymykseen vastauksen, jonka deadline on tänään.

Näin! Asiat eivät aina ole niin kuin väitetään. [Naurua]

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Lakialoite turpeen energiakäytön lopettamiseksi
Kansalaisaloite KAA 2/2021 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 60 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myöskin päiväjärjestyksen 4. asiasta eli tästä toisesta kansalaisaloitteesta turpeeseen liittyen. — Mennään keskusteluun. Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.04 **Mai Kivelä vas:** Arvoisa puhemies! Keskustelemme tänään kahdesta kansalaisaloitteesta. Toinen pyrkii vauhdittamaan turpeesta luopumista ja toinen taas luokittelemaan turpeen uusiutuvaksi luonnonvaraksi, jotta sen käyttöä voitaisiin jatkaa. Vasemmiston mielestä on selvää, että turpeen energiakäytön tulee loppua. Turve ei ole kestävä energiamuoto. [Hannu Hoskonen: Mistäs sinä sen tiedät?] Fossiiliset polttoaineet ajavat yhteiskunnat ilmastokriisiin, ja niistä on yksiselitteisesti päästävä eroon.

Arvoisa puhemies! Vasemmisto tavoittelee kestävää energiajärjestelmää. Siirtymää pois turpeesta elinkeinona ja energiamuotona tulee tukea. Elinkeinonsa menettäville tulee suunnata reilun siirtymän rahastosta tukea alan vaihtamiseen. [Mikko Savola: Ei ole niin yksinkertainen homma!] Ihmisistä täytyy pitää huolta energiamurroksessa. Turveyrittäjille on oltava rehellinen, eikä heitä saa johtaa harhaan investoimaan menneisyyden alalle. EU:n oikeudenmukaisen siirtymän rahastosta sekä kansallisista valtion varoista on ohjattava tukea turvealan siirtymään sopivin instrumentein. Ja näin ollaankin tekemässä muun muassa turvekoneiden käytöstäpoistamistuen, tiedottamisen sekä turvealan uudelleenkouluttautumisen ja uudelleentyöllistymisen tukien myötä. Lisää rahallista tukea on vielä tulossa. Tämä onkin selkeä signaali alalle: turpeen käytölle perustuvien elinkeinojen aika on ohi, ja julkinen valta auttaa siirtymään eteenpäin.

Mitä tulee turpeen korvaamiseen energiamuotona, niin Marinin hallitus on edistänyt ja edistää sitä kotimaisilla uusiutuvan energian ratkaisuilla. Näitä ovat muun muassa lämpöpumput, tuulivoima, aurinkolämpö, lämmön varastointi ja geoterminen lämpö. Älykkäät uudet energiaratkaisut sähkön, lämmön ja jäähdytyksen välillä olisivat myös kovasti kaivattuja ympäri maailmaa, sillä kaikki maat ovat energiasiirtymän edessä. Mitä nopeammin me toimimme, sitä parempi meille itsellemme ja toisaalta koko ihmiskunnalle, sillä myös muut voivat ottaa mallia energiaratkaisuissa meiltä. Sehän olisi meille kunnia-asia. [Hannu Hoskosen välihuuto]

Arvoisa puhemies! Kyllä, huoltovarmuuskysymykset on otettava vakavasti, ja Suomen energiahuollon varmistamiseksi tehtävän työn täytyy jatkua, kunnes tilanteeseen on löydetty kestävä ratkaisu. [Hannu Hoskonen: Ei sitä ole olemassa!] Kukaan ei halua tilannetta, jossa koteja ei saada lämpimäksi talvella. On tarpeetonta lietsontaa väittää, että olisimme tämänkaltaisen tilanteen edessä. Me emme ole. Sitä vastoin on hyvin valitettavaa, jos tuontipuun poltto lisääntyy väliaikaisesti. Siitä on pyrittävä eroon mahdollisimman pian.

Arvoisa puhemies! Marinin hallitusohjelmassa on lähdetty siitä, että turpeen energiakäyttö päättyy nykyennusteiden mukaan 2030-luvun aikana päästöoikeuden hinnan noustessa. Marinin hallitus teki myös päätökset, joilla vähintään puolitetaan turpeen energia-

käyttö vuoteen 2030 mennessä. No, turpeen käyttö on vähentynyt paljon ennusteita nopeammin, ja hallituksen on toimittava tämän muuttuneen tilanteen vaatimalla tavalla. Hallitusohjelmassa on sovittu, että pidetään huolta siitä, ettei ainespuuta ohjaudu polttoon. [Hannu Hoskonen: Nyt poltetaan miljoonia kuutioita, arvoisa edustaja!] — Näin on myös toimittava nyt, kun puuta todella ohjautuu polttoon ja uhkaa ohjautua. [Hannu Hoskosen välihuuto] — Niin.

Arvoisa puhemies! Me olemme globaali poikkeus turpeen energiakäytössä. Suuri osa koko maailmassa poltettavasta turpeesta ja täten myös sen päästöistä aiheutetaan Suomessa. On harhaanjohtavaa väittää, että turvetta kohdeltaisiin verrokkimaissa uusiutuvana luonnonvarana. Näin ei ole. Ei myöskään olisi mitään hyötyä määritellä turvetta kansallisesti uusiutuvaksi polttoaineeksi, kun EU-määritelmä turpeesta fossiilisiin verrattavana polttoaineena pohjaa IPCC:n tieteelliseen arvioon. Emme siis pääsisi eroon päästökaupasta turpeen osalta missään tapauksessa.

Vasemmisto ei ajattele, että olisi Suomen etu yrittää luistaa ilmastotoimissa ja energiasiirtymässä. Meillä on vain yksi maapallo, eikä voi kuvitella tulevaisuutta, jossa kaikki jatkuisi kuten tähän asti. Ilmastokriisi johtuu kasvihuonekaasupäästöistä, jotka taas johtuvat meidän energiajärjestelmästämme. Nyt on siis valinnan paikka: joko me hidastelemme kestämättömän energiajärjestelmämme kanssa, kunnes ilmastokriisi tuhoaa meidän elämäntapamme, tai sitten me siirrymme vapaaehtoisesti kestävään uusiutuviin perustuvaan energiajärjestelmään osana kokonaisvaltaista kestävyyssiirtymää. [Janne Sankelo: Pienen debatin paikka!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Jaa, että pienen debatin paikka. — Edustaja Sankelo.

17.10 **Janne Sankelo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos tästä debatointimahdollisuudesta. Käsittelemme siis kahta kansalaisaloitetta, jotka ovat eri suuntaisia. Toinen esittää, että turpeen energiakäyttö pitäisi lopettaa, ja toinen on, että turve on luokiteltava uusiutuvaksi luonnonvaraksi.

Ensinnäkin tästä energiakäytön lopettamisesta. Täytyy kyllä myöntää, että nyt eivät aloitteen tekijät sillä tavalla tiedä kellonviisareiden asentoa. Parasta ennen -päiväys tämän turpeen energiakäytön lopettamisen osalta meni kyllä joku aika sitten. Miksi säätää enää asiasta, joka on tapahtumassa valitettavan nopeutetusti ja markkinaehtoisesti muutoinkin? Eli tietyllä tavalla tässä esityksessä ollaan kovasti myöhässä. Meidän pitää olla todella huolissamme siitä, että tämä energiaturpeen alasajohan on hallitsematon tilanne tällä hetkellä. Pitäisi julistaa turvehätätila itse asiassa tässä tilanteessa, jossa kasvuturpeen ja kuiviketurpeen osalta myös on uhkakuvia. Esimerkiksi Krista Mikkonen on Ruotsissa ilmoittanut, että turpeesta pitäisi luopua kokonaan. [Puhemies koputtaa] Meidän ministeri käy Ruotsissa kertomassa tämmöisiä asioita, mikä tuntuu kyllä kovasti erikoiselta.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Peltokangas.

17.11 **Mauri Peltokangas ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Terveisiä turvetuottajilta. Turve on uusiutuvaa energiaa, vaikka siitä eduskunnassa tehtiin arpomalla uusiutumatonta 5.12.2000. Turvetuotantoalueiden osuus Suomen suoalueista on vain 0,7—0,8 prosenttia. Mielestäni se pitäisi tuplata. Kotimainen turve on hinnoiteltu kannat-

tamattomaksi poliittisilla päätöksillä. Vuoden 2000 arpajaisissa tuli turpeen rasitteeksi päästöoikeusmaksu, ja syksyllä 2020 päätti hallitus kaksinkertaistaa turpeen energiaveron.

Arvoisa ministeri Lintilä, kuulin — ja lämmöllä kuulin — kun tässä, oliko eilen vai toissa päivänä, totesitte, että turve tulee olemaan avaintekijä suomalaisen energiatalouden kohdalla. Haluaisinkin kysyä, miten tulette pitämään siitä huolen. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Piirainen.

17.12 **Raimo Piirainen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Joo, tämä turpeesta keskustelu on lainehtinut tässä. Ja kyllähän sen ymmärtää, ja ennen kaikkea niitä, jotka ovat tulonsa hankkineet yrittäjinä siitä turpeesta, ja sitten myös sen, miten sitä energialähteenä on käytetty.

Muistan, että kun aikoinaan Vapo teki kartoitusta, muistaakseni joskus 2010-luvun alussa, niin sen energia-arvo arvioitiin liki samaksi kuin Norjan öljyvarannot silloin, elikkä aika merkittävästä määrästä oli kysymys. On huolestuttavaa, millä tavalla se tosiaan korvataan sitten, ja myös se, millä tavalla turve korvataan kuivikkeena ja sitten kasvuturpeena. Tämä kyllä huolettaa tuolla maakunnissa eläjiä ja toimijoita. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Hoskonen.

17.13 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Minun täytyy ihmetellä, mikä on niiden edustajien ajatusmaailma, jotka haluavat tämän turpeen lopettaa. Turvehan uusiutuu, kuten tiedämme. Geologian tutkimuskeskuksen mittausten mukaan jääkauden jälkeen Suomeen on tullut turvetta lisää noin 75 miljardia kuutiota. Ja kun siitä, kun balttilainen jääjärvi laski täältä pois, on noin 10 000 vuotta aikaa, niin vihreillä varsinkin, jotka ovat tohtoreita, maistereita melkein jokainen, pitäisi olla matematiikkaa sen verran enemmän kuin minulla — kuitenkin jonkun verran minullakin.

Miettikääpä sitä, hyvät ystävät, kun tätä järjetöntä taistelua käydään, että meiltä kun loppuu kotimainen turve — tänä päivänä tuli tieto Pohjois-Karjalasta: venäläinen rekka toi maatilalle kuiviketurvetta, että pysyvät eläimet terveinä — niin millä ihmeellä me hoidamme kotimaisen maatalouden? Millä me hoidamme lasinalaisviljelyn? Eli millä me ensi talvena syömme kotimaista kurkkua, tomaattia, ostamme ystävillemme onnittelukukkia suomalaisessa turpeessa kasvatettuna, vai lopetammeko koko sen vientiteollisuuden, mikä siihen liittyy?

Haloo, arvoisat edustajat, älkäämme tuhotko omaa kansantalouttamme sen takia, että me levitämme valheellisia tietoja tästä talosta sen takia, että turve ei muka uusiutuisi. [Puhemies koputtaa] Se on ihan varmasti uusiutuvaa.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Järvinen.

17.15 **Heli Järvinen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustelu ja riitely turpeen uusiutuvuudesta voitaisiin jättää jo taakse. On selvää, että turve uusiutuu, mutta se vaatii tuhansia vuosia, [Hannu Hoskonen: Eikä vaadi! — Perussuomalaisten ryhmästä: Eikä vaadi!] kun taas me tarvitsemme päästövähennyksiä kymmenessä tai vähintäänkin kymmenissä vuosissa. Lisäksi Suomessa ihan työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että turpeen kansallinen luokittelu uusiutuvaksi energianlähteeksi ei parantaisi turvealan näky-

mää yhtään. Tästä asiasta on senkin takia turha keskustella. Politiikalla ei voida korvata tiedettä, sillä turve tulee edelleenkin kuulumaan EU:n päästökauppaan ja siihen kohdistuisi edelleenkin korkean päästöoikeuden hinnan vaikutus, joka on päätekijä energiaturpeen kysynnän laskemisessa.

Haluaisin kysyä ministeriltä sitä, miten me lähdemme korvaamaan kasvuturvetta, joka on tähän asti ollut turhan halpaa energiaturpeen verotuen vuoksi, ja sen takia vaihtoehtojen kehittäminen on jäänyt taka-alalle. Miten näitä vaihtoehtoja kehitetään jatkossa? [Hannu Hoskonen: Pitäisikö sekin tuhota?]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Eestilä.

17.16 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On aika paljon meillä maakunnissa semmoisia laitoksia, jotka investoivat 100 miljoonaa, 50 miljoonaa, mitä tahansa uusiin laitoksiin, jotka olivat näitä vastapainevoimalaitoksia — siellä tehdään yhtä aikaa sähköä ja lämpöä. Kuten tiedetään, Suomi ei ole omavarainen sähkön suhteen. Meillä joku 25 prosenttia, 23 prosenttia sähköstä tuodaan muualta Pohjoismaista, Venäjältä ja Virosta.

Se ongelma, mikä liittyy tähän turpeen ikään kuin liian voimakkaaseen alasajoon ja siihen henkiseen ilmapiiriin, mikä on ollut, on tietenkin häiriö markkinoilla, polttoainemarkkinoilla. Kun siellä turvetuottajat nyt lopettavat tuotantoaan, niin silloin todella joudutaan ulkomailta, Venäjältä, tuomaan paketteja myös turvetta. Siinä sitten tämän päästökaupan korkean hinnan myötä, kun se on yli 60 euroa tonnilta, tulee nytten valtavat laskut kaukolämpöön niin Helsingissä kuin muuallakin. Tämä on se ongelma, että nyt mentiin liian nopeasti tässä ruletissa eteenpäin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Mäenpää.

17.17 **Juha Mäenpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! STT:n uutinen 5.12.2000: ”Eduskunnan suuri valiokunta uusi tiistaina viime perjantaisen äänestyksen, joka koski turpeen määrittelemistä uusiutuvaksi energialähteeksi. Kuten edelliselläkin kerralla, äänet menivät tasan, mutta nyt arpa ratkaisi. Näin suuri valiokunta yhtyi hallituksen kantaan, jonka mukaan turvetta ei määritellä uusiutuvaksi.” Me kaikki tiedämme, että turve uusiutuu. Täällä eduskunnassa on pidetty arpajaiset, joissa on tämä tulos tehty.

Nyt hallitus on luvannut 72 miljoonaa euroa turvetuottajille tukea siitä, että heidän elinkeinonsa on ajettu alas. Tuollainen naurettavan pieni rahamäärä on järkyttävä loukkaus. Vuosia, vuosikymmeniä Suomen energiahuoltoa on tällä ylläpidetty.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Taimela.

17.18 **Katja Taimela sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On todettava, että turpeen käyttö vähenee tällä hetkellä ennätysnopeasti, jopa nopeammin kuin esimerkiksi hallitusohjelmassa vuonna 2019 osattiin edes kuvitella. Hallitus on sitoutunut hiilineutraalisuustavoitteeseen mutta myös sosiaalisen oikeudenmukaisuuden edistämiseen ilmastotoimissa, ja näin on myös tehty. Turvetuottajia on autettu tukipaketilla ja muutosvauhtia on pehmennetty nostamalla määräaikaisesti turpeen pienkäytön verovapauden rajaa.

Tämä aloite, jossa vaaditaan turpeen määrittelyä uusiutuvaksi, on mielestäni sanalla sanoen erikoinen. Me olemme sitoutuneet EU:n ilmastopolitiikkaan. Vaikka kansallisesti säätäisimme turpeen uusiutuvaksi, meitä edelleen sitoisi EU:n lainsäädäntö. [Juha Mäenpään välihuuto] Mielestäni aika ja energia on laitettava siihen, kuinka muutamme Suomen aidosti hiilineutraaliksi hyvinvointiyhteiskunnaksi. Siihen kuuluu työ yhteiskunnan rakenteiden uudistamiseksi niin, että lämmitys, liikenne, asuminen ja kulutus muuttuvat hiilineutraaleiksi ja parhaimmillaan hiilinegatiivisiksi. [Juha Mäenpää: Lasketaan suot hiilinieluksi!] Ja ajattelen näin, [Puhemies koputtaa] että tässä meille kaikille edustajille riittää tehtävää tulevaisuutemme eteen.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Savola.

17.20 **Mikko Savola kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on hyvin paljon kyse arvostuksesta, arvostuksesta näitä yrittäjiä kohtaan, näitä perheitä kohtaan, jotka leipänsä ovat tästä saaneet, sekä myöskin siitä, että kyllä heillä on ollut tiedossa, että tämä ala menee alaspäin, mutta he ovat varautuneet aivan erilaiseen aikatauluun kuin millä nyt mennään. Se iso ongelma on tämä päästökaupan hinta: se on moninkertaistunut siitä, mitä se on alun perin ollut, ja kyllä tällä veropäätöksellä oli merkitystä, koska se laukaisi sitten nämä reaktiot markkinoilla, ja kun tästä tuli imagohaitta ynnä muu, niin tämä keskustelu lähti tavallaan vyörymään. Tämä oli erittäin vahingollista siinä suhteessa.

Koko sen ajan, kun olen itse eduskunnassa ollut, niin on ollut joku hässäkkä päällä tähän turpeeseen liittyen — on se sitten ollut ympäristölupa, lainsäädäntöä, on se sitten ollut sitä, minkälaisia putsarijärjestelmiä täytyy tehdä näihin laitoksiin ynnä muuta. Kaikki nämä on toteutettu, haluttu tehdä tästäkin ympäristöystävällisempää ja parempaa, mutta kun tuntuu, että mikään ei tässä riitä. Yrittäjät tarvitsevat arvostuksen sille työlleen, mitä he tekevät, [Puhemies koputtaa] sekä pitkäjänteisyyttä ja suunnitelmallisuutta, kuinka tulevaisuuttaan tehdä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Östman.

17.21 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yllätyin äsken, kun kuulin eräältä edustajalta, että tämä on ihan turha keskustelu. [Satu Hassi: Niin on!] Siis oikeusvaltiossa, Suomessa, ei saataisi keskustella asiasta. Silloin me ei olla enää demokraattisessa valtiossa, jos ei saada keskustella.

Tosiasia on se, että aika on ajanut tämän kansalaisaloitteen ohi. Miksi säätää enää asiasta, joka on tapahtumassa nopeutetusti ja markkinaehtoisesti muutoinkin? Turpeen energiakäyttö on vähentynyt kaikkia ennusteita ja asiantuntijoiden arvioitakin nopeammin viimeisten parin vuoden aikana, ja trendi jatkuu muun muassa uusimpien energiatilastojenkin valossa. Turpeen kokonaispäästöt ovat vähentyneet ja vähenevät edelleen, vuodesta 2020 kolmasosaan, ja vuoteen 2025 mennessä aktiivinen tuotantoala supistuu vieläkin nopeammin. Arvoisat kollegat, millä me korvaamme tämän, jos puhutaan huoltovarmuudesta? Millä me korvaamme sen?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Koskela.

17.22 **Jari Koskela ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Haluan nostaa esille erään turvetta raaka-aineena käyttävän innovaatioyrityksen huolen. Yritys on kehittänyt muun muassa ominaisuuksiltaan ylivertaisia äänieristelevyjä, samoin yritys kykenee valmistamaan muun muassa laadukkaita huonekaluja, jopa norppien ekologisia pesiä tai vaikka tuhkauurnia. Yrittäjän suurin huoli tulevaisuudessa ei ole raaka-aineen saanti. Nyt he saavat raaka-aineen läheltä naapurin tilalta. Jatkossa he saavat raaka-aineen Suomen valtion enemmistöomisteiselta yritykseltä Ruotsista. Onkin kovin mielenkiintoista, että Ruotsissa, missä turve on hitaasti uusiutuvaa, Suomen valtion enemmistöomisteinen Neova tuottaa 72 prosenttia Ruotsin turpeenkäytöstä ja samalla samainen yhtiö tuottaa omistajilleen 250 miljoonaa voittoa.

Yrittäjän suurin huoli syntyy siitä, että turve raaka-aineena, tuotteena ja myös sanana on lähes demonisoitu, kriminalisoitu. Eikö hallituksenkin mielestä olisi viimein käsiteltävä tätä turvetta kokonaisvaltaisesti ja oikeilla termeillä jatkossa? Ja vastaus myöskin edustaja Savolalle... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Vestman.

17.23 **Heikki Vestman kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomessa vallinnee aika laajasti yhteisymmärrys siitä, että polttoon perustuva teknologia poistuu ajan oloon energiantuotannosta. Näin on myös turpeen osalta. Ongelma turpeen osalta on kuitenkin tämän poistumisen aikataulu, kuten tässäkin keskustelussa on noussut esille. Turpeen energiakäyttö on ajautumassa alas ja on jo ajautunut alas liian nopeasti niin alan yrittäjien, turpeen muun kuin energiakäytön, huoltovarmuuden kuin kohtuuhintaisen energiantuotannon kannalta.

Turvehan on kotimainen polttoaine, ja se on hyvin varastoitavissa ja tämän takia huoltovarmuuden kannalta tärkeä kotimainen energianlähde. Toiseksi korvaavia energiamuotoja ei todella ole vielä riittävästi markkinoilla. Itse asiassa tähän liittyen olisin halunnut kysyä ministeriltä: mitä toimenpiteitä hallitus on tekemässä edistääkseen esimerkiksi pienydinvoimaa, jolla kaukolämmön tuotannossa tulevaisuudessa voitaisiin korvata polttoon perustuvaa teknologiaa? Tämähän ei ole mitään science fictionia, [Puhemies koputtaa] vaan Yhdysvalloissa ensimmäisen tyyppihyväksynnän on saanut pienreaktori.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt edustaja Kalmari.

17.25 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies... [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Painakaa hieman pidempään.

Arvoisa herra puhemies! Kuten tässä keskustelussa on jo tullut ilmi, tiedämme, että turve uusiutuu, mutta se uusiutuu hitaasti. Sinänsä on niin, että turpeen hinnannousu on päästökaupan seurausta, ja turpeen luokittelu toisin ei siihen asiaan vaikuttaisi.

Olen sitä mieltä, että näin jälkikäteen arvioituna se päätös, jolla korotimme turpeen verohintaa, oli väärä siinä mielessä, että turpeen alasajo oli lähtenyt jo päästökaupan ja muiden toimien seurauksena vahvaan alamäkeen senkin vuoksi, että sen imago on niin huono. Jopa ilmastopaneelin Ollikainenkin totesi, että tämä vauhti on liian kova. Se ei ole kansan-

taloudellisesti järkevä, se ei ole huoltovarmuuden kannalta järkevä, ja ennen kaikkea meillä ei ole turvattu [Puhemies koputtaa] kasvuturpeen tuotantoa niin, että kasvihuoneiden ja eläinten tarvitsema turve olisi varmistettu.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: No niin, minuutti on täynnä. — Ledamot Strand.

17.26 **Joakim Strand r** (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Tässä on pidetty erinomaisia puheenvuoroja: Kalmari, Östman... [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Erinomainen puheenvuoro kuuluu paremmin, kun laitatte mikrofonin.

No niin, tämä oli uusi nappi minulle.

Värderade talman! Tässä on erinomaisia puheenvuoroja pidetty, eikä tarvitse niitä välttämättä myöskään toistaa. Tässä on puhuttu huoltovarmuudesta, Östman, Savola, Kalmari. Erityisesti tähän kommenttiin tästä arvostuksesta haluaisin tarttua. Kyllä tässä on paljon kyse siitä, miten arvostetaan niitä ihmisiä, jotka tämän parissa ovat tehneet työtä vuosikymmenien ja sukupolvien ajan.

Så respekten och hedern åt de människor som har jobbat med de här frågorna, den har jag på något sätt saknat.

Varsinkin tilanteessa, jossa me tiedetään, että tämä energiakäyttö vähenee radikaalisti jopa ilman meidän toimenpiteitä, pitäisi kyllä olla sen verran sydäntä, että osoitetaan sitä arvostusta ja ymmärrystä eikä ikään kuin vielä kertaalleen lähdetä lyömään. Minun mielestäni näin pienessä maassa — 5,5 miljoonaa ihmistä, oikeastaan kaupunginosa Shanghaita — meidän kyllä pitäisi yhdessä miettiä, miten me globaaleja haasteita ratkotaan teknologian avulla, eikä täällä käydä tällaista riitelyä turpeen osalta. — Tack.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja edustaja Tynkkynen.

17.27 **Sebastian Tynkkynen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun te, keskusta, kiristätte sitä ilmastoruuvia punavihreän hallituksen kanssa, niin te kiihdytätte turpeen alasajoa.

Olisin toivonut, että useampi teistä olisi tänään ollut kuuntelemassa tuolla Eduskuntatalon portailla, kun sinne olivat turvetuottajat tulleet maakunnista. Sieltä tuli aika arvokasta tietoa: Siellä oli esimerkiksi Merijärveltä tuottajia. Merijärvellä asuu 1 020 ihmistä. Kunnan vuosibudjetti on 8,1 miljoonaa euroa, ja Megaturpeen liikevaihto normioloissa siellä on 2,7 miljoonaa euroa. Toinen esimerkki: Myös Karstulasta oli porukkaa. Kertoivat, että siellä kunnan vuosibudjetti on 32 miljoonaa ja yksityisten turvetuottajien yhteenlaskettu liikevaihto on 10 miljoonaa.

Ymmärrättekö te, hyvä keskusta, kun te olette tukemassa tätä hallitusta, miten nämä politiikkatoimet tulevat vaikuttamaan näihin kuntiin, kun näillä yrittäjillä yritykset tulevat kaatumaan tai tuotantoa ajetaan alas? — Kiitos. [Perussuomalaisten ryhmästä: Vähissä ovat keskustan edustajat!]

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Aittakumpu.

17.29 **Pekka Aittakumpu kesk** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Hyvä, että täällä salissa on meitä keskustalaisiakin puhumassa tästä tärkeästä aiheesta. — Tänään oli tuossa Eduskuntatalon edessä aihe esillä, ja jokin aika sitten saimme omat ämpärillisetkin turvetta tänne eduskuntaan.

Turve on aivan aiheesta aiheuttanut laajaa keskustelua viime vuosina, ja kuten tässä hyvässä keskustelussa nyt tässä salissa on todettu, tämä turpeenkäytön alasajo on tapahtunut liian nopeasti ja hallitsemattomasti. Hallitusohjelmassa linjattiin turpeenkäytön tulevaisuutta, ja nyt tämä energiakäyttö on vähentynyt huomattavasti nopeammin kuin hallitusohjelmassakaan osattiin ennakoida. Minusta on arvokasta, että hallitus on pystynyt reagoimaan ja halunnut reagoida tämän alan tarpeisiin ja on suunnitellut erilaisia tukitoimia, joita on otettu jo käyttöönkin ja joita ollaan ottamassa käyttöön, ja sillä onkin kiire, että saadaan todella sinne turveyrittäjille nämä tuet kohdennettua.

Kyllähän turve huoltovarmuuspolttoaineena täytyy edelleenkin säilyttää. Se on aivan ehdottoman tärkeää.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Hassi.

17.30 **Satu Hassi vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sanon nyt suoraan, että se ei ole mitään arvostamista, että yrittäjille annetaan valheellisia lupauksia. Suomessa poltettava turve on keskimäärin 3 000 vuotta vanhaa. Turpeen päästöjen osuus meidän kokonaispäästöistä on yli kaksinkertainen [Mikko Savolan välihuuto] verrattuna turpeen osuuteen Suomen energiankäytöstä. [Mauri Peltokangas: 12 prosenttia kokonaispäästöistä! — Puhemies koputtaa] Sitä parempi turvealalle, mitä selkeämmin asetetaan päivämäärä, johon mennessä turpeenpoltto loppuu, aivan samoin kuin kivihiilelle on tehty. Silloin alalla pystytään suunnittelemaan toimintaa. [Petri Huru: Nythän se ei niin mene!] Silloin kukaan ei erehdy investoimaan asiaan, joka ehdottomasti on joka tapauksessa laskussa.

On myös täydellistä huijausta väittää, että kansallisella päätöksellä voitaisiin turve luokitella toisin. Jos se olisi mahdollista, niin öljy olisi uusiutuvaa Saudi-Arabiassa ja hiili Puolassa. [Puhemies koputtaa] Nämä päästöluokittelut tekee YK:n alainen tiedepaneeli IPCC.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja edustaja Huru.

17.31 **Petri Huru ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Tarttuisin pariin asiaan täällä, lähinnä tähän huoltovarmuuskysymykseen. Valtioneuvoston päätös huoltovarmuuden tavoitteistahan määrittelee turpeelle ja tuontipolttoaineille varmuusvarastot, ja tämän varmasti ministerikin allekirjoittaa. Tämän vuoksi tämä turpeen energiakäytön kieltävä aloite ei voine edetä eduskunnassa. Me tarvitsemme turvetta huoltovarmuuteen tietyn määrän.

Mitä taas tulee hallituksen energia- ja ilmastopolitiikkaan, sen pitäisi tukea työllisyyttä ja talouskasvua eikä haitata niitä. Nyt tämän turvepäätöksen myötähän meiltä karkaavat työpaikat ja rahavirrat ulkomaille, kun me poltamme tuontihaketta suomalaisen turpeen tilalla. Lisäksi turvaudumme ulkomaiseen ostoenergiaan, mikä on [Puhemies koputtaa] myös huoltovarmuudelle äärettömän hankalaa. Oletteko valmiit tekemään päätöksiä, [Pu-

hemies: Nyt päätös tälle puheenvuorolle!] joilla nostetaan kotimaisuusastetta energiantuotannossa?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kivelä.

17.32 **Mai Kivelä vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ajattelen, että turve on tärkeä kysymys, koska juuri meillä on erityinen vastuu turpeen roolista ilmastotyössä, toki myös biodiversiteettivaikutuksista. [Petri Huru: Mitkä ovat Suomen globaalit päästöt?] Kuten tästä Irti turpeesta -kansalaisaloitteesta tulee ilmi, vuonna 2008 Suomessa tapahtui 35 prosenttia globaalista turpeen tuotannosta ja yli 45 prosenttia turpeen energiakäytöstä. [Mikko Savolan välihuuto — Petri Hurun välihuuto] Nämä ovat merkittäviä osuuksia.

Juuri niin kuin täällä on jo keskusteltu siitä, onko turve uusiutuvaa vai ei, on ihan selvää, että se määrittely tulee EU:sta ja se sitten perustuu IPCC:n ohjeistukseen ja meillä ei ole sitä mahdollisuutta muuttaa, eivätkä varmasti tutkittuun tietoon kantansa pohjaavat päättäjät tällaista haluaisikaan tehdä. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa]

Sanon vielä, että mielestäni arvostusta osoittaa rehellisyys.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Edustaja Mäkelä.

17.34 **Jani Mäkelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä turvekeskustelu on mielestäni vähän oire sellaisesta kummallisesta piirteestä, mikä suomalaisissa joskus on, että meillä on sellaisia kansalaisia ja poliitikkoja, jotka kaikilla tavoin pyrkivät vahingoittamaan suomalaista elinkeinotoimintaa ja suomalaisten luonnonvarojen käyttöä aivan tarkoituksella. Jos kysytään vihreiltä, niin mitään ei saisi polttaa, [Petri Huru: Paitsi hasista!] millään ei voida lämmittää — välihuuto osui aiheeseen — eikä millään voi tuottaa energiaa. Millä ihmeellä me toimimme tällaisessa maassa, jollei meillä ole mitään energianlähdettä?

Täällä on tällaisia uskonkappaleita. Sanotaan, että turve on uusiutumaton luonnonvara, vaikkei se sitä ole. Vihreät ovat tuhonneet paljon Suomessa sillä, että olette vastustaneet ydinvoiman käyttöä, ja nyt te olette pyörtäneet sen päätöksen, jos olen oikein ymmärtänyt, mutta se tulee myöhässä. Olemme jääneet siinä asiassa jälkeen. Nyt vastustatte turvetta aivan periaatteen vuoksi. Turve uusiutuu aivan eri tahdissa kuin oikeat fossiiliset polttoaineet, ja on pelkkä poliittinen päätös, että turve ei ole Suomessa uusiutuva luonnonvara. Poliittiset päätökset voi aina muuttaa ja perua.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Pitko.

17.35 **Jenni Pitko vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turve on ollut merkittävä osa Suomen elinkeinojen historiaa. Samalla tavalla vaikka öljy ja kivihiili ovat olleet globaalisti yhdessä pääosassa teollisen tuotantotavan nousussa. Voidaan toki täällä myös sanoa, että turpeella on ollut iso merkitys meidän hyvinvointimme kasvussa, [Petri Huru: On edelleenkin!] mutta kun aika kuluu ja tieto lisääntyy, jotkin vanhat konstit säilyvät ja toisista ajaa aika ohi. Tässä tapauksessa ajan hammas on armoton, ja turpeen ja muiden fossiilisten energiaratkaisujen aika alkaa olla ohi. Ymmärrys ja tieto lisääntyvät, ja meidän on myös politiikassa kyettävä myöntämään, että turpeenpoltosta saatavat hyödyt kalpenevat

niiden haittojen rinnalla. Nyt on tärkeää vauhdittaa polttoon perustumattomia energiantuotantotapoja ja auttaa turpeen energiakäytöstä elantonsa saavia uusien elinkeinojen pariin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Elomaa.

17.36 **Ritva Elomaa ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Miksi kannatan turpeen käytön jatkamista? Siksi, että turve on uusiutuva, hitaasti mutta varmasti. Turpeella tuotetaan tuntuva määrä energiastamme, ja sen merkitys on aivan olennainen, jos otetaan huoltovarmuus mukaan tarkasteluun. Energiakäytön lisäksi turvetta käytetään muun muassa maataloudessa kuivikkeena sekä imeytymisaineena ja kompostoinnissa. Turve on esimerkiksi kuivikkeena korvaamaton ja aivan olennainen eläinten hyvinvointia ajatellen. [Mikko Savola: Se on totta!] Myös kasvualustana turve on mitä erinomaisin tuote. Yhtä hyvää korvaajaa turpeelle ei ole olemassakaan, ei edes lähimaissa. Aletaanko kuivike- ja kasvuturpeen tuontia esimerkiksi Venäjältä kasvattamaan tuntuvasti? Sekö on sitä vihreää politiikkaa, kun turvetta nostetaan Suomen rajojen ulkopuolelta ja se kuljetetaan rekoilla Suomeen, koska me olemme ajaneet alas turvetuotantomme? Mitä hallituksella on tarjota turpeen tilalle energiakäyttöä myös laajemmin tarkasteltuna? Nyt kun ministeri Lintiläkin on paikalla, niin kysymykset hänelle.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Muutama kysymys vielä ministeri Lintilälle, ja sitten hän pääsee vastaamaan. — Edustaja Autto.

17.37 **Heikki Autto kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä on ollut hyvää keskustelua turpeen merkityksestä osana energiajärjestelmäämme, ennen kaikkea huoltovarmuutta, ja toki sitten kerrannaisvaikutuksena, aivan keskeisenä sellaisena, on se, että saamme kuiviketurvetta ja saamme kasvuturvetta puhtaan kotimaisen ruoan tuotantoon. Näillä on aivan valtava merkitys arjessa, ja tuntuu, että osa edustajista on kyllä täysin irti arjesta.

On varmasti totta, että joskus tulevaisuudessa esimerkiksi polttoon perustuva energiantuotanto poistuu, mutta kun nyt esimerkiksi katson täältä Motivan sivuilta, että Suomen primäärienergian lähteistä puu on 28 prosenttia, siis kolmannes meidän kaikesta primäärienergian tuotannosta, niin ei ihan heti ole kyllä poistumassa tämä polttoon perustuva energiantuotanto. Todella, jos ajatellaan, että samaan aikaan sitten pitäisi poistaa maakaasu, joka on 6 prosenttia, öljy, joka on 21 prosenttia, [Puhemies koputtaa] kivihiili, joka on 6 prosenttia, niin koko lailla tulee kyllä pulaa kaikenlaisista energiantuotantomuodoista, primäärienergian lähteistä, jos kaikki kielletään.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Koponen, Ari.

17.38 **Ari Koponen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä hallituspuolueista kuuluu, että meidän pitäisi olla rehellisiä turvetuottajille. Sen voi kyllä kääntää toisinpäin. Hallitus ei ole ollut rehellinen näille turvetuottajille, sillä käytännössä koko ala on ajettu holtittomasti alas. [Mikko Savola: Koko ajan on keskusteltu!]

Edustaja Strand puhui täällä hyvin ja sanoi, että ala tarvitsee tukea ja arvostusta. Se on juuri näin, mutta juuri turpeen hallitsematon alasajo on ollut myös yksi tekijä tähän vallitsevaan energiakriisiin. Kysyisinkin ministeri Lintilältä: onko tämä se hallituksen oikeu-

denmukainen vihreä siirtymä? Jos katsoo sähkön hintoja, eilinen sähkön spot-hinta oli 16 senttiä kilowattitunnilta, eikä talvea vielä edes näy.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Kettunen.

17.39 **Tuomas Kettunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Tässä keskustelun aikana on puhuttu, että aika on kenties ajanut tämän kansalaisaloitteen ohi, mutta aika ei ole ajanut ohi tästä tärkeästä keskustelusta, ja siitä kiitos kuuluu kansalaisaloitteen tekijöille, että tätä tärkeää keskustelua tänä iltana käydään.

Turvetta tarvitaan kasvualustana kasvihuone- ja metsätaimituotannossa, kuivikkeena kotieläintaloudessa ja uusien tuotteitten raaka-aineena, tämähän on ihan päivänselvyys.

Jos meillä on vastuu ilmastoteoista, niin onhan meillä vastuu myös huoltovarmuudesta. Ylläpidetään ajantasaista tietoa turpeen teknisestä minimistä kaukolämpölaitoksissa. Nyt kysyisinkin, kun ministeri on paikalla: nostetaanko turpeen turvavarastoinnin korvaustasoa ja arvioidaanko nyt varastointiin osallistumisen kriteerejä, ja selvitetäänkö nyt energia-, kasvu- ja kuiviketurpeen esimerkiksi tuotantoaluereserveitten perustamista, koska tämä on huoltovarmuustekijä, arvoisa puhemies, tämä turve?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ja nyt vielä edustaja Kankaanniemi, ja sen jälkeen ministeri pääsee vastaamaan.

17.40 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! EU:n hiilineutraaliustavoitevuosi on 2050, Ruotsin 2045, ja Suomen hallitus otti vuoden 2035 tähän tavoitevuodeksi. Miksi, hallitus, ja miksi, keskusta, hyväksyitte tällaisen aikataulun? [Mikko Savolan välihuuto] Jos olisimme samassa tahdissa kuin muu Eurooppa, niin meillä ei tarvitsisi tappaa yrittäjiä tuolta maaseudulta, jossa ei niitä liialti ole.

Toisaalta sitten kysynkin ministeriltä vielä siitä, kun esimerkiksi Jyväskylässä meillä lämpöä ja sähköä tuottavat voimalat pitää uusia, kattilat pitää uusia, tämän päätöksen tähden ennenaikaisesti, kustannus on yli 100 miljoonaa euroa, turhaan, monta vuotta liian aikaisin. [Satu Hassin välihuuto] — Se menee asukkaitten ja yritysten maksettavaksi. — Onko järkevää elinkeino- ja asumispolitiikkaa menetellä tällä tavalla vapaaehtoisesti?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. — Ja nyt ministeri Lintilä, ja sen jälkeen siirrymme puhujalistaan.

17.41 **Elinkeinoministeri Mika Lintilä:** Kiitoksia, arvoisa puhemies! Kiitoksia keskustelusta. Vähän olin aistivinani semmoista vastakkainasettelun makua.

Jos erotan nyt molemmat asiat:

Ensimmäinen kansalaisaloite kieltämisestä: Ei tulla kieltämään. [Keskustan ryhmästä: No niin, hyvä! — Perussuomalaisten ryhmästä: Hyvä!] Turve on meille äärettömän tärkeä myös jatkossa. Meillä ainut kielletty tulee olemaan kivihiili vuonna 29. Turvetta ei tulla kieltämään. Ne argumentit ovat nyt aika paljon niitä, mitä tässä keskustelussa on kuulunut. Siellä on kasvu, kuivike ja erityisesti meidän huoltovarmuus, [Petri Huru: Juuri näin!] joka on äärettömän tärkeä. Se ei tule tapahtumaan. Nyt pitää koko ajan mieltää se, että tämä asia on eduskunnan käsittelyssä. Tämä ei ole hallituksen käsittely, tämä on eduskunnan käsittely, kansalaisaloitteet, ja tämä on vähän ehkä tämmöinen puoliväli ja hirtehinen tämä roo-

li, että ministeri nyt näitä kommentoi, koska eduskunta on kuitenkin se korkein, ja edelleen hallitus nauttii eduskunnan luottamusta. Mutta ei ole mitään sellaisia toimenpiteitä, että kiellettäisiin. Ainut, joka on kielletty, on kivihiili.

No, sitten taas tähän aloitteeseen, että turve on luokiteltava uusiutuvaksi: Tiedän erittäin hyvin tämän historian, joka siellä on tapahtunut, ja ymmärrän nämä näkökulmat, mutta toisaalta pitää tietää se, että sillä ei ole tämänhetkiseen tilanteeseen käytännössä mitään merkitystä, ainoastaan imagollinen. Esimerkiksi eurooppalaisella näkökulmalla turve on päästökaupan piirissä. Siinä ei tapahtuisi muutosta, koska siinä tulee nimenomaan tämä, että hitaasti, minkä on siis IPCC määritellyt. Eli siinä ei tapahdu mitään muutosta.

Edustaja Peltokangas kysyi siitä, että turpeella on merkittävä rooli myös tulevaisuudessa energiapuolella. En sanonut niin. Sanoin ”huoltovarmuuden puolella”, ja siellä se tulee olemaan.

Viimeisiä kysymyksiä tuli tässä siitä, onko lakia tulossa, ja meillä on valmistelussa tällä hetkellä nimenomaan huoltovarmuusvarastojen korvauksen nosto. Se laki tulee käsittääkseni vielä tämän kuun aikana tähän saliin. Eli kyllä turve tulee meillä olemaan.

Tämä on vähän semmoinen hankala asia, ja tämä on joitakin yrittäjiä selkeästi säikäyttänyt, että se lopetetaan, mutta ei lopeteta. Me tarvitaan kasvuturvetta, me tarvitaan kuiviketurvetta, ja tämä huoltovarmuus on varmasti semmoinen, joka nousee kaiken yläpuolelle. Eli kyllä me tullaan turvetta tarvitsemaan. Noissa yhteydenotoissa, joita turvetuottajilta on nyt tässä tullut, kyllä he nimenomaan haluavat sitä näkyvyyttä, miten mennään eteenpäin ja mitkä ovat ne asiat, mihin he keskittyvät. Kyllähän tämä on äärettömän vaikea asia heille, erittäin vaikea asia.

No, edustaja Järvinen on poistunut, Vestmankin on poistunut. No, edustaja Kettuselle vastasinkin tuossa, [Tuomas Kettunen: Kyllä!] eli kyllä nämä korvaukset ovat meillä tällä hetkellä valmistelussa ja tullaan hoitamaan.

Kansalaisaloitteet jäävät eduskunnan käsittelyyn, mutta täältä, voiko sanoa, hallituksen puolelta se näkemys on tällä hetkellä se, että ei tulla kieltämään. Jatkossakin turpeella on merkittävä rooli, nimenomaan huoltovarmuus, kuivike ja kasvu. Totta kai markkina ratkaisee äärettömän paljon, mitä siellä tapahtuu. Aina kuulee väittämää, että päästökauppa sotkee, ettei sitä ja tätä voida ratkaista tätä kautta, mutta valitettavasti se ei kyllä tätä kautta ratkea, koska turve on kuitenkin luokiteltu päästökaupan piiriin.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Ja nyt siirrymme puhujalistaan. Edustaja Aittakumpu.

17.46 **Pekka Aittakumpu kesk:** Arvoisa puhemies! Aivan aluksi kiitän ministeri Lintilää selkeistä vastauksista ja siitä, että siellä myös tuli se näkemys, että turpeen energiakäyttö ei tule loppumaan, vaan se tulee säilymään meillä huoltovarmuuspolttoaineena, ja hallitus myöskin valmistelee toimenpiteitä muun muassa tämän varastoinnin turvaamiseksi.

Erityisesti, arvoisa puhemies, jaan tämän Turve uusiutuvaksi luonnonvaraksi -aloitteen huolen siitä, mikä on turpeen kohtalo, kun meillä tällä hetkellä on se tilanne, että esimerkiksi, niin kuin tässä keskustelussa on kuultu, ulkomailta, Venäjältä, muualtakin, tuodaan haketta poltettavaksi. Eihän siinä ole mitään järkeä, että ulkomailta tuodaan meille puuta ja jopa turvettakin poltettavaksi, kun sitä kotimaassakin olisi.

Turpeen energiakäyttö tosiaan on vähentynyt ennakoitua nopeammin, ja siksi on tärkeää, että siihen on hallitus pystynyt, kuten ministeri kertoi, reagoimaan ja aikoo edelleenkin siihen reagoida. Mutta kyllähän sekin tietysti täytyy muistaa — vaikka tiedämme, että nämä polttoon perustuvat lämmitysjärjestelmät tulevat ajan saatossa vähenemään entistä enemmän — että jos me tällä hetkellä, nyt, kokonaan Suomessa lopettaisimme kaiken lämmittämisen, niin eihän sillä maailman mittakaavassa ole mitään merkitystä, kun samaan aikaan esimerkiksi Kiinassa hurjasti lisätään kivihiilen polttoa. [Toimi Kankaanniemi: Juuri näin!]

Nyt pitää tosiaan huolehtia, että nämä tukitoimet turvealalle tulevat ripeästi ja tarvittavassa mittakaavassa, koska se on joutunut tällaiseen hallitsemattomaan alasajoon, johon on monta syytä, muun muassa tämä päästökaupan noussut hinta. On myös muistettava, aivan kuten ministeri tuossa vastauksessaan toi esille, että turve ei ole todellakaan pelkkää polttoon ohjautuvaa energiaturvetta, vaan se on välttämätön muun muassa kasvualustana kasvihuone- ja metsätaimituotannossa, kuivikkeena maataloudessa ja monien uusien tuotteiden raaka-aineena.

Eilen luin uutisen siitä, miten Virossa kehitetään turvetta niin, että sitä voisi käyttää akkujen raaka-aineena. Haluaisinkin ministeri Lintilältä vielä kysyä, minkälaisia näkymiä on, oletteko perehtynyt siihen, kun turpeesta esimerkiksi meillä tehdään aktiivihiiltä. Onko Suomessa tutkimusta siitä, miten turve voi tulevaisuudessa olla vaikkapa sähköautojen akkujen tärkeänä materiaalina?

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Edustaja Savola.

17.49 **Mikko Savola kesk:** Arvoisa herra puhemies! Turve jos joku herättää tunteita. Niin se on huomattu tästäkin keskustelusta täällä eduskunnassa, ja se herättää niitä tunteita myöskin kansalaisten keskuudessa. Ja tämän todistaa se, että nytkin meillä on kaksi kansalaisaloitetta täällä käsiteltävänä, joista toinen haluaisi kieltää ja toinen haluaisi parantaa turpeen asemaa tämän uusiutuvuuden myötä. Eli turpeesta kaksi päinvastaista aloitetta, joista nyt täällä keskustelemme.

Turve on ollut tavalla tai toisella esillä koko sen ajan, kun olen itse tätä eduskuntauraa tehnyt, noin reilun kymmenen vuoden ajan. On puhuttu ympäristöluvituksista. Siellä on ollut hehtaarirajoja: minkälaiset luvat tarvitaan milläkin hehtaarimäärällä. On puhuttu kuntien oikeudesta luvittaa pieniä turvetuotantoalueita ja niin edelleen. Useita edunvalvojaryhmiä on vieraillut, tuottajia, täällä on pidetty useita palavereita eri ministeriöissä näihin aihealueisiin liittyen. Turve on ollut ja on lähellä sydäntä. Itsekin turvenevan laidalta tulen ja olen jollakin tavalla sidoksissa myöskin tähän tuotantoon.

Vaikka täällä kuinka kauan on, niin politiikassa aina ihmetyttää se, että halutaan mustaa kääntää valkoiseksi ja syyttää ihmisiä sellaisista asioista, mitä mieltä ei olla. Ja tässä katson erityisesti kollegoihin perussuomalaisten suunnalla. Ne syytökset, joita monta kertaa tännekin päin tulee, eivät ole totta. Kannattaisi meidän jokaisen... [Mauri Peltokankaan välihuuto] ...jotka ajattelemme asioista samalla tavalla — meidän, jotka ajattelemme asioista samalla tavalla, kannattaisi mieluummin hakea yhteistyötä ja pyrkiä löytämään ratkaisuja. [Sebastian Tynkkynen: Argumentoikaa!] Tästä on kyse — tästä on kyse.

Herra puhemies! Turvetta tarvitaan. Turve on elintärkeä tuote niin energiatuotantoon, kuivikkeeksi, kasvuturpeeksi, biohiileksi ja maanparannusaineeksi, ja luontaistuotteitakin

siitä tehdään. Esimerkiksi omalla kotipaikkakunnallani Ähtärissä on yritys, joka tekee luontaistuotteita turpeesta. Eli hyvin monipuolinen tuote, jota voidaan hyödyntää monella eri tavalla. Kaikkea tätä, koko palettia, tullaan enemmän tai vähemmän tarvitsemaan myös tulevaisuudessa, ja väitteet siitä, että tämä tultaisiin kieltämään, eivät pidä paikkaansa.

Mutta kun puhutaan tuottajista, niin siinähän tämä koko dilemma tässä asiassa on. No, he ovat olleet erittäin kohtuuttomassa asemassa — erittäin kohtuuttomassa asemassa. Heillä on leipä kiinni siinä, useiden sukupolvien työ. Tunnen heitä hyvin monia läheltä.

Päästökaupan hinta on iso vaikuttava tekijä, joka on vähentänyt turpeen energiakäyttöä. Totta kai tällä veropäätöksellä oli vaikutusta ja erityisesti sillä, että se laukaisi tätä alasmenoa turpeen osalta. Sitten kaiken kaikkiaan imago ja maine, mikä alalla on, hyvin vahvasti, minusta väärinkin perustein. Tavallaan letkut irtosivat reilu vuosi sitten, markkinat reagoivat voimakkaasti. Ja kyllä se pitää myöntää, että virheitäkin tässä on tehty.

Hallitus lähti tekemään tukipakettia kaikkein vaikeimmassa asemassa oleville tuottajille. Se etenee tuskallisen hitaasti, mutta tukimuotoja on ja on tulossa. Tämä JTF, oikeudenmukaisen siirtymän rahasto, antaa osittain tukea, mutta ei ehkä siinä määrin kuin mitä oltaisiin myöskin toivottu. [Mauri Peltokankaan välihuuto]

Herra puhemies! Arvostus — arvostus on ennen kaikkea se, mitä tarvitaan. Sitä peräänkuulutettiin täällä, edustaja Strand muun muassa omassa puheenvuorossaan. Meidän pitää muistaa huoltovarmuus. Siihen kuuluvat energia ja ruoka, ja niihin molempiin liittyy turve.

Sitten ne tulevaisuuden tuotteet. Olin aamulla siinä tilaisuudessa, tai keskipäivällä se oli, puhumassa näille turvetuottajille, jotka olivat tuomassa omia terveisiään tuolla Eduskuntatalon portailla. Kyllä meillä tulevaisuutta turpeella on. Sitä tarvitaan kasvuturpeeksi, mutta myös tämän biohiilen lisäksi, mistä tämä aktiivihiilitehdas myöskin on. Sitä tarvitaan maanparannusaineeksi, ja siinä on meillä huikeata vientipotentiaalia. Meillä on rypäs yrityksiä, yrittäjiä, jotka tällä hetkellä analysoivat myöskin tätä niin sanottua tummempaa rapaa ja sitä, kuinka sitä pystytään hyödyntämään maanparannusaineena ja kuinka sitä voidaan sitten myöskin viedä esimerkiksi hiekkamaihin. Tämä on sitä kehitystä, mitä onneksi tehdään, että alalla voi elinmahdollisuuksia olla. Koska kaikki nämä liittyvät toisiinsa, pitää olla näkymä nevalle, jos sieltä nostetaan, että voidaan sitä kasvuturvetta ja kuiviketurvetta myöskin tuottaa.

Haluan kiittää kansalaisaloitteiden tekijöitä. Nämä menevät talousvaliokuntaan. En itse siellä istu, mutta talousvaliokunta nämä käsittelee asianmukaisesti, kuulee asiantuntijat ja sen myötä antaa sitten vastauksen eduskunnalle näistä aloitteista, ja sitä myöten myöskin nämä aloitteiden tekijät näiden aloitteiden takaa ja asiantuntijat pääsevät kuultaviksi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitos. — Ja edustaja Peltokangas. [Mikko Savola: Asiallisesti sitten, Peltokangas! — Mauri Peltokangas: Kuten aina!]

17.55 **Mauri Peltokangas ps:** Arvoisa puhemies! Muutama fakta turpeesta: Suomessa on nyt runsas 9 miljoonaa hehtaaria turvemaata, eli noin kolmannes maan pinta-alasta, ja tästä ennen hallituksen ilmastohysteriaa käytössä oli vajaa prosentti turvetuotannossa. Vuonna 2010 energiaturpeen polton päästöt olivat noin 12 prosenttia kokonaispäästöistä, ja ne puolittuvat vuoteen 2025 mennessä ollen vuonna 2030 noin prosentti kokonaispäästöistä —

tämä siis mikäli hallitusohjelman kirjaus turpeen niin sanotusta hallitusta alasajosta toteutuu.

No, tämä ei joidenkin mielestä riitä, vaan on kasaan kyhätty kansalaisaloite, että turpeen poltto pitäisi kieltää kokonaan vuoden 25 toukokuun viimeiseen päivään mennessä. Mistähän aloitteen tekijät aikovat ottaa korvaavan energiapolttoaineen turpeen tilalle tällä aikataululla, kun se ei onnistu hallitukseltakaan omassa ohjelmassaan? Tokihan sen päästötöntä on oltava, sillä päästöjen perusteellahan turpeenpolttoakin ollaan kieltämässä. Tämä 19-sivuinen kansalaisaloite saa ainoastaan verenpaineet nousemaan, sillä mitään todellista ratkaisua tulevaan energiakriisiin ei ideologispainotteisesta aloitteesta ikävä kyllä löydy.

Hallitusohjelman mukaan turpeen energiakäytön tulee vähintään puolittua vuoteen 2030 mennessä ja muutoksen tulee tapahtua ”alueellisesti ja sosiaalisesti oikeudenmukaisella tavalla ja siten, ettei se vaaranna Suomen sähkön ja lämmön toimitus- ja huoltovarmuutta”. Tuontihakkeen käyttö lämpö- ja voimalaitoksissa on jo yli nelinkertaistunut vuodesta 2015. Sen hinta on noussut huomattavasti, ja sitä on tuotu lähinnä Venäjältä, mistä tuodun energian määrä ylittää jo 60 prosenttia. Kysynkin: tämäkö on se alueellisesti ja sosiaalisesti oikeudenmukainen tapa, joka ei myöskään vaaranna huoltovarmuuttamme ja joka aloitteessa myös mainitaan? Pitää muistaa, että Venäjä saattaa lyödä tuontihakkeelta rajat kiinni. Sen jälkeen sitä sitten varmaan ruvetaan tuomaan Etelä-Amerikasta fossiilisilla polttomoottorilaivoilla vallan ekologisesti ja ilmastoystävällisesti.

Arvoisa puhemies! Entäpä sitten kustannusvaikutukset tästä kaikesta? Kuluttaja on jo huomannut lämpö- ja sähkölaskussaan ilmastotoimien vaikutuksen, sen lisäksi että taloudellinen tappio turvetuottajille on lähes miljardiluokkaa ja välittömästi ja välillisesti 3 500 työpaikan verran. Hallituksen vastaus turvetuottajien satojentuhansien investointiahdinkoon on romuraudan hinta ja uudelleenkoulutus. 15 euron tuntipalkalla ei, hyvät kollegat, investointivelkoja makseta yhden elinajan aikana, ja oikeudenmukaisen siirtymän rahastoon en kyllä luota, koska olikohan tämä kaavailtu tuki noin 70 miljoonaa mutta me ostamme 63 tunnissa ulkoa energiaa tänä päivänä tuolla rahalla, ja koko alalle ollaan antamassa tuollainen almu. En näe järkevänä. Tulevat entiset turvetuottajayrittäjät eivät noita rahoja tule näkemään. Siitä pitää hallituksemme viherosasto huolen.

No joo, helppoahan se on hallituksen norsunluutornistaan epärealistisia ehdotuksiaan muutenkin heitellä, kun ne eivät koske itseä, kuten ei näytä koskevan myöskään oma hiilijalanjälki saati kulutuskäyttäytyminen. Otetaan esimerkki: mikäli ilmainen sähkönjakelu ekoterroristeille eduskunnan tolpasta — tiedämme, mistä puhumme — tulisi loppumaan, siellä voidaan aina posauttaa aggregaatti käyntiin ja käydä päivän tiellämakoilun päätteeksi Mäkkärissä syömässä makoisat hampparit, kunhan on ensin soitettu äiskälle, että ei tarvitse tulla hakemaan, koska täältä pääsee viinilasillisen jälkeen, joka kavereiden kanssa trendikuppilassa juodaan, taksillakin kotiin, ellei sitten poliisi ole ehtinyt hotellimajoitusta ensiksi tarjoamaan.

Arvoisa puhemies! Tämä aloite täytyy hylätä. Turve on luokiteltava uusiutuvaksi luonnonvaraksi. Se on ainut järkevä teko tänä päivänä, ja se on kannatettava aloite. Sen perustelut kestävät päivänvalon, eikä sitä ole höystetty monisivuisella ideologiahömpällä. Olen sitä mieltä, että turve voisi olla Suomelle öljy ja kulta, jota ei missään nimessä tule millään muotoa ajaa alas, päinvastoin lisätä huomattavasti sen käyttöä, niin poltto-, kasvu- kuin kuiviketurpeen. Suomen ilmastotoimet eivät maailmaa hetkauta, mutta takaisin kivikaudelle ne voivat meidät helposti heittää. Tuleva talvi tulee ilmastouskovaisillekin karvaasti näyttämään, mikä on ilmastoposeeraamisen odotettavissa oleva hinta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Simula, olkaa hyvä.

18.01 **Jenna Simula ps:** Arvoisa puhemies! Ennakointi ja asioiden monipuolinen puntarointi on tärkeää, kun päätetään yhteisistä asioista. Vahva ideologia ja ”nyt on kiire”- tai ”nyt on pakko” -puheet yksinkertaistavat monimutkaisia asioita.

Turve on otettu tällä kaudella kepinnokkaan, ja turvealan alasajoa on kiirehditty erilaisilla toimilla siten, että alasajo onkin osoittautunut hallitsemattomaksi.

Turveala työllistää tuhansia ihmisiä, joista suuri osa on nyt kokemassa niin kutsutun oikeudenmukaisen siirtymän. Satojentuhansien eurojen investoinnit valuvat Kankkulan kaivoon, tuliterille työkoneille osoitetaan romuttamoa, ja ihmiset siirtyvät työnteosta tyhjän päälle. En ymmärrä, miten kuvitellaan, että nämä perheelliset turveyrittäjät lähtisivät tuosta vain velkoineen esimerkiksi opiskelemaan jotain aivan uutta alaa. Se on utopia.

Kun turpeesta puhutaan, nähdään helposti vain sen aiheuttamat päästöt. Mitä ei nähdä, on se, että vieläkään turpeelle ei ole uskottavaa, heti käytettävissä olevaa vaihtoehtoa, joka ei lisäisi päästöjä jossain muualla ja joka olisi kuitenkin täysin kotimainen ratkaisu. Ensi talvenakin suomalaisia koteja pitää lämmittää.

Tällä kaudella on näyttänyt siltä, etteivät kaikki hallituksessa ole ymmärtäneet syvällisesti, sisäistäneet konseptia ”huoltovarmuus”. Se on toki ymmärrettävää. Iso osa suomalaisista on saanut elää ilman sotia, pidempiaikaisia sähkökatkoksia ja ilman, että ruokakaupan hyllyt ammottavat tyhjyyttään. Hallituspuolueen edustajat näyttävät olevan tuudittautuneet ajatukseen, että näin tulee olemaan jatkossakin, koska aina se joku muu ne asiat hoitaa ja pitää paketin kasassa. Ilmastotoimet tehdään ideologisin perustein juuri näillä taustaajatuksilla. Joku hoitaa, että sähkö tulee pistokkeesta kuitenkin.

Arvoisa puhemies! Viimeistään koronakriisin olisi pitänyt ravistella sinisilmäistä luottamusta maailmaan. Maailma on epäreilu, ja vain pienen pieni virus voi pistää kaiken sekaisin. Euroopan unionissa on syntymässä ja jo syntynytkin energiakriisi, joka johtuu osin koronasta, mutta myös osin ilmastotoimista ja toisaalta energiaratkaisuista, joilla se on sitonut kätensä Venäjän kanssa.

Yksi tärkeimmistä opeista on, että yhteiskunnan kannalta kriittisimpien osien, kuten ruoka, sähkö, vesi tai energia, tulee olla kansallisissa käsissä ainakin niin pitkälle kuin se on mahdollista. Nyt me kuitenkin katselemme sivusta, kun hallitus ajaa huoltovarmuuttamme alas pala palalta. Ala kuin ala turpeesta maatalouteen on toki helppoa ajaa alas, mutta sitten kun on kylmä ja nälkä, on toiminnan käynnistäminen erittäin hidasta ellei mahdotonta.

Arvoisa puhemies! Pidän tärkeänä, että molemmat nyt käsittelyssä olevat kansalaisaloitteet saavat asianmukaisen käsittelyn, ovathan molemmat keränneet vaadittavan määrän allekirjoituksia päästäkseen eduskunnan käsittelyyn. Toivon kuitenkin, etteivät hallituspuolueet lähde edistämään turpeen alasajoa enää yhtään enempää, vaan päinvastoin. Sinänsä on hyvä, että ministeri Lintilä tuossa aiemmin totesi, ettei turvetta olla kieltämässä, kuten toinen näistä kansalaisaloitteista vaatii.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Nyt tälle asialle varattu aika 60 minuuttia, ensimmäinen osio, on kulunut umpeen ja keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä täysistunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 18.05.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 19.29.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 3 käsittelyä. — Edustaja Koskela, olkaa hyvä.

19.29 **Jari Koskela ps:** Arvoisa herra puhemies! Tänään käsittelemme kansalaisaloitteita turpeesta. Aamupäivällä tai puolenpäivän maissa saimme olla Eduskuntatalon portailla kuuntelemassa, kun aloitteen tekijät pitivät painavia puheita. Olisi tietysti toivonut, että hallituspuolueittenkin edustajia olisi ollut paikalla useampia. Kiitos kuitenkin aloitteiden allekirjoittajille, molempienkin, koska tätä keskustelua on kyllä tärkeää käydä täällä salissa.

Käydessämme keskustelua turpeesta pitäisi meidän tarkastella tätä herkkää aihetta kokonaisvaltaisemmin. Lähes kaikki keskustelu on keskittynyt energiaturpeen ympärille. Suomen pinta-alasta 10 prosenttia on peltoja, siitä noin 10 prosenttia on turvepohjaisia, ja päästöistä puhuttaessa turvemaaksi lasketaan myös jo vuosia sitten käytöstä poistetut turvepellot, joissa maa-aines on jo sekoittunut ja jotka muistuttavat jo kivennäismaita. Koska seuraavat maankäyttöön siirtyvät suonpohjat kulkevat laskelmissa mukana, kunnes on esimerkiksi syntynyt vakiintunut taimikko tai kosteikko, voidaan aiheesta esittää kysymys, ovatko laskelmat kuinka tarkkoja, ja samalla se, voidaanko turpeista aiheutuvat ongelmat nostaa niin sanotusti liian mustavalkoisesti kepinnokkaan.

Useasti olen peräänkuuluttanut maalaisjärkeä, Oras Tynkkysenkin esille nostamaa nettopositiivisuusajattelua. Turpeen kohdalla näitä positiivisia asioita on useita. Tiedämme kaikki kasvuturpeen, kuiviketurpeen, aktiivihiili-innovaatiot ynnä muut — se luettelo on pitkä, mutta nyt en keskity niihin tässä puheessani.

Täällä jo ainakin kahdessa hallituspuolueiden kansanedustajien puheenvuorossa on mainittu myös turveyrittäjien arvostus. Tulen itse seudulta, missä turveyrittäjät työllistävät 5 prosenttia alueen työpaikoista. Siksi on tärkeää, että työpaikat, yrittäjät ja erityisesti heidän arvostamisensa on nostettu esiin näissä keskusteluissa tänäänkin.

Kuten täällä jo on tullut monessa puheenvuorossa todetuksi, energiaturpeen alasajo on jo osittain tapahtunut kaksinkertaisen verotuksen ja päästökauppahinnoittelun myötä. Siksi hallituksen hallitusohjelmaakin nopeammat toimenpiteet aiheuttavat useita merkittäviä ongelmia aikataulullisesti, mielestäni myöskin hyvin epärealistisesti. Energian lisääntynyt käyttö, sähkönkulutus, on viimeisen vuoden aikana kasvanut 5 prosenttia. Huomioitavaa on, että turpeen osuus energialähteenä on vain 3 prosenttia. Tästä voidaan tehdä johtopäätökset, että kansalaisaloite turpeen energiakäytön lopettamiseksi onkin turha. Ehkä aloitteen tekijöiden huoli olisi pitänyt ennemminkin kohdistaa ulkoa tuotaviin fossiilisiin polttoaineisiin, hiileen, puupolttoaineiden tuonnin määrän kasvuun ja ennen kaikkea huoltovarmuuteemme, sillä viimeisimmän tilaston mukaan hiilen kulutus on kasvanut tänä vuonna jo 7 prosenttia. Tuulivoima sen sijaan on laskenut 11 prosenttia. Turve on laskenut 21 prosenttia ja on siis vain 3 prosenttia energian kokonaiskulutuksesta. Ydinvoimakin on vähentynyt 4 prosenttia ja on 18 prosenttia. Puupolttoaineet ovat lisääntyneet 8 prosentilla ollen kokonaispotista 29 prosenttia. Fossiiliset — elikkä öljy — ovat 19 prosenttia.

Hallituksen olisikin syytä ymmärtää, että energian hinnat ovat nousseet voimakkaasti ja talvi on vasta tulossa. Mitä se aiheuttaa? Herää kysymys, aiotaanko Suomen energiasektoria ylläpitää vähemmän ilmastoystävällisillä tuontihiilellä, fossiilisilla polttoaineilla ja hakkeella. Energiatuotteita tuotiin eniten Venäjältä, minkä osuus tuonnin arvosta oli 54 prosenttia. Sielläkö ovat meidän huoltovarmuusvarastomme jatkossakin? Näin näyttää olevan. Ainakin hallituksen toimintojen perusteella voidaan tehdä tämä johtopäätös. Tämäkö on hinta päätöksenteosta, päästökaupasta, verotuksesta ja ilmastopäätöksistä? Siksi onkin kovin mielenkiintoista, että Ruotsissa, jossa turve on hitaasti uusiutuvaa, Suomen valtion enemmistöomisteinen Neova tuottaa 72 prosenttia Ruotsin turpeen käytöstä, ja samalla samainen yhtiö tulouttaa omistajilleen 250 miljoonaa euroa. Siis näin naapurissa — ja se siis myöskin turpeen uusiutuvuudesta.

Tähän loppuun haluaisinkin sanoa: toivottavasti nyt valtionyhtiölle Ruotsissa tuloutettavat miljoonat ohjataankin Suomen turvetuottajille ja heidän hyvinvointinsa ylläpitämiseksi. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

19.34 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Harvoin tuntee itsensä olevan niin sekavissa mielipiteissä kuin nyt, kun tätä turvekeskustelua on kautta aikain kuunnellut. Tosiasiat heitetään syrjään ja sitten puhutaan tunteella, vaikka kuitenkin perustuslaki sanoo kansanedustajan työstä, että pitää pysyä totuudessa ja noudattaa Suomen lakia. Totuudessa pitää pysyä.

Kun katsoo turvetta tänä päivänä, se on edelleen välttämätön aine suomalaisille. Tämä on kiistaton tosiasia, ja sitä ei kukaan pysty Suomelta pois ottamaan, ei edes EU. Kun siitä nyt tätä yhteistä liittovaltiota rakennetaan, se on jotain aivan pimeää. Eihän sen pitänyt olla mahdollista, mutta näköjään on.

Kiitän ministeri Lintilää, kun hän puheenvuorossaan moneen kertaan sanoi tuossa keskustelun alkuvaiheessa, että turvetta ei kielletä. Tämän pitäisi, Urho Kaleva Kekkosta lainatakseni, olla selvää tekstiä. Toivon mukaan on myös kaikkien eduskuntaryhmien pysyvään muistiin painunut tuo.

Turve uusiutuu, sen me kaikki tiedämme, se on biologinen tosiasia. Ihmettelen sitä, kun täällä on tohtoreita ja maistereita ja paljon vieläkin viisaampia ihmisiä, niin luulisi nyt tuon asian selviävän, kun hallitsee jakolaskun. Geologian tutkimuskeskus mittasi parikymmentä vuotta sitten kaikki Suomen suot, yli 10 hehtaarin suot. Sen mittauksen tulos oli, että Suomessa on turvetta 72 miljardia kuutiota. Sitä käytännössä on enempi, koska pieniä soita ei mitattu. Sanotaan noin 75 miljardia kuutiota on varmaan totta, se tarkka totuus. Ja 10 000 vuotta sitten, kun Baltian jääjärvi suurin piirtein jääkauden sulettua hävisi täältä, alkoivat suot syntyä. Siitä yksinkertaisella jakolaskulla selviää, uusiutuuko turve vai ei. En ole ainakaan elämäni aikana havainnut turvesateita, että taivaalta olisi satanut turvetta. Kyllä sieltä vettä on tullut. Mutta tätä eivät näköjään tässä talossa jotkut edustajat ole vielä huomanneet. Toivoisin, kun sitä luontoleimaa itselle otsaan lyödään, että hieman tutustutaan tuohon luontoon.

Turvetta kasvaa, uutta turvetta, vuosittain Suomeen noin 40 miljoonaa kuutiota. Tämänkin voi sitten käydä siellä suolla katsomassa, kun tuntuu niitä asiantuntijoita olevan, mutta veikkaanpa, että kovinkaan moni teistä ei ole sinne edes vaivautunut. Suohehtaari itse asiassa kasvaa enemmän uutta turvetta kuin metsämaa kasvaa uutta puuta. Suomessa on

neitseellisiä soita suurin piirtein neljä miljoonaa hehtaaria, ja kun 40 miljoonaa mottia vuodessa kasvaa turvetta, niin pitäisi nyt matematiikalla tuokin selvitä, että se kasvaa paremmin kuin keskiverto metsämaa, mutta sitäkään ei tahdota ymmärtää. Sitä minä suuresti ihmettelen.

Ilmastopolitiikka perustuu tunteisiin, ei järkeen. Kaikki me tiedämme, että turpeen ja hakkeen seospoltto on tälle maalle kultaakin kalliimpaa. Se tuottaa edullisen kaukolämmön koteihin ja kouluihin ja sairaaloihin, ja sitten se tuottaa 1 800 megaa, jopa lähelle 2 000 megaa sähköä silloin kun sitä todella tarvitaan eli pakkasen aikaan. Katsoin eilisiltana vähän myöhemmällä sähköpörssistä, Nord Poolin pörssistä, paljonko sähkö maksaa. Sillä hetkellä se oli yli 200 euroa megawatilta. Ja tämä lähes 2 000 megaa kun pakkasella poistuu nyt eräiden ihmisten suuren intohimon takia, mistä te meinaatte sen sähkön ottaa? Minä veikkaan, että te olette sitten huutamassa tässä salissa kurkku suorana, että pitää saada asumistukia lisää. Nyt sitä maksetaan jo lähes kolme miljardia. Montako miljardia vielä pitää velkaantua ja lisää maksaa siitä, että on tehty vääriä päätöksiä. Toivoisin, että se sivistys menisi myös niin syvälle, että se tulisi järkevinä tekoina ulos eikä vain päättöminä väitteinä.

Venäjän puusta: Tänä päivänä luin lehdestä, että Venäjä on ilmoittanut, että Saimaan kanavalla puun kuljetukset loppuvat. Mistä te meinaatte sitten sitä haketta tai energiapuuta tuoda? Onhan se käsittämätöntä, että me elämme tilanteessa, jossa ajamme oman energiahuoltomme polvilleen ja sitten olemme vaikeuksissa, joista emme selviä. Kyllä tämä on jotain niin käsittämätöntä, täydellistä poliittista itsemurhaa sen suhteen, että menemme omilla teoillamme polvilleen ja sitten olemme tilanteessa, jossa emme voi itseämme auttaa. Ei se ole politiikkaa, se on jotain ihan muuta. Jos joku kuvittelee, että venäläisillä on ymmärrystä meille antamalla alennuksia hinnoista, ei varmasti ole. Venäjä on vanhaa kauppakansaa, ja se osaa energialle ja muillekin tuotteilleen oikean hinnan laittaa. Toivoisin, että tässäkin asiassa heräisitte tähän arkeen ja todellisuuteen. Unimaailmassa eläminen ei enää auta nykyaikana.

Huoltovarmuus pitää meidän itse hoitaa, meillä on voimassa oleva laki. Mutta nyt sitä näköjään halutaan tuhota niin, että turvetuottajien kalustot halutaan tuhota. Millä te sitten meinaatte ne turpeet nostaa, jos kalusto tuhotaan? Ja sitten kaikista hauskin kommentti, kun olen lukenut netissä erilaisia kommentteja, oli, että kun kaikki nämä kalustot on tuhottu, niin turveongelma on sitten hoidettu. Millä me sitten nostamme ne kasvuturpeet, erikoisturpeet, kuiviketurpeet, kaiken sen turpeen, mitä Suomesta viedään pois ja millä tehdään Suomelle kovaa valuuttaa, kun sitä myydään kasvualustoiksi Eurooppaan? [Petri Huru: Hyvä kysymys!] Ja sitä paitsi Neova Oy on tänä päivänä kehittänyt tutkimuksissa uusia tuotteita, joiden ominaisuuksia... Tai ne asiat eivät ole vielä julkisia, mutta siellä on erittäin lupaavia avauksia tehty maailman mittaluokan keksinnöiksi. Tämänkö te haluatte lopettaa, meidän vientitulot, maa, joka 10 miljardia velkaantuu ensi vuonna? Kyllä tämä höpinäpolitiikka pitäisi nyt tässä maassa vihdoin ja viimein lopettaa. Meillä ei kerta kaikkiaan ole siihen varaa.

Hallitusohjelmassa lukee aivan selvällä suomen kielellä, tarkastin sen vielä äsken tänne lähtiessäni, että arvopuuta ei polteta. Joka ainoa motti, minkä me ensi talvena poltamme tukkia ja kuitupuuta, tuottaa meille lähes 200 euron vahingon per jokainen motti, minkä me poltamme energiana. Se ei tunnu teitä ketään vaivaavan, arvoisat vihreät, ei ketään. Kyllä te sen toteatte, mutta näköjään teillä on jossakin piilopaikassa rahaa, jolla te nämä vahingot korvaatte. Me kun neuvottelimme hallitusohjelmasta — olin siinä ryhmässä — siellä kaik-

ki olivat yhtä mieltä, että näin tehdään. Mitä nyt on tapahtunut? Sillä totuudella ei ole enää mitään arvoa.

Ainespuuta palaa miljoonia motteja ja hyvää rakennushirttä ja hyvää kuitupuuta. Ollaanko sitten hiljaa, kun sellutehtaita pannaan kiinni? Päästöistä kun puhutaan, niin kun otetaan kolme isoa energiaraaka-ainetta, kivihiili, puu ja turve, yhden megawatin tuottaaksemme äsken mainituilla raaka-aineilla syntyvä päästö yhtä energiayksikköä kohti on suurin piirtein sama 10 prosentin tarkkuudella. Eikö tässä pitänyt mitata ilmastopäästöjä eikä tuulia taivaalta jutella ihmisille? Kerrotaan ihmisille totuus siitä, miten asiat ovat. Jos me kansanedustajat haluamme hankkia arvonantoa äänestäjien silmissä, olisikohan hyvä meidänkin aloittaa kertomalla totuus? [Puhemies koputtaa] Sillä yleensä on kaikkein parhaimmat lopputulokset tässä maailmassa saavutettu.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ledamot Strand.

19.42 **Joakim Strand r:** Tack, ärade talman! Här behandlas två initiativ som går strikt mot varandra, dels ett initiativ om förbud mot energiutvinning av torv och dels ett initiativ om att klassificera torven som förnybar naturresurs.

Elikkä tässä keskustellaan kahdesta täysin vastakkaisesta asiasta.

Om man tänker på självförsörjningsgraden i Finland — puhutaan huoltovarmuudesta — finns det två saker som är i nyckelställning. Det är energi och det är mat, livsmedel, och till båda de här relaterar torven. Här pratas om energiutvinning, men ganska lite om andra funktioner för torven. Till exempel inom växthusnäringen är den viktigt som underlag när vi pratar om världens bästa gurkor och tomater.

Turpeella on tietenkin monta eri funktiota, kuten tässä on hyvin puhuttu.

Det att nu till exempel priset på utsläppsrätter och andra faktorer har bidragit till att torven inom energin körs ner, till och med snabbare än man har kunnat beräkna, för ju tankarna till att folk som motsätter sig torven borde vara nöjda. Men ändå har man en känsla av att man på något sätt vill diskreditera de här företagarna.

Sitä ihmettelin tuossa aikaisemminkin itse, että koska tämä kuitenkin päästökauppahintojen ja muiden asioitten seurauksena nyt vähenee jopa nopeammin kuin ollaan kuviteltu, niin eikö silloin ikään kuin pitäisi olla tyytyväinen. Silti ei ole arvostusta näitä yrittäjiä kohtaan. Mielestäni, niin kuin edustaja Koskela puhui, ehkä fokus pitäisi olla mieluummin ulkoa tuotaviin fossiilisiin polttoaineisiin ja uusien ratkaisujen löytämiseen. Itse toivoisin, että näin pieni maa keskittyisi siihen, miten globaalisti pystytään teknologian kautta ja systeemitasolla ilmastonmuutosta torjumaan ja sitä kautta tuomaan uusia vientituloja Suomeen, ja mielenkiintoisia asioita.

Så jag skulle själv hoppas att vi i något skede kan föra den här diskussionen på en djupare och seriösare nivå vad beträffar nya energilösningar som faktiskt globalt kan påverka klimatförändringen i stället för att väldigt aktivt skapa missämja och tala för sådana lösningar som försämrar vår självförsörjning. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Elo, olkaa hyvä.

19.44 **Tiina Elo vihr:** Arvoisa puhemies! Käsittelemme täällä tänään kansalaisaloitteita turpeesta. Kansalaisaloite turpeen energiakäytön lopettamiseksi on perusteellisesti valmisteltu ja antaa mahdollisuuden käydä asiasta perusteellinen keskustelu täällä eduskunnassa, ja samalla on tosiaan vastakkainen kansalaisaloite, jossa esitetään turpeen luokittelemista uusiutuvaksi luonnonvaraksi. Vastakkaisten aloitteiden käsittely yhtä aikaa osoittaa, että turve herättää keskustelua myös kansalaisten keskuudessa.

On mielestäni selvää, että turve ei kuulu hiilineutraaliutta tavoittelevan ja ilmastovastuuta kantavan Suomen energiapalettiin. Turpeen käytöstä on luovuttava mahdollisimman nopeasti. Hallitusohjelman mukaan turpeen energiakäyttö vähintään puolitetaan vuoteen 2030 mennessä. Kuten täällä salissa on jo todettu, tämä tavoite tullaan saavuttamaan etuajassa, mahdollisesti jo ensi vuonna. [Hannu Hoskonen: On saavutettu jo!] — Hienoa, jos on saavutettu jo. — Energiamarkkinoiden kehitys näyttää siis suuntaa. Selkeintä kuitenkin olisi asettaa turpeesta luopumiselle takaraja samaan tapaan kuin kivihiilestä luopumiselle on tehty. Se olisi kohtuullista myös turvetuottajille sen sijaan, että annetaan katteettomia lupauksia alan tulevaisuudesta. Vihreiden kanta on, että turpeen energiakäyttö tulisi kieltää 2020-luvun aikana.

Arvoisa puhemies! Ilmastokriisin torjunnassa keskeisintä on päästä nopeasti irti fossiilisista polttoaineista. Turve luetaan Suomessa fossiiliseksi polttoaineeksi, samoin kuin maailmalla laajalti muutenkin, ja sille on hyvät perusteet. Turvesuon uudistuminen kestää 6 000—8 000 vuotta. Uudistuva pintaturve on energiakäyttökelpoista vasta muutaman tuhannen vuoden päästä. Kansainvälisessä kasvihuonekaasujen laskennassa turpeen päästöt luokitellaan fossiilisten polttoaineiden kanssa samaan luokkaan, siten kansallisella luokittelulla ei edes ole merkitystä. Turpeen luokittelu uusiutuvaksi ei vähentäisi sen aiheuttamia päästöjä. Turpeen päästöt ovat energiayksikköä kohden kivihiilen luokkaa ja jopa isommat. On selvää, että turpeen hinta tulee EU-päästökaupan myötä nousemaan tulevinakin vuosina, mikä tekee sen energiakäytöstä kannattamatonta. Ja jotta turvesuo uudistuu lainkaan, käytöstä poistettu turvemaa täytyy ennallistaa suoksi. Näin ei useinkaan tehdä, vaan turvetuotannosta poistuva alue palautuu maanomistajalle, joka päättää itse, mitä sillä tekee. Valtaosa vanhoista turvesoista on muutettu metsiksi tai pelloiksi. [Hannu Hoskonen: Se on hyvä!]

Arvoisa puhemies! Turvetuotannolla on haitallisia vaikutuksia myös luonnon monimuotoisuudelle ja vesistöille. Suomen suopinta-ala on vähentynyt miljoonalla hehtaarilla toisen maailmansodan jälkeen. Suomen suoluontotyypeistä yli puolet on uhanalaisia. Myös turvetuotannon vesistöhaitat ovat mittavat. Kun turvetuotantoalue ojitetaan ja sieltä pääsee valumaan päästöjä vesistöihin, seurauksena on liettymistä, elinympäristöjen muutoksia ja samentumista. Aivan liian moni vesistö ja mökkijärvi on pilaantunut turvetuotannon takia.

Arvoisa puhemies! On vastuutonta alan toimijoita kohtaan väittää, että turvetuotannolla olisi tulevaisuutta maailmassa, jossa keskeinen tehtävämme on ilmastopäästöjen rajaaminen kestävälle tasolle. Sen sijaan yhteiskunnan on tuettava turvetuottajia siirtymässä kohti uusia työnäkymiä, kun turvetuotantoa ajetaan alas. Kehysriihessä onkin päätetty turvealan tukipaketti, joka sisältää tukea tähän siirtymään. Myös energiantuotantoa on määrätietoisesti ohjattava irti turpeesta. Energiaverotuksella tulee ohjata ja jouduttaa polttoon perustumattomien energiatehokkaiden ratkaisujen käyttöönottoa lämmöntuotannossa korvaa-

maan kivihiiltä ja turvetta. Näitä ovat esimerkiksi teolliset lämpöpumput, hukkalämpö ja nopeasti kehittyvä syvälämpö.

Nykyisen energiaverojärjestelmän haaste on, että puupohjainen biomassa on veroton ja edullisin energialähde turvetta käyttäville laitoksille. Valitettavasti puun ilmastokestäviä sivu- ja jätejakeita ja hakkuutähteitä ei riitä kivihiilen ja turpeen korvaamiseen. Puumassojen käyttöä on ohjattava siten, ettei ainespuuta polteta energiaksi. Ainespuuvero olisi tähän ratkaisu.

Arvoisa puhemies! Kestävän energiantuotannon ja -käytön ytimessä ovat paitsi uusiutuvien energialähteiden osuuden lisääminen myös energiatehokkuuden parantaminen ja energian tuhlaamisen vähentäminen. Turvetuotannon jatkamiselle ei ole perusteita. Puheet siitä, että energiaturpeen käyttö voisi jatkua ilmastokriisin edetessä ja päästöoikeuksien hinnan noustessa, ovat vastuuttomia. Siksi kaikki energia on nyt laitettava energiaturpeen hallittuun alasajoon ja alan toimijoiden tukemiseen siirtymässä uusiin tehtäviin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Sankelo, olkaa hyvä.

19.49 **Janne Sankelo kok:** Arvoisa puhemies! Tosiaan meillä on yhtä aikaa käsittelyssä kaksi erilaista kansalaisaloitetta, joita tässä puheenvuorossa myös käyn läpi, eli turvetta esitetään uusiutuvaksi ja sitten toisaalta turpeen energiakäyttöä lopetettavaksi.

Tähän alkuun totean sen, että kun me puhumme turpeen käytöstä, niin me puhumme kyllä samalla kyvystä ymmärtää maaseutua, maaseudun elinkeinoja ja niitä elämän lainalaisuuksia, mitä siellä on. Poliittisen päättäjän puheita punnitaan suomalaisella maaseudulla aika paljon siitä lähtökohdasta, ymmärtääkö tämä poliitikko yhtään mitään, mitä tapahtuu maakunnissa, mitä tapahtuu pienissä maaseutupitäjissä.

No, sitten tästä energiaturveasiasta. Jos katsotaan realistisesti tilannetta tässä lokakuussa 2021, niin energiaturpeen käyttöhän on ollut jyrkässä alamäessä. Tulevina vuosina energiayhtiöt ovat avainasemassa. Ja jos tätä tarkastelee ja rohkenee ennustaa, niin trendi on laskeva, uutta tekniikkaa otetaan käyttöön, ja näin tämä tulee menemään. Mutta samaan aikaan muistutan siitä, kuka tämän lystin maksaa. Kaukolämmön hinta nousee, maakuntakeskuksissa kerrostaloasukas, vähätuloinen kansalainenhan maksaa tätä vihreää siirtymää nyt ihan sieltä omasta lompakostaan, omalta pankkitililtään. Ei tämä sen monimutkaisempaa ole. Eli samalla, kun tässä keskustelemme turpeesta, me keskustelemme siitä, kuinka paljon me siirrämme lisämaksua kansalaisille.

Energiaturpeen tulevaisuus on varmaan sen kaltainen, että trendi on laskeva, mutta tulevat huoltovarmuuskysymykset, tulevat jotkut paikalliset kysymykset on kyllä huomioitava. Sen lisäksi turpeella on muuta käyttöä kuivikkeena, kasvuturpeena, aktiivihiilenä. Minä näen kyllä turpeen raaka-aineena, sellaisena, että siinä on merkittävää potentiaalia Suomen tulevaisuuden kannalta. Sen takia pidinkin hieman outona sitä, että ministeri Mikkonen on tässä lähimenneisyydessä käynyt Ruotsissa julistamassa, että turve kaiken käytön osalta julistetaan pannaan. Se ei ollut minusta vastuullista ministerin puhetta.

Joka tapauksessa, jos puhutaan vielä tästä kokonaisuudesta, tuotantoalat turpeen osaltahan ovat puolittuneet kymmenessä vuodessa. Tällä hetkellä suurin piirtein ehkä 25 000—30 000 hehtaaria taitaa olla se ajankohtainen tilanne. Puolet on mennyt kymmenessä vuodessa, ja näyttää siltä, että vähenemä on edelleen alaspäin.

Tässä yhteydessä voisi tietysti muistuttaa myös siitä, että jos katsotaan globaalia tilannetta, kasvihuonepäästöjä globaalisti, niin juuri keskustelin muutaman energiateollisuu-

den henkilön kanssa, joilla oli työkokemusta Intiasta. He kertoivat, että seuraavan 30 vuoden aikana Intia on lisäämässä kivihiilen käyttöä 80 prosenttia. [Petri Huru: Oho!] Jotenkin siinä mittakaavassa, kun me käymme tätä turvekeskustelua Suomessa, kyllä tuntee ihminen itsensä pieneksi näiden kokonaisuuksien joukossa. Totta kai Suomen täytyy tehdä oma osuutensa, ja näen myös teollisuudelle merkittäviä mahdollisuuksia teknologian kehittämisessä ja ympäristöystävällisten ratkaisujen löytämisessä, mutta tämä on kyllä nyt pakko myös tässä kohdassa muistuttaa, että se Suomen rooli ei nyt maailmaa pelasta.

Lopuksi, arvoisa puhemies, vielä sitten näistä tukiratkaisuista. Tämä JTF — sehän on todettu, että se ei toimi tähän turveyrittäjien kriisiin. Kansallisen tuen osalta on ollut erilaisia vaikeuksia. Kyllä tässä on hallituksella laiskanläksyn paikka, että millä tavalla tätä tilannetta hoidetaan niin, että nämä turvealan yrittäjät jollakin tavalla selviävät tästä tilanteesta. Olen talousvaliokunnan jäsenenä, ja me siellä sitten ryhdytään tätä asiaa käymään läpi. Analyysi on sen kaltainen, että kyllä me turvetta tarvitaan Suomessa myös tulevaisuudessa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

19.55 **Jenni Pitko vihr:** Arvoisa puhemies! Turve on ollut merkittävä osa Suomen elinkeinojen historiaa samalla tavalla kuin esimerkiksi öljy ja kivihiili ovat olleet globaalissa historiassa oleellisessa osassa teollisen tuotantotavan noususSa. Kuitenkin meillä tänä päivänä on valtavasti tietoa myös turpeen huonoista puolista, ja kun nämä tiedot ynnätään, on selvää, että turpeen energiakäyttö jää negatiivisen puolelle. Meidän täytyy politiikassa ymmärtää ja myöntää, että aika muuttuu ja tulee uusia tavoitteita ja uusia kriisejä ratkaistavaksi.

Tätä lukua ei voi alleviivata liikaa: turve vastaa Suomen energiankäytöstä noin viidestä prosentista, ja se tuottaa yli kymmenen prosenttia kaikista Suomen päästöistä — yli kymmenenneksen. Käytön kannalta se ei ole meille kriittinen, mutta päästöjen vähentämisen kannalta me emme voi tätä ohittaa. Kyseessä on ympäristölle haitallinen energianlähde, ja tässä ajassa meidän täytyy kääntää katseemme pois saastuttavista fossiilisista energianlähteistä kohti puhdasta ja uusiutuvaa energiaa.

Toinen kansalaisaloite ehdottaa, että turve olisi uusiutuvaa energiaa, mutta sitähän se ei ole, sillä sen uusiutuminen on niin hidasta, että se on täysin epärelevanttia ihmisiän ja ihmisyhteisöjen kehityksen näkökulmasta. Nykyään käytettävä turve on keskimäärin 3 000 vuoden ikäistä. Ei ole mitenkään mahdollista tai järkevää nimittää uusiutuvaksi materiaalia, jonka uusiutuminen kestää tuhansia vuosia. Ilmaston kannalta meidän jäljellä oleva aikamme pitää vahingot edes jokseenkin kontrollissa mitataan vuosissa tai kymmenissä vuosissa, ei todellakaan sadoissa tai tuhansissa vuosissa.

Arvoisa puhemies! Turve on myös luonnon monimuotoisuuden kannalta haastava raaka-aine. Se, miten olemme Suomessa kohdelleet soitamme, on yksi surullisimpia asioita maamme ihmisen ja luonnon yhteiselon historiassa. Luonnonvaraisten soiden väheneminen on johtanut monien elinympäristöjen kriittiseen vähenemiseen. Turvetuotanto, joka on yksi osa tätä soiden tuhoutumista, tuhoaa suoekosysteemin ja hävittää sen alkuperäisen luonnon. Suomen suoluontotyypeistä yli puolet on uhanalaisia, ja yhdenkään suoluontotyypin kehityssuunnan Suomessa ei ole arvioitu olevan myönteinen. Turpeen nosto, soiden ojitukset ja maan muokkaus ovat johtaneet todella merkittäviin vesistöpäästöihin, rehevöitymiseen ja raskasmetallien lisääntymiseen ravintoketjussa. Tämä ei vastaa nykypäivän huoleen luontokadon pysäyttämisestä ilmastonmuutoksen torjunnan lisäksi. Tähän si-

sältyy toki myös mahdollisuus: kun vähennämme turpeen käyttöä ja suljemme turvesoita ja suo-ojia, saamme myös puhtaampaa elinympäristöä ja puhtaampaa luontoa.

Arvoisa puhemies! Turvekeskustelussa ja turpeen puolustamisessa nousee vahvasti esille tässäkin salissa muutama väite: että turpeen vaihtoehdot ovat vielä huonompia ja että turpeenkäytön väheneminen on haitallista alan elinkeinolle ja muutos on liian nopeaa.

Tässä kohtaa haluan osoittaa sympatiani murroksen keskellä eläville työntekijöille ja yrityksille. Ei sitä pääse karkuun, että turpeesta luopuminen lopettaa myös yhden elinkeinon. Tätä luopumista tukemaan meidän täytyy ja on täytynyt tässä luoda tukea muutokseen. Läpi modernin historian kuitenkin uusia elinkeinoja on syntynyt ja vanhoja taas lakannut. Se, mitä meidän on hyvä tehdä ja mitä meidän valtiona ja yhteiskuntana täytyy tehdä, on tukea uusien, kestävien elinkeinojen nousua ja loiventaa laskua ja pehmentää pudotusta niissä kohdin, joissa ala kutistuu tai jopa kuolee. Hallitus on jo osoittanut tukea tähän. Tämä on osa reilua muutosta. Ketään ei pidä jättää yksin. Tuetaan muutosta, ei turvetta.

Tämän muutoksen nopeus on kieltämättä kova, mutta samalla se toimii meille esimerkkinä siitä, miten ekokriisi haastaa meitä, talouttamme ja sen rakenteita. Jos ilmastonmuutoksen torjuntaan olisi lähdetty ennakoivammin, näitäkään muutoksia ei tarvitsisi tehdä näin kovalla vauhdilla. Tämän tarinan opetus onkin mielestäni se, että vauhti ei tästä ainakaan hidastu. Mitä pidempään vitkutellaan, sitä nopeampia, vaikeampia ja kalliimpia nämä muutokset ovat.

Arvoisa puhemies! Turpeen korvaamattomuus on myytti, jonka torjuminen on tärkeää kestävän yhteiskunnan kannalta. Lämmityspolttoaineena sen korvaajaksi on jo useita kestävämpiä vaihtoehtoja: polttoon perustumattomat teknologiat — maalämpö, tuuli ja aurinko —, ja nämä kehittyvät kovaa vauhtia. [Juha Mäenpää: Lämpiääkö Helsinki niillä?] Ylimenokautena turvetta ekologisempana vaihtoehtona on muun muassa puun käyttö, mutta toki senkin käytöstä pitäisi pikkuhiljaa luopua [Juha Mäenpää: Tuottaa enemmän päästöjä!] ja käyttää puu muihin tarpeisiin. Avainasemassa onkin, miten tuetaan näitä kaikkia vaihtoehtoja.

Arvoisa puhemies! Turpeen osalta on tosiaan käynnissä murros. Tuo murros vie meitä kuitenkin ehdottomasti oikeaan suuntaan, kohti vihreää ja kestävää tulevaisuutta. Muutoksen keskellä meidän täytyy osoittaa myötätuntoa turveyrittäjille ja heidän perheilleen. Muutos on kova paikka, ja apua tarvitaan, mutta järkevää ja oikein ei missään nimessä voi olla nykyisen turpeentuotannon jatkaminen ajassa, jossa taistelemme päästöjen vähentämiseksi ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi. Meidän täytyy olla vastuullisia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hassi, olkaa hyvä.

20.01 **Satu Hassi vihr:** Arvoisa puhemies! Olin eilen Aalto-yliopiston ja Helsingin Sanomien meille kansanedustajillekin tarjoamalla Taloudenpuolustuskurssilla ja kuuntelin siellä puoluejohtajien debattia ilmastosta ja taloudesta. Muun muassa kokoomuksen ja keskustan puheenjohtajat puhuivat erittäin hyvin ja tilannetajuisesti siitä, miten Suomen kansallinen etu, myös Suomen elinkeinoelämän etu ja työllisyyden etu, on kunnianhimoiset ilmastotoimet. Toivon tai toivoisin, että myös näiden puolueiden kansanedustajat olisivat laajemmin olleet kuuntelemassa puoluejohtajiensa puheita. Toivon myös, että kokoomuksen edustajat perehtyvät oman puolueensa ohjelmaan, jossa esitetään, että turpeen energiakäyttö loppuu vuoteen 2035 mennessä.

Ei ole yrittäjien eikä turpeella kaukolämpönsä tuottavien kuntien kunnioittamista antaa valheellisia lupauksia, luoda mielikuvaa, että turpeenpoltto voi jatkua ikuisesti. Se, että tällaisia mielikuvia on luotu — mielestäni vastuuttomasti — on syy siihen, että monet yrittäjät ovat tehneet investointeja, jotka tänä päivänä ovat osoittautuneet virheinvestoinneiksi. Aivan kuten edustaja Pitko totesi, nyt muutos on nopeampi ja kalliimpi kuin mitä sen olisi tarvinnut olla, jos tosiasiat olisi tunnustettu jo aikaisemmin ja ymmärretty se, että turpeen energiakäytöstä pitää luopua mutta se on tietysti parempi tehdä suunnitelmallisesti ja hallitusti kuin äkkirysäyksellä.

Joskus ehkä jo 15 vuotta sitten luin useiden kansainvälisten suuryritysten johtajien kirjeen poliittisille päättäjille. Tämän kirjeen ydinviesti oli se, että poliitikot, asettakaa tarpeeksi kunnianhimoiset pitkän aikavälin ilmastotavoitteet, jotta me yritykset tiedämme tehdä oikeita investointeja, jotta me emme tekisi virheinvestointeja kuvitellen, että fossiilisten polttoaineiden polttoa voidaan jatkaa pitempään kuin oikeasti voidaan jatkaa. Tämä on mielestäni oikeaa, viisasta bisnesajattelua.

Myös turvealan kannalta parasta olisi se, että asetettaisiin selkeä takaraja, aivan kuten kivihiilelle on asetettu. Eri asia on sitten se, mikä se takaraja olisi. En itsekään enää usko siihen, että 2025 on realistinen takaraja, mutta pidän hyvänä sitä ajatusta, että tämä takaraja asetetaan, jotta kaikille on selvää, että turpeen energiakäyttö tulee loppumaan.

Kuten monet kollegat tässä ovat jo todenneet, niin ihmisiä ei saa kuitenkaan jättää oman onnensa nojaan. Hallitushan on myöntänyt 70 miljoonaa euroa siirtymään, ei turpeenpolttoon vaan siirtymään. Näitä tukia tarvitaan myöskin vaihtoehtojen kehittämiseen turpeen muille nykyisille käytöille, kuten vaikkapa eläinsuojien kuivikkeille. Uskon, että jos kykenisimme asettamaan takarajan, kuten kivihiilelle on asetettu, se myös yrityspuolella vauhdittaisi näiden vaihtoehtojen kehittämistä, ja yleensä kun vaihtoehtoja kehitetään, niin niiden yksikköhinnat sitten myöskin halpenevat.

Arvoisa puhemies! Kysymys on myös suomalaisesta suoluonnosta, suomalaisista vesistöistä. Suomi on tehnyt soiden ojittamisen maailmanennätyksen. Puolet suomalaisista soista on ojitettu, ja yli puolet suomalaisista suoluontotyypeistä on uhanalaisia. Me kaikki tiedämme, että tämä on myös vahingoittanut suomalaisia vesistöjä todella voimakkaasti.

Arvoisa puhemies! Vielä toteaisin sen, että mielipidetiedusteluissa enemmistö suomalaisista kannattaa turpeenpolton lopettamista. Eniten turpeenpolton lopettamisen vastustajia on perussuomalaisten ja keskustan kannattajissa, mutta myös näiden puolueiden kannattajissa on enemmän niitä ihmisiä, jotka haluavat turpeenpolton lopettamista, kuin niitä, jotka sitä vastustavat.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Lundén, olkaa hyvä.

20.07 **Mikko Lundén ps:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Suomessa on takavuosina verotuksella haluttu aina edistää turpeen käyttöä suhteessa fossiilisiin tuontipolttoaineisiin. Turpeen alennettua verotasoa on perusteltu muun muassa huoltovarmuustavoitteilla, ja tavoitteen saavuttamisen keinona on ollut turpeen kilpailukyvyn säilyttäminen muihin lämmityspolttoaineisiin, kuten kivihiileen, nähden.

Kuten tunnettua, nyt istuva hallitus on valitettavasti toimimassa täysin toisin, kun se viime vuonna nosti turpeenkäytön kustannuksia korottamalla sen energiaveroa 2,7 eurolla megawattitunnilta. Tämä on kiihdyttänyt turpeen alasajoa. Aikaisempina vuosina turvetta

ja turvetuottajia on käsitelty toisin juuri turpeen hyötyjen vuoksi maa- ja puutarhataloudessa.

Arvoisa herra puhemies! Tulee myös muistaa, että turvetta käyttävät lukuisat lämpövoimalaitokset ja lämpökattilat. Suomen nykyiset voimalaitoskattilat eivät yleensä pysty teknisten ja huoltovarmuussyiden vuoksi käyttämään pelkkiä puupolttoaineita, mutta turve soveltuu seospolttoaineeksi puun kanssa mahdollistaen uusiutuvan energian lisäämisen estäessään kattilan korroosiota. Siksi on äärettömän edesvastuutonta toimintaa, jos energiaturpeen käyttö lopetettaisiin maassamme.

Samaten kotimaisten polttoaineiden lisäetuna nähtiin paikallinen työllisyys ja aluetalous. Kaukolämpö miellettiin päättäjien taholla edistyksellisen kunnan elinvoimatekijäksi. Myös paikallisen ilmanlaadun parantaminen nähtiin tärkeänä lisäetuna, kun haluttiin vähentää öljyllä lämmitettävistä rakennuksista peräisin olevia happamoittavia rikkipäästöjä. Lämmön ja sähkön yhteistuotanto on tehokasta polttoaineen käyttöä. Kaukolämpötoimialalla on huomattava ansio maan taajamien ilmanlaadun parantamisessa. Tämäkin ilmastotyö siis vaarantuu, jos energiaturpeen käyttö kielletään.

Arvoisa puhemies! Niin ikään asiaa tulee tarkastella ennen kaikkea maamme huoltovarmuuden kannalta. Suomen huoltovarmuuden kannalta keskeistä on energiajärjestelmän toimivuus ja riittävä kotimaisuusaste. Valtioneuvoston päätös huoltovarmuuden tavoitteista määrittelee kansallisen huoltovarmuustyön lähtökohdat, periaatteet ja kansalliset tavoitteet, jotta huoltovarmuuden toteuttaminen varmistetaan jatkuvasti. Päätös määrää turpeelle ja tuontipolttoaineille varmuusvarastot. Turvetta tulee olla maassa varastoituna noin puolen vuoden käyttöä vastaava määrä turvetuotantokauden alkaessa. Jatkossa siis tämäkin tavoite vaarantuu, jos energiaturpeen käyttö lopetetaan maassamme.

Arvoisa puhemies! Vaikka turve ja turvealan toimijat ovat julkisuudessa ja tiettyjen ryhmien puolesta täälläkin tuomittu lähes ”rikollisina”, niin me perussuomalaiset tulemme heitä aina puolustamaan, sillä turveala on yhä elinkeino ja pitää pysyäkin elinkeinona maassamme.

Muutama sana vielä mielestäni myös korvaamattomasta kasvuturpeesta. Eräs edustaja kysyi täällä tänään ministeriltä, että miten voimme korvata kasvuturpeen. Itselläni ei ole kokemusta ministerin pestistä, mutta tähän osaan kyllä vastata, että emme kyllä mitenkään. Kasvihuoneyrittäjien toimialajärjestönä Kauppapuutarhaliitto ry on arvioinut kasvuturpeen merkitystä kasvihuonetuotannolle. Luvut, mitkä nyt teille kerron, perustuvat Luonnonvarakeskuksen tuotantotilastoihin sekä Kauppapuutarhaliiton laskelmaan kasvihuonetuotannon arvosta. Tieto kasvuturpeen osuudesta tomaatin, kurkun ja paprikan viljelyssä, noin 40 prosenttia, perustuu kasvualustatoimittajilta saatuihin tietoihin. Muilla vihanneksilla ja kaikilla kukilla kasvuturve on ainoa kasvualusta, joskin joillakin kasveilla joissakin yrityksissä hiukan rahkasammaleella täydennettynä. Luvussa on mukana koko kaupallinen kasvihuoneviljely, jota harjoittaa noin 900 vihannes- ja kukkaviljelijää. Näiden kokonaisala on noin 345 kasvihuonehehtaaria. Yritysten työllistävä vaikutus on noin 5 500 henkilötyövuotta, ja tuotannon kokonaisarvo verottomin viljelyhinnoin on noin 354 miljoonaa euroa. Kasvihuoneviljelyn arvo: edelleen 354 miljoonaa euroa, josta 252 miljoonaa euroa pohjautuu kasvuturpeen käyttöön. Kasvihuoneviljelyn laajuus: 345 hehtaaria, josta 260 hehtaaria pohjautuu kasvuturpeen käyttöön.

Arvoisa herra puhemies! Millaiset luvut mahtaisivat olla tulevaisuudessa, jos kasvuturvetta kiristetään tai ajetaan alas? Se on minun mielestäni vakavan pohdinnan paikka jokaisella meillä. Sanon vielä tähän loppuun: Muistakaa, että tällä hetkellä kaikki meidän met-

siemme taimet kasvatetaan kasvuturpeessa ja että ne ovat kasvihuoneissa, noin 160 miljoonaa per vuosi. Miten käy hiilinielujen silloin, jos kasvuturve lopetetaan? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

20.11 **Sebastian Tynkkynen ps:** Arvoisa herra puhemies! Kotimaisella kieltopolitiikalla ei ratkaista koko maailmaa koskevia ilmastohaasteita. Kiellot ovat sen sijaan lähinnä keinoja kehuskella muulle maailmalle ja itselle, kuinka Suomi paperilla katsottuna käyttäytyy mallioppilaan tavoin. Kympin käytösnumeron pakonomainen tavoittelu päästötodistukseen vie kuitenkin liian suuren osan huomiostamme. Samaan aikaan todistuksen muut arvosanat laskevat kuin lehmän häntä. Arvosteluasteikolla vajoavat alas muun muassa maatalous, huoltovarmuus ja työllisyys.

Vielä vähemmän kympin käytösnumeron tulisi lohduttaa meitä, jos numero ei vastaa todellisuutta ja nurkan takana toimimmekin aivan toisin. Ilmasto välittää vain siitä, mitä tapahtuu käytännössä. Ilmastostipendiä ei tulisi saada, jos ensin kiellämme turpeen käyttämisen ja sen jälkeen käynnistämme ulkomailta suuntautuvan rekkarallin paikkaamaan siitä seuraavaa vajetta.

Kansalaisaloitteessa turpeen energiakäytön lopettamiseksi verrataan turvetta kivihiileen, jonka energiakäyttö on Suomessa loppumassa vuonna 29. Jos Helsingissä vielä silloin saa ajaa rekalla, on arvioitu, että kivihiilen korvaaminen pelleteillä tarkoittaa rekkarallin kiihtymistä pääkaupungin kaduilla jopa sadoilla rekoilla jokaisena talvipäivänä. Jos venäläinen kivihiili korvataan jollain muulla tuontipolttoaineella ja sitä aletaan kärräämään tuhansien kilometrien päästä, jäävät hiilikiellon ilmastohyödytkin suutariksi.

Arvoisa herra puhemies! Turve eroaa kuitenkin kivihiilestä hyvin oleelliselta osalta. Turve on kotimainen polttoaine, joka työllistää ja tukee omavaraisuuttamme sekä huoltovarmuuttamme. Turvealan pakotettu tukahduttaminen tarkoittaa käytännössä siis heikennyksiä kaikilla näillä osa-alueilla.

Kansalaisaloitteen perusteluissa ollaan huolissaan turpeen kilpailukyvyn paranemisesta tulevaisuudessa, kun fossiilisten polttoaineiden kysyntä kasvaa ja hinnat nousevat. Ratkaisuksi siis esitetään kotimaisen polttoaineen käytön kieltämistä, jotta tulevaisuudessa voisimme tuoda yhä kallistuvaa energiaa ulkomailta, jos sitä ylipäätään meille riittää Kiinan ja kumppaneiden jäljiltä.

Kalentereihin sidottujen ehdottomien kieltojen sijaan meidän tuleekin katsoa kokonaiskuvaa: miltä päästötodistuksemme näyttää kokonaisuutena, ja miltä ne näyttävät muiden osalta? Tämän tarkastelu on hyvinvointimme kannalta ehdotonta, mutta ehdotonta kokonaiskuvan tarkastelu olisi myös ilmaston kannalta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

20.14 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa puhemies! Käsittelemme täällä kansalaisaloitetta, jossa turvetta halutaan muuttaa uusiutuvaksi energialähteeksi, ja tätä se myös on. Sen todistaa kyllä ihan biologiakin, että turve uusiutuu. [Satu Hassi: 3 000 vuodessa!] — Arvoisa puhemies ja edustaja Hassi, tiedätte varmasti, että Suomessa käytetään vuosittain turvetta huomattavan paljon vähemmän kuin mitä sitä uusiutuu. [Satu Hassin välihuuto]

Arvoisa puhemies! Joulukuussa 2000 eduskunnan suuri valiokunta uusi tiistaina perjantaisen äänestyksen, joka koski turpeen määrittelemistä uusiutuvaksi energialähteeksi. Kuten edelliselläkin kerralla, äänet menivät tasan, mutta nyt arpa ratkaisi. Näin suuri valiokunta yhtyi hallituksen kantaan, jonka mukaan turvetta ei määritellä uusiutuvaksi. Turpeen määrittely liittyi Euroopan unionin direktiiviin, jolla haluttiin suosia uudistuviin energialähteisiin perustuvaa sähköntuotantoa.

Arvoisa puhemies! Tämä kansanvedätyshallituksen vihreä siirtymä on turpeen osalta pysäytettävä. Hallituksen talouspoliittisen politbyroon on luokiteltava ja arvioitava turve uudelleen uusiutumattomasta uusiutuvaksi luonnonvaraksi vuotuisen kasvun osalta. Suomessa turvetta kasvaa enemmän kuin sitä nostetaan. Myös veronkorotukset sen suhteen tulee perua.

Arvoisa puhemies! Nyt kädet ristiin ja pyydetään kylmää talvea, nimittäin turvetuotanto on kotimaista energiantuotantoa parhaimmillaan. Se työllistää maassamme jopa tuhansia ihmisiä. Erityisesti alueellisesti turve on tärkeä elinkeino. Turvetuotanto työllistää siellä, missä on suhteellisesti eniten turvemaita ja käyttökohteita. Bioenergia ry on muun muassa todennut, että Etelä-, Keski- ja Pohjois-Pohjanmaan maakuntien sekä Savo-Karjalan alueelle keskittyy yli puolet alan työllistävästä vaikutuksesta. Luulisi kiinnostavan myös syrjäseutujen osaajista ainakin näennäisesti ajoittain huolissaan olevaa keskustapuoluetta.

Turpeessa ei ole kuitenkaan kysymys vain monien suomalaisten jokapäiväisestä leivästä, vaan se on suuressa määrin myös huoltovarmuuskysymys. Työ- ja elinkeinoministeriön alaisen Huoltovarmuuskeskuksen energiahuolto-osaston johtaja Pia Oesch on todennut, että huoltovarmuuden näkökulmasta turvetuotannon alasajo tapahtuu liian nopeasti ja hallitsemattomasti.

Arvoisa puhemies! Tätä pahentaa tällä hetkellä se, että valtionyhtiö on alkanut myymään turvetta polkuhinnoilla alle tuotantokustannusten, ja tämä edelleen pahentaa yksityisten turvetuottajien asemaa.

Turve on kotimaisista kiinteistä polttoaineista ainoa, jota voidaan varastoida merkittäviä määriä muutaman vuoden ajan. Huoltovarmuuskeskuksesta huomautetaan hyvin myös, että turpeen käyttö edistää eläinten hyvinvointia, ja osin sen vuoksi Suomessa antibioottien käyttö on pientä verrattuna muuhun maailmaan. Huoltovarmuuskeskuksen perustuotanto-osaston johtaja Jaakko Pekki on muistuttanut, että kasvu- ja kuiviketurvetta käytetään kotieläintaloudessa ja kasvihuonetuotannossa ja sen tuotannon loppumisella on vaikutuksensa elintarviketuotannon tuotantoedellytyksiin ja huoltovarmuuteen.

Elikkä turve on tällä hetkellä kannattavaa sillä tavalla, että sieltä nostetaan kuiviketurvetta, kasvuturvetta ja polttoturvetta. Jos aiotaan nostaa vain kuivike- ja kasvuturvetta, niin silloin te vihreät vasta käsittämättömän tempun teette, nimittäin siinä ei kasva metsä, mutta kun se polttoturve otetaan lähes sinne kivennäismaahan asti pois, niin silloin siellä metsä kasvaa siihen päälle niin, että heilahtaa.

Arvoisa puhemies! Asioita on yleensä hyvä laittaa mittasuhteisiin. Professori Esa Vakkilainen Lappeenrannan teknillisestä yliopistosta on todennut Suomen merkityksen maailman CO_2-päästöjen lähteenä olevan erittäin pieni, noin 0,14 prosenttia eli runsaan promillen luokkaa. Jopa vasemmiston Anna Kontula on myöntänyt turpeen roolin osana ilmastokeskustelua olevan globaalisesti melkoisen triviaali. Edellä sanotun valossa alan alasajon hyödyt maailman ilmastolle ovat parhaimmillaankin vähäpätöiset mutta taloudelliset haitat kansallisesti ja erityisesti alueellisesti merkittävät.

Arvoisa puhemies! Hyvät edustajakollegat! Turvetuotantoa puolustamalla tuetaan suomalaista tuotantoa ja yrittämistä. Isänmaamme ja sen kansalaisten etu on, ettei valtio nakkaa kapuloita kotimaisen ja paikallisen energiantuotannon rattaisiin.

Arvoisat vihreät edustajat, onko teidän mielestänne seuraavassa asiassa ristiriitaa: Samaan aikaan kun te haluatte lopettaa turpeen käytön, te tuette jopa taloudellisesti akkuteollisuuden syntymistä Suomeen. Arvoisat vihreät edustajat, kumpiko jättää Suomen luontoon pysyvämmät arvet? Miettikäähän. Täytyy todeta, että Linkolan arvio vihreästä liikkeestä pitää täysin paikkansa. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Edustaja Kettunen poissa. — Edustaja Huru, olkaa hyvä.

20.21 **Petri Huru ps:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tänään on keskustelussa kaksi kansalaisaloitetta turpeeseen liittyen.

Energiakäytön kieltävä kansalaisaloite uhkaa vakavasti huoltovarmuuttamme, eikä se ole linjassa valtioneuvoston päätöksen kanssa huoltovarmuuden tavoitteista, joissa määritellään turpeelle ja tuontipolttoaineille varmuusvarastot. Tämän johdosta aloite ei ole kannatettava, ja tähän huoltovarmuuteen puuttui myös ministeri Lintilä tänään aiemmassa puheessaan.

Toisessa kansalaisaloitteessa esitetään turpeen luokittelua uusiutuvaksi luonnonvaraksi, ja haluankin kiittää tämän aloitteen tekijöitä. Vuonna 2002 Lipposen hallituksen aikana turpeen uusiutuvuus ratkaistiin arvalla, ja nyt tämä ratkaisu tulee korjata.

Arvoisa puhemies! Energia- ja ilmastopolitiikan pitäisi tukea työllisyyttä ja talouskasvua eikä haitata niitä. On huolehdittava siitä, että maassamme tehdään johdonmukaista kohtuuhintaiseen ja kotimaiseen energiaan tähtäävää energiapolitiikkaa. Sen tulee tukea työllisyyttä, talouskasvua, kilpailukykyä ja ostovoimaa sekä ennen kaikkea lisätä elinkeinoelämän kaipaamaa ennustettavuutta ja kustannuskilpailukykyä. Hallitus on nyt ilmastotoimien nimissä tekemässä Suomelle haitallista myrkynvihreää politiikkaa kilpailijamaiden kilpailukyvyn eduksi.

Arvoisa puhemies! Kun turpeen verotusta korotettiin hallituksen toimesta, niin se yhdessä päästöoikeuksien nousseiden hintojen myötä ajoi turpeen tuotannon hallitsemattomaan alasajoon, ja tällä on monia kriittisiä vaikutuksia. Kotimaisen turpeen tilalle tuodun ulkomaisen hakkeen myötä rahavirrat ja työpaikat karkaavat ulkomaille. Lisäksi päästöt jopa lisääntyvät ja huoltovarmuus heikkenee, kun turvaudumme ulkomaiseen tuontienergiaan. Lähialueiden poliittinen tilanne huomioiden ei ole syytä heikentää energiatuotannon omavaraisuutta, vaan päinvastoin kasvattaa kotimaisen energiatuotannon osuutta.

Turve on viime vuosikymmeninä ollut olennainen osa Suomen energiahuoltoa, ja parhaimmillaan miljoonan suomalaisen kotia, koulua tai työpaikkaa on lämmitetty turpeella. Energiaturve on kotimainen polttoaine, joka on korvannut ennen kaikkea tuontihiiltä. Turpeen merkitystä on lisännyt se, että turve mahdollistaa seospoltossa muiden, vaikeammin hyödynnettävien polttoaineiden, kuten metsähakkeen ja peltobiomassojen, käyttöä.

Jos energiaturpeen nostaminen vähenee tai loppuu kokonaan maassamme, se vaarantaa myös lukuisat puutarha- ja alkutuotantotilat, koska kasvu- ja kuiviketurpeen saatavuus heikkenee oleellisesti. Kuiviketurpeen saatavuus on iso ja oleellinen tekijä eläinten hyvinvointia ja terveyttä ajatellen, ja kasvuturve puolestaan on elinehto muun muassa kasvihuoneviljelijöille.

Turvetuotannon heikkeneminen on varteenotettava uhka myös valtionyhtiö Neovalle, joka on investoinut Ilomantsiin 25 miljoonan euron aktiivihiilitehtaan. Sen tuotteilla on kasvavat markkinat, ja lisäksi se luo alueellisesti työpaikkoja.

Turvetta on viimeisimpien uutisten mukaan suunniteltu hyödynnettävän myös akkuteollisuudessa, ja akkujen kysyntä kasvaa esimerkiksi liikenteen sähköistymisen myötä.

Turvetuotannon alasajon korvausten osalta on kuultu, että ne eivät kohdistu oikeudenmukaisesti, ja lisäksi turveyrittäjät ovat kertoneet, etteivät he halua tukia, he haluavat tehdä töitä. Jos turpeen käyttöä pyrittäisiin vähentämään hallitusti niin, että ala kykenee siihen sopeutumaan ja sitoutumaan, ei tarvittaisi nykyisiä luopumistukia, sillä silloin nämäkin rahat voitaisiin ohjata polttoon perustumattomien tekniikoiden kehittämiseen, joilla olisi myös vientimarkkinoita ja joilla saataisiin globaalisti vaikuttavimpia päästövähennyksiä siellä, missä niiden vaikuttavuus on suurempaa.

Arvoisa puhemies! Turve tulee luokitella hitaasti uusiutuvaksi luonnonvaraksi vuosittaisen kasvun osalta, ja tämä tulee huomioida myös turpeen päästökerrointa laskettaessa samoin kuin puun kohdalla toimitaan. Lisäksi tulee pyrkiä muuttamaan EU:n luokitusta turpeen uusiutuvuudesta edellä mainituin perustein. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ledamot Norrback.

20.27 **Anders Norrback r:** Kiitos, arvoisa puhemies! Turve on saanut symbolisen kuvan ilmastokeskustelussa. On totta, että kaikkia ponnisteluita tarvitaan yhteisten ilmastotekojen eteen, mutta yhden yksittäisen toimialan mustamaalaaminen ei ole tarkoituksenmukaista. On luonnollista, että siirrymme kohti ympäristöystävällisempiä energiavaihtoehtoja, mutta hallitsematon ja liian nopea siirtyminen, niin kuin nyt turpeen osalta näemme, ei ole kannattava, varsinkaan jos vaihtoehtoiset tuotantotavat eivät ole valmiita korvaamaan poistuvaa tuotantoa.

Ärade talman! Jag vill tacka initiativtagarna för att vi får föra den här debatten, trots att jag kanske inte delar deras åsikter.

Utvecklingen har gjort att — när det gäller förbränningstorven — det att fatta ett beslut om att förbjuda förbränningen av torv i dag säkert skulle ha ett symbolvärde som för vissa kanske skulle vara viktigt. För mig är ändå de konkreta klimatåtgärderna viktiga, och jag har svårt att se att ett förbud mot förbränning av torv i den situation vi är i i dag skulle vara positivt för klimatet. I värsta fall kan det gå precis tvärtom. Däremot är det alldeles klart för mig att det skulle vara negativt för vår beredskap, och däremot är det klart att det skulle omöjliggöra ekologisk produktion under glas. Det skulle vara utmanande för våra växthusodlare, grönsaksodlare och det skulle vara en björntjänst vi skulle göra för djurens välbefinnande. — Tack.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Tack. — Edustaja Pirttilahti, olkaa hyvä.

20.29 **Arto Pirttilahti kesk:** Arvoisa puhemies! Ei taida olla ihan ensimmäinen kerta, kun turpeen energiakäytön kielto on meillä salissa keskusteltavissa. Se on tainnut olla joka kaudella ainakin 2000-luvulla, jos ei 2010-luvulla, kun itsekin olen täällä ollut. Pitää kiittää tässä edustajia. Ainakin edustaja Mikko Lundén esitti erittäin hyviä numeerisia taustalukuja turpeelle ja turpeen käytölle.

Mielestäni turpeen polttamista ei kannata kieltää ruokahuollon eikä lämmön toimintavarmuuteen liittyvien seikkojen vuoksi. Kun energiaturvetta nostetaan, saadaan siinä sivuvirtoina kasvu- ja kuiviketurvetta, joilla on edelleen merkittävä asema suomalaisessa ruoantuotannossa esimerkiksi kasvihuoneiden kasvualustana ja kanaloiden eläinkuivikemateriaalina. Tämä niin sanottu turve on meillä biologinen salainen ase muun muassa broilerituotannossa, että me saamme puhtaita kananmunia, mutta myös sitten eläimet voivat hyvin siellä. Ilman energiaturpeen nostamista kasvu- ja kuiviketurpeen nostokustannus nousee merkittävästi. Korvaavien vaihtoehtojen kehitystyö on toistaiseksi niin alussa, ettei niille ole edes syntynyt vielä kunnollisia markkinoita.

Vaikka energiaturpeen kokonaiskäyttö onkin vähentynyt, osa kaukolämmöstä on edelleen siitä riippuvaista, joten energiaturpeen nopea täyskielto voisi aiheuttaa ongelmia kaukolämmön toimitusvarmuudessa joillakin paikkakunnilla. Tässä täytyy nyt pohtia, että kaupungit ja kunnat ovat jo tälläkin hetkellä velkaisia. Pitäisikö meidän äkkiä sitten romuttaa käytössä oleva, toimiva kalusto, jolla on vielä käyttöikää kymmeniä vuosia? Ei varmaankaan. Tästä huolimatta pelkät nykytoimet varmistavat, että energiaturpeen käyttö ja siitä aiheutuvat päästöt pienenevät tulevaisuudessa murto-osaan nykyisestä. Hallitusohjelmassa lukee, että turpeen käyttö puolitetaan 2020-luvulla, ja näinhän on tapahtunut jo nyt. Tällä hetkellä olemme hyvinkin etuajassa, ja hallitusohjelmassa ei lue missään kohtaa turpeen täyskieltoa.

Päästöoikeuden hinta on kasvanut vuodesta 17 tähän päivään mennessä, taitaa olla, 20 euroa megawatilta. Eli jos tuottaja saa 10 euroa, niin siihen laitetaan kaksikymppiä päälle, jolloin päästään noin 30:een, mikä on vaikuttanut muun muassa turpeen käyttöön monissa lämpölaitoksissa. Päästökauppaan kuulumattomissa kattiloissa ei ole yhtä kiire siirtyä korvaaviin polttoaineisiin, mutta niiden merkitys kokonaisuudessa on huomattavasti pienempi ja niitä omistavat yleensä juuri pienemmät energiayhtiöt. Tämä hallitushan teki päätöksen myös sitten näiden pienempien verotuksen keventämisestä, jotta turvetta voidaan käyttää pienissä yksiköissä.

Turpeen käyttöä ja polttoa kannattaa miettiä aina ja montaa muutakin asiaa kannattaa miettiä ympäristönäkökulmasta, mutta myös talouden näkökulmasta ja sosiaalisesta näkökulmasta: ihmisten toimivuutta, työpaikkoja ja sitä ympäristöä, missä eletään. Äkkinäiset liikkeet siinä romuttavat äkkiä monen talouden mutta myös sitten yhteisöjenkin olemassaolon niillä alueilla, missä on harvasti ja vähemmän työpaikkoja.

Itse näen tämän esityksen äkkikiellosta näin. En sitä hyväksy. En sitä hyväksy, se on hallitusohjelman vastainen ja ainakin oman ajattelukantanikin vastainen asia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, Hanna, olkaa hyvä.

20.32 **Hanna Holopainen vihr:** Arvoisa puhemies! Meillä on täällä tänään käsittelyssä kaksi kansalaisaloitetta, jotka käsittelevät turvetta. Koska tähän teemaan sisältyy monia eri näkökulmia — muun muassa energia-, ilmasto-, luonnonsuojelu-, huoltovarmuus-, talous-, yrittäjyys- ja aluepolitiikka — on aivan selvää, että se herättää vilkasta keskustelua sekä täällä salissa että yhteiskunnassa muutenkin.

Ensin ilmastotavoitteista. Suomi on sitoutunut kansainvälisiin sopimuksiin siitä, että pyrimme 1,5 asteen rajaan ilmaston lämpenemisessä, ja koska turpeen polton päästöt vastaavat 12:ta prosenttia Suomen päästöistä, on aika selvää, että ilman turpeen käytön vähentä-

mistä ja siitä rajatulla aikataululla kokonaan luopumista ei voida tähän tavoitteeseen Suomen osalta päästä. Täällä hyvin monessa keskustelussa, sekä tässä turvekeskustelussa että muissakin keskusteluissa, joissa viitataan ilmastotoimiin, on nostettu esiin kysymys, kannattaako Suomen tehdä mitään, kannattaako Suomen tavoitella kunnianhimoista ilmastopolitiikkaa ja onko siitä seurauksena energian hinnannousu, seuraako siitä lisälaskua kuluttajille ja teollisuudelle — muitakin uhkakuvia on nostettu täällä salissa esiin. Tosiasiassa vastaus tähän kysymykseen on, että kyllä kannattaa, ja juuri näistä edellä mainituista syistä energian hinnannousun — ja lisälaskun kuluttajille ja teollisuudelle — välttämiseksi on ihan välttämätöntä tehdä näitä ilmastotoimia. Kaikkein vaarallisinta olisi jäädä kiinni menneen aikakauden ratkaisuihin ja edelleenkin ylläpitää riippuvuutta fossiilisten polttoaineiden käytöstä ja myös turpeen käytöstä. Siitä seuraisi se, että koko muu maailma menee eteenpäin ja energiamurros ja -siirtymä toteutuvat muualla, mutta ei Suomessa, ja lopulta se vaarantaisi ihan peruuttamattomalla tavalla meidän huoltovarmuutemme ja meidän teollisuutemme kilpailukyvyn. Tämä on aika selvää, jos vähänkään seuraa kansainvälisiä tutkimuksia ja näkymiä siitä, minkälaisia ratkaisuja on tarjolla ilmastonmuutoksen torjumiseksi ja päästöjen vähentämiseksi.

Sitten jos ei ajatella pelkästään näitä ilmastotavoitteita ja Suomen sitoutumista niihin, niin kysymyshän on myös ennen kaikkea suomalaisen luonnon säilymisestä, meidän kansallisista intresseistämme, siitä, että voidaan välttää soiden uhanalaistumisen jyrkkenevä lisääntyminen. Tällä hetkellä Suomen suoluontotyypeistä jo puolet on uhanalaisia. On ehdottomasti Suomen kansallinen intressi pitää kiinni siitä, että tulevilla sukupolvillakin on mahdollisuus nauttia suoluonnosta. Turpeen käytöllä on myös vakavia vaikutuksia vesistöjen kuntoon Suomessa, ja aika monet suomalaiset, jotka omissa mökkirannoissaan ovat huomanneet sen, että lähistön turvetuotannon vaikutukset samentavat mökkivesiä, suhtautuvat aika kielteisesti turpeen käyttöön. Aika moni suomalainen ihan siitäkin syystä vaatii toimia luonnonsuojelun tavoitteiden parantamiseksi.

No sitten ihan aiheellisesti täällä on puhuttu turveyrittäjyydestä ja turpeen käytön vähentämisen aluetaloudellisista vaikutuksista. Eri alueilla Suomessa ollaan ihan erilaisissa tilanteissa siinä, kuinka merkittävä osa alueen työpaikoista on sidoksissa tähän turpeen tuotantoon ja turpeen käyttöön, ja ihan ymmärrettävästi sitten edustajat täällä nostavat esiin huolta siitä, mitä tämä siirtymä sitten siellä alueella aiheuttaa. On kuitenkin syytä muistaa se, että kysymys on nimenomaan hallitusta siirtymästä ja reilusta muutoksesta, jota tarvitaan. Ongelmana on se, että jo aika pitkään, vähintään 20 vuotta, on ollut näköpiirissä se, että turve on todella hankala energiantuotantomuoto ilmastotavoitteiden kannalta. Kaikkialla siellä, missä tämä on ymmärretty, on tehty toimia jo ajoissa siinä, että tästä riippuvuudesta on pyritty eroon. Esimerkiksi omassa kotikaupungissani Lappeenrannassa tehtiin jo 2000-luvun alkupuolella ratkaisu siitä, että kun rakennettiin maakaasua korvaava sähkön ja kaukolämmön tuotantolaitos, niin sinne nimenomaan valittiin semmoinen polttotekniikka, että metsähakkeen tehosteaineena ei tarvittaisi kovinkaan paljon turvetta, ja nyt seuraavassa peruskorjauksessa muutaman vuoden sisällä pystytään luopumaan siitä vähäisestäkin turpeen käytöstä, mitä siellä laitoksessa on tarvittu. Ja tämä toteutettiin juuri siitä syystä, että oli näköpiirissä se, että ei kannata sitoutua turpeen käyttämiseen, koska se on nimenomaan energian kustannusten kannalta ongelmallinen tulevaisuudessa — niin kuin nyt nähdään, että ollaan juuri siinä tilanteessa.

Turveyrittäjillä on valitettavasti ollut sellainen käsitys, että tätä siirtymää ei tarvitsisi tehdä, ja ymmärrettävästi he ovat nyt pettyneitä siihen, että ovat investoineet kalustoon ja

siihen yritystoimintaan ja sitten heidät on ikään kuin petetty tässä. Se on totta kai semmoinen vastuu, mikä meidän poliitikkojen pitää kantaa, ja juuri siitä syystä pitää tavoitella sitä, että löydämme keinoja siihen, että nämä yrittäjät pystyvät sitten edelleenkin siirtymään muille aloille ja pystyvät tekemään sen kannattavasti. Olisi ehkä syytä miettiä, voisiko tätä heidänkin kalustoaan osittain käyttää esimerkiksi soiden ennallistamiseen, koska se on tietenkin sitten yksi projekti, joka meillä on edessä, ja osin ilmeisestikin näitä samoja kalustoja voisi siihen käyttää ja näitä turveyrittäjiä ainakin osin siihen myöskin työllistää.

Kaiken kaikkiaan meidän täytyy jatkaa määrätietoisesti kohti tätä siirtymää, ja meidän pitää panostaa: nyt jo meillä on käytössä tämä EU:n JTF-rahasto, jolla voidaan myös rahoittaa näitä toimenpiteitä. Pitää käyttää se kaikin mahdollisin tavoin siihen, että sekä pystytään luopumaan tästä turpeen nostamisesta että pystytään panostamaan sellaisten polttotekniikoiden uudistamiseen, että sitten turvetta ei tarvittaisi tehosteaineena niin monessa voimalaitoksessa.

Sitten pitää tietenkin pyrkiä kehittämään niitä yhä uudempia energiantuotantotapoja. Suomen on syytä olla eturintamassa edistämässä sitä, että myös EU-tasolla pystyttäisiin tukemaan tämmöistä suomalaista tutkimusta ja tuotekehitystä, jotta päästään kohti polttoon perustumattomia tekniikoita, muun muassa kohti vetytaloutta, synteettisten polttoaineiden tuottamista ja muuta vastaavaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

20.40 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa puhemies! Heti välittömästi edustaja Holopaisen puheenvuoroa haluan kommentoida. Pari myyttiä, jotka eivät pidä paikkaansa ilmastopolitiikassa — minkä takia te tuotte sivistyneinä ihmisinä tällaisia asioita julki yleensä? Ensinnäkin: Kun ennallistetaan suota, niin kaikki me tiedämme, tai pitää tietää Suomen kansanedustajan, että sillä tehdään hirvittävä ilmastovahinko. Kun suo ennallistetaan, jos vesi nostetaan ylös, siellä ei tapahdukaan enää hiilidioksidin syntymistä, vaan tapahtuu 40 kertaa pahemman kasvihuonekaasun eli metaanin syntymistä hirvittävän pitkäksi aikaa. Miksi te esitätte totuutena, hiilidioksidin poistamisenakin, 40 kertaa pahemman kasvihuonekaasun päästämistä ilmaan? Missä kohti tässä on sitten se ilmastonmuutoksen torjunta teidän ajatuksissanne? Kertokaa se minulle, sen jälkeen vaikenen asiasta lopullisesti. Olkoon se sitten siellä menneisyydessä, mutta kertokaa minulle, arvoisat edustajakollegat: missä kohti te torjutte ilmastonmuutosta päästämällä valtavat määrät metaania ilmaan? Tämä myytti elää teidän puheissanne jatkuvasti, mutta kukaan ei viitsi totuutta tarkistaa, ja se on kuitenkin meidän velvollisuutemme kansanedustajina.

Toinen on sitten tämä metsien suojelu, kun te vaaditte, että ilmastonmuutoksen takia pitää metsiä suojella. Miten ihmeessä sillä metsien suojelulla on ilmastonmuutoksen torjunnallinen vaikutus? Hiilinielu lopetetaan, päästölähde tehdään. Lopettakaa nyt hyvät ihmiset se väärien tietojen levittäminen, se nyt ei ole paljon pyydetty, mutta se kuuluu kansanedustajan tehtäviin, mutta joka toisessa lauseessa te sitä viljelette.

Aivan yhtä hyvin kun huoltovarmuudesta puhutaan, niin meillä on edelleen laki voimassa, me ei voida sitä ohittaa. Ja ministeri Lintilä teki sen nyt selväksi, että turpeennosto ei maasta lopu. Me tarvitsemme huoltovarmuusvarastot, ja jos me toteutamme teidän hellimänne ajatuksen siitä, että me tuhoamme ne kalustot ja laitteet, mistä te sitten nostatte sen huoltovarmuusturpeen? Tänä päivänä todella tuli Pohjois-Karjalasta tietoa, että sinne aje-

taan tällä hetkellä kasvuturvetta Venäjältä, ja eräs merkittävä yrittäjä... Sain tiedon — silminnäkijähavainto on siitä — että Kuutostietä ajanut yksi iso firma, joka ajoi ennen suomalaisissa kilvissä, on kuulemma vaihtanut Venäjän kilpiin, siellä ilmeisesti ajavat venäläiset kuljettajat venäläisellä polttoaineella Suomen markkinoille haketta ja turvetta. Mitä Suomi siitä saa? Teiden kulumisen ja siihen liittyvät hoitotoimenpiteet, jotka joudumme, arvoisat edustajat, mekin veronamme maksamaan. Onko tämä teidän mielestänne oikein? Minun mielestäni se on suuri vääryys, ja sitä ei pitäisi antaa sattua.

Venäjän epävarmuus energiantoimittajana on mielestäni se riski, josta moni, moni valtiomies on varoittanut. Me emme saisi tulla yhä enemmän riippuvaiseksi Venäjän energiasta. Sieltä tulee meille öljyä ja sieltä tulee maakaasua. Ja kun nyt Helsinginkin alueelta, pääkaupunkiseudulta todennäköisesti loppuu kivihiilen poltto, niin millä se korvataan? Erittäin suurella todennäköisyydellä venäläisellä maakaasulla suurimmaksi osaksi. [Tuomas Kettunen: Ohhoh!] On siellä varmaan hakkeella tehtävää energiaa, sen verran tiedän toki teidän energiasysteemistänne, mutta miksi te markkinoitte, että te lopetatte kivihiilen, kun korvaatte sen fossiililla? Fossiili korvautuu fossiililla — sanokaa minulle, arvoisat vihreät kansanedustajat, [Satu Hassin välihuuto] missä siinä teillä on se ilmastonmuutoksen torjunta? Kertokaa minulle se. Ei ole kohtuullista, että te jatkuvasti näitä vääriä tietoja levitätte ihmisille totuutena. Kansanedustajan tehtävään kuuluu rehellisesti sanoa asiat niin kuin ne ovat, ja te tässä johdatte tietoisesti harhaan.

Huoltovarmuudesta vielä: Kun turpeesta puhutaan nyt, niin ainoa kotimainen energiaraaka-aine, joka voidaan varastoida, on turve. Energiapuuta ei voi varastoida teiden varsille. Se kun kuivaa siellä vuoden, se on menettänyt ison osan energiasisällöstään, kun se rupeaa palamaan siellä kasassa hyvin nopeasti. Ja jos on märkä syksy, niin kyllä se kattila palaa, mutta siihen tarvitsee sitten tukipolttoaineeksi yhä enemmän turvetta, että saadaan se puu palamaan. Yksinään se märkä puu ei pala, jokainen partiolainen sen tietää, että märästä puusta saa huonon nuotion. Ei tuon nyt sen vaikeampaa pitäisi olla.

Ja sitten päästölaskelmat: Kun te vetoatte aina siihen, että päästölaskelmien mukaan on joku päästänyt hirmuisen, valtavan määrän päästöjä ilmaan, kaikki päästölaskelmat sisältävät sen suuren virheen, että esimerkiksi kun pelloille lasketaan... Meillä on Suomessa se 2,3 miljoonaa hehtaaria peltoa, josta 10 prosenttia eli 230 000 hehtaaria on turvepeltoja. Virallisen tiedon mukaan siitä tulee yli 8 miljoonaa tonnia hiilidioksidia ilmakehään. Siellä on 500 vuotta vanhoja peltoja Pohjanmaalla, jotka ovat lopettaneet, ne ovat täydellisesti muuttuneet turvepelloista multapelloiksi, ei mitään päästöjä. Viime kesänä Luonnonvarakeskus mittasi turvepeltojen ja kivennäispeltojen päästöjä ajantasaisella mittauksella eri puolilta Suomea, ja kas kas, yllättävä tulos — siitä Ylekin muuten uutisoi — että hiilidioksidipäästöt molemmilta alueilta, sekä turvemailta että kivennäismailta, olivat suurin piirtein samat. Ja te täällä vain puhutte, että tulee päästöjä. Kannattaisi pikkuisen ottaa selvää, kun teillä kuitenkin sitä yliopistosivistystä on paljon enemmän kuin allekirjoittaneella. Minulla sitä ei ole yhtään, mutta numeroihin ja matematiikkaan minä uskon.

Saksassa on parhaillaan menossa Energiewende. Siellä sammutetaan kivihiilikattilat ja ydinvoimalat. Millä ihmeellä Saksa sen metalliteollisuuden pyörittää? Luulen, että Energiewendestä ystäväni, viisaan miehen, sanoja lainatakseni tulee Industriewende. Kun energia loppuu, loppuu teollisuus. Mitä vaativampia, parempia tuotteita, vaikka nyt niitä kuuluisia sähköautoja, tehdään, se vaatii valtavasti energiaa. Vuolukiviuuniin saa aika pienellä energialla hyvän tulen aikaan, kun on kuivat puut. Kun rakentaa vaikka uuden akkukäyt-

töisen urheiluauton, se vaatii valtavasti energiaa, ja se ei kyllä tule sillä, että tuulimylly pyörii siinä talon nurkalla, ei varmasti onnistu.

Sitten kun katsotaan vielä Suomen soita, niin jos uskaltaa tarkastella kokonaislukuja, Suomen soiden hiilensidonta on niin valtavan hyvä, 4 miljoonaa tonnia hiilidioksidia sitoutuu suomalaisiin soihin, niihin neitseellisiin soihin, joita ei ole ojitettu, ja täällä puhutaan koko ajan, että Suomen suot on tuhottu. Se ei pidä paikkaansa. Sekään tieto ei pidä paikkaansa. 5 miljoonaa hehtaaria on muuttunut metsämaaksi, ja niillä hakataan puuta ja Suomi rikastuu. Jos halutaan oikea energiantuotantomuutos tässä maassa tehdä, antaa sille vauhtia, niin rakennetaan pari kolme sellutehdasta lisää. Sillä saadaan tähän maahan vientituloja, saadaan kemiantuotteita, joista voidaan tehdä kotimaista dieseliä tai bensan lisuketta, jolloin saadaan seospolttoaineita markkinoille paremmin ja kotimaisuusaste nousemaan. Mutta tiedänhän minä, että kun teillä, varsinkin vihreillä, on se tavoite suojella ne metsät, suot ennallistetaan ja metsät suojellaan, elikkä tuhotaan hiilinieluja ja mennään kasvihuonepäästöihin. Eihän siinä ole mitään järkeä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

20.47 **Sebastian Tynkkynen ps:** Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Moni äärettömän tiukkoja ilmastotoimia vaativa taho on varmasti järkyttynyt, kun on kuullut kansalaisaloitteesta, joka esittää turpeen luokittelua uusiutuvaksi luonnonvaraksi. Vielä suurempi järkytys on varmasti ollut, kun aloite vaivatta keräsi vaaditut 50 000 allekirjoitusta ja eteni eduskunnan käsittelyyn.

Kun nämä tahot toipuvat ensijärkytyksestä, kannattaisi niiden sen jälkeen pysähtyä kuuntelemaan turvealan painavaa viestiä. Hallituksenkin olisi syytä istua samalle penkkiriville kuunteluoppilaaksi. Hätähuutojen tulisi järkyttää meitä, mutta ei siinä mielessä, että ihmettelisimme sitä, miten turvealaa puolustavat kehtaavat tällaista esittää. Turvealaa on lyöty päästöoikeuksien hinnannousulla, kiristyvällä verotuksella sekä jatkuvalla mustamaalauksella, jossa meille pakkosyötetään ajatusta kotimaisesta turpeesta pelkkänä ilmaston tuhoajana. Kaiken tämän keskellä turvealan toimijat yrittävät tulla toimeen ja saada leivän pöytäänsä ja turvetta sinne, missä sitä edelleen tarvittaisiin. Turvealan toimijat on ajettu ensin hädän keskelle ja sitten jätetty oman onnensa nojaan. Ei ihme, että turvealalta kantautuu hätähuutoja. Ihmetystä herättää lähinnä se, että hallitus, keskusta mukaan lukien, vähät välittää niistä.

Poliitikot itse ovat ajoittain kuvainnollisesti kansakunnan sylkykuppeina, ja sen tavallaan voi ajatella kuuluvan työn luonteeseen. Turvealan työntekijöiden ja yritysten ei kuitenkaan tulisi olla koko kansan ja vieläpä poliitikkojen sylkykuppeina. Vaikka poliitikkojen takki voi kääntyä yhdessä yössä, energiasektorin suuri laiva ei käänny yhtä nopeasti. Siksi turvealan ahdinkoon tulisi puuttua eikä sysätä koko elinkeinoa laidan yli. Turvetta tarvitaan jatkossakin.

Kansalaisaloite ja sen yli 50 000 allekirjoittanutta suomalaista eivät ole merkki siitä, että yhtä moni vähät välittäisi ympäristöstämme. Se on merkki siitä, että yhtä moni suomalainen välittää kotimaisesta elinkeinostamme ja kansalaisten toimeentulosta sekä tiedostaa turpeen tarpeellisuuden monella osa-alueella. Turve tulee luokitella uusiutuvaksi, koska se on uusiutuvaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hassi, olkaa hyvä.

20.49 **Satu Hassi vihr:** Arvoisa puhemies! Muutama faktantarkastus. Ensinnäkin tässä keskustelussa on mainittu moneen kertaan, että kurjuus alkoi, kun turpeen veroa nostettiin. Tosiasia on kuitenkin se, että turpeenpoltto saa edelleen huomattavaa verotukea. Vuonna 2020, jonka budjetti oli vielä edellisen hallituksen tekemä, turpeen verotuki oli sen budjettikirjan mukaan, joka tässä pöydillämme on, 153 miljoonaa. Tänä vuonna se on jo vähemmän mutta edelleen 127 miljoonaa, ja valtiovarainministeriö arvioi, että se on ensi vuonna 121 miljoonaa. Jos siis ajattelee, että turpeen kaivu ja poltto ovat elinkeinoja, jotka tähän asti ovat pärjänneet ilman tukia, niin tämä ei todellakaan pidä paikkaansa.

Tässä keskustelussa on toistettu useaan kertaan, että turpeen luokittelu joksikin muuksi kuin uusiutuvaksi olisi ratkaistu suuren valiokunnan äänestyspäätöksellä. Kuitenkin kansainväliset ilmastotoimet ja valtioiden päästöjen vertailu olisivat täysin mahdottomia, jos jokainen valtio voisi itse päättää, millä lailla eri polttoaineet luokitellaan. Jos näin olisi, niin kivihiili olisi uusiutuvaa Kiinassa ja öljy Saudi-Arabiassa. Tässä ei tietenkään olisi mitään järkeä. Ja juuri siksi on olemassa YK:n alainen ilmastonmuutospaneeli IPCC, tieteellinen paneeli, joka on tieteellisten tutkimusten perusteella arvioinut kaikkien polttoaineiden päästöt ja jonka luokitteluihin myöskin EU-lainsäädäntö nojaa. Siitä emme pääse yli emmekä ympäri, vaikka kuinka tekisimme jonkin turpeen suomalaista luokittelua koskevan päätöksen eduskunnassa. Se lähinnä vain asettaisi Suomen eduskunnan naurunalaiseksi, jos näin tekisimme.

Mitä tulee sitten väitteisiin venäläisen turpeen tuonnista Suomeen, en tiedä, pitävätkö nämä väitteet paikkansa. Mutta sen tiedän, että jos jostain muusta maasta Suomeen tuotua turvetta poltetaan, niin siihen kohdistuu aivan sama vero ja aivan sama EU:n päästökaupan hiilidioksidihinta kuin suomalaisestakin suosta kaivettuun turpeeseen.

Mutta oikeastaan tärkein asia, jonka takia pyysin tätä puheenvuoroa, on se, että halusin nostaa esille yritysmaailmasta nostetun käsitteen ”ilmastokädenjälki”. Yksi syy siihen, että suomalainen teollisuus on hyvin laajasti asettunut tukemaan kunnianhimoista ilmastopolitiikkaa, on se, että teollisuudessa nähdään, että kun oma kotimainen politiikka on kunnianhimoista, niin sillä luodaan maailman kärkiratkaisuille ja -tuotteille kotimaiset markkinat ja sen jälkeen niitä voidaan sitten saada vientituotteina myös maailmalle. Teknologiateollisuus hiljattain tilaisuudessaan arvioi, että suomalaisen teknologiateollisuuden ilmastokädenjälki — eli siis se määrä päästöjä, jonka suomalaisen teollisuuden vientituotteet ovat muissa maissa vähentäneet — oli kymmenen vuotta sitten noin 20 miljoonaa tonnia ja että se vuosisadan puoliväliin mennessä voisi olla jo 70 miljoonaa tonnia eli suurempi määrä kuin mitkä ovat koko Suomen tämänhetkiset päästöt.

Ja kun me muun muassa kaukolämpöön kehitämme polttoon perustumattomia ratkaisuja — muun muassa Helsingin kaupunkihan nyt kuumeisesti selvittää näitä ratkaisuja, jotka eivät perustuisi polttoon, joilla kaukolämpö voidaan tuottaa ja joista merkittävä osa varmasti on käyttökelpoisia myöskin niillä paikkakunnilla, joilla kaukolämpö tällä hetkellä tuotetaan turpeella, kuten suuret lämpöpumput ja teollisten hukkalämpöjen käyttö kaukolämpöverkon lämmönlähteenä — niin muun muassa nämä ovat sellaisia tuotteita, että kun me kehitämme ne sellaisiksi, että ne täällä meillä toimivat, niin niillä on käyttöä ja arvoa myös muualla maailmassa ja vientimahdollisuudet. Teknologiateollisuuden arvio on se, että investoinnit vähähiilisiin ratkaisuihin kasvavat maailmalla niin, että suomalaisella teollisuudella on tällä alalla jopa 30 miljardin euron vuotuinen vientipotentiaali.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen.

20.55 **Tuomas Kettunen kesk:** Arvoisa puhemies! Ilta on pitkällä, ja on käyty hyvää, perusteellista keskustelua tästä turpeesta ja kansalaisaloitteesta.

Puhemies! Turpeen polttamistahan ei ole kielletty eikä sitä kannata kieltää, siis ruokahuoltoon sekä lämmön toimitusvarmuuteen liittyvien syiden vuoksi. Nyt tämän vuoden aikana kuitenkin turveratkaisulle on osoitettu hallituksen toimesta ihan rahaakin 60 miljoonaa euroa. Turpeen verottoman käytön rajaa on korotettu sinne 10 000 megawattituntiin. Tämä pitää nyt huolta siitä, että tosiaan lämmön toimitusvarmuuden osalta pikkuisen avitetaan kuntia ja kaupunkeja.

Nimittäin energiaturvetta nostettaessa saadaan sivuvirtana kasvu- ja kuiviketurvetta, joilla on edelleen merkittävä asema suomalaisessa ruoantuotannossa, esimerkiksi kasvihuoneiden kasvualustana ja esimerkiksi kanaloiden eläinkuivikemateriaalina. Ilman tätä energiaturpeen nostamista kasvu- ja kuiviketurpeen nostokustannus nousee merkittävästi. Korvaavien vaihtoehtojen kehitystyö on toistaiseksi niin alussa, ettei niille ole vielä edes syntynyt kunnollisia markkinoita. Ja täytyy tässä vaiheessa todeta, että kyllä turve on niin hyvä kuivike, että pitää kyllä etsiä pitkään ratkaisuja esimerkiksi kanaloitten osalta, että saadaan hyvä kuivike korvaamaan turve.

Puhemies! Täällä on tänään puhuttu ilmastoteoista, ja olen sen ilmoittanut jo aikaisemminkin, aiemmassa puheenvuorossani, että jos meillä on vastuu ilmastoteoista, niin kyllä meillä on vastuu myös huoltovarmuuden pitämisestä, ja tässä nyt turve tulee isoon rooliin. Meidän on ylläpidettävä tietoa turpeen teknisestä minimistä kaukolämpölaitoksissa. Ja mitä tulee sitten huoltovarmuusvarastoihin, niin turpeen turvavarastoinnin korvaustasoa on arvioitava ja niitä kriteerejä on mietittävä edelleen ja selvitettävä energia-, kasvu- ja kuiviketurpeen tuotantoaluereservin mahdollista perustamista.

Tässä aikaisemmassa puheenvuorossa edustaja Hassi kysyi, että tuleeko Venäjältä turvetta. Kyllä sitä tuodaan ja myös Virosta, mutta se on kuiviketurpeeksi. Ja senkin vuoksi tämä huoltovarmuuskeskustelu on syytä käydä, että ei käy sitten niin, että yhtäkkiä, jos me emme saakaan rajojen ulkopuolelta turvetta kuivikkeeksi, meille käy huonot ruokahuollon osa-alueilla.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

4. Turve on luokiteltava uusiutuvaksi luonnonvaraksi

Kansalaisaloite KAA 7/2021 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Koska edellisessä päiväjärjestyksen asiakohdassa käytiin yhteinen keskustelu tästä asiasta, keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä täysistunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 18.05.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 20.58.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 4 käsittelyä.

Keskustelu jatkuu. — Edustaja Aittakumpu poissa, edustaja Koponen, Ari, poissa, edustaja Peltokangas poissa, edustaja Strand poissa, edustaja Pitko poissa, edustaja Järvinen poissa, edustaja Huru poissa, edustaja Hoskonen poissa. — Edustaja Pirttilahti, olkaa hyvä.

Keskustelu

20.59 **Arto Pirttilahti kesk:** Arvoisa puhemies! Todellakin asiaa on käsitelty kahta puolta tänään, molemmilla aloitteilla. Nyt on käsittelyssä tämä turveyrittäjien hätähuutoaloite, mielestäni se on sitä. Eli turvepuolen yrityksiä on Suomessa noin viitisensataa ja 1 400 työllistä tällä toimialalla nyt vähintään, ja kuten aikaisemmin puheenvuorossani totesin, merkittävä alueellinen työllistäjä niillä alueilla, missä ei muita työpaikkoja ole. Varsinkin moni nuori mies lähtee traktorin rattiin turvetyömaalle ja on sitten saanut sieltä myös ammatin.

Tämä aloite on turvealan huoli rajusta murroksesta. Kuten tuossa aikaisemminkin on tullut esille, niin me olemme jo puolittaneet ja yli puolittaneet turpeen käytön Suomessa, vaikka hallitusohjelmassa lukikin, että se tehtäisiin vuoteen 2030, ja perusteena ovat tässä esille nousseet juurikin muun muassa päästökaupan hinta, turpeen maine ja tietenkin muilla uusiutuvilla turpeen korvaaminen.

Tässä turpeen määritelmää haetaan uusiutuvaksi polttoaineeksi, ja sitä on käsitelty hiljan työryhmän raportissa työ- ja elinkeinoministeriön osalta eli vuonna 21. Työryhmän raportissa todetaan, että kansallisilla poliittisilla aloitteilla ei voida tehdä muutoksia turpeen asemaan. Itse odotan mielenkiinnolla tämän aloitteen käsittelyä talousvaliokunnassa, ja minä uskon, että siellä tulevat monet asiantuntijat käymään lävitse sitä asiaa, miten on päädytty siihen, onko turve uusiutuvaa, onko se hitaasti uusiutuvaa vai fossiilista, mutta myös sitä — uskoisin näin, kuten on aikaisemminkin ehkä todettu — että kansallisesti sitä ei voi päättää, koska kansainvälinen ilmastopaneeli IPCC määrittelee turpeen omaan luokkaansa hitaasti uusiutuvaksi polttoaineeksi mutta katsoo sen päästöjen kuitenkin olevan verrattavissa fossiilisiin polttoaineisiin.

EU:n päästökaupan toimeenpano perustuu IPCC:n ohjeistukseen, ja näin ollen Suomi ei voisi omilla päätöksillään vapauttaa turvetta päästökaupan piiristä eikä tältä osin sillä tosiasiallista vaikutusta olisi turpeen kilpailukykyyn ja hinnoitteluun. Tässä asiassa on todellakin mielenkiintoista nähdä, mitenkä valiokunta asiaa käsittelee ja minkälaiseen lopputulokseen tullaan itse tästä uusiutuvan määritelmästä ja sen uusiutuvan määritelmän vaikutuksista, kuten äsken totesin.

Julkisessa keskustelussa on myös esitetty, että Ruotsi tai jokin muu maa tai EU-maat olisivat, toisin kuin Suomi, luokitelleet turpeen uusiutuvaksi polttoaineeksi. Näin ei kuitenkaan ole. Ruotsissa turpeen energiakäytöstä maksetaan vastaavat päästökauppamaksut kuin Suomessakin. Ruotsissa turpeen energiakäyttö on lisäksi ollut jo vuosia selvästi alhai-

semmalla tasolla kuin Suomessa. Esimerkiksi vuonna 2020 Suomessa käytettiin kahdeksan kertaa enemmän turvetta kuin Ruotsissa.

Kuten tuossa totesin, hallitusohjelmassa on todettu, että asteittain turpeen käyttö tulee alenemaan ja murroksesta on erittäin isoja aluetaloudellisia vaikutuksia. Juurikin tämä työllistävä vaikutus maaseudulla on kova, 1 400 henkeä ja vielä ehkä enemmän. Ja kun katsotaan vielä nämä investoinnit maakunnittain, tässä on paljon tänä päivänä puhuttu pohjoisen Pohjanmaan ja ehkä Itä-Suomenkin investoinneista, mutta yllättävää kyllä Pirkanmaalla on ollut viime aikoina isoimmat investoinnit, ja ne ovat tulleet juurikin kasvuturpeen ja kuiviketurpeen toimialoille, kuten Kekkilä ja kumppanit, mitkä tätä kasvuturvetta tekevät — isot investoinnit. Toki sitten edustaja Hoskosen maakunnassa ovat nämä aktiivihiilituotannon turveinvestoinnit myös olemassa, ja tässä haetaan turpeelle myös toista käyttöä.

Tämä asia, mille hallitusohjelmassa on esitetty 70 miljoonaa, tämä romutuspalkkio, vähän karsastaa tuonne kurkkuun. Milläs tavalla me sitten nostaisimme kuiviketurpeen ja myös sitten kasvuturpeen, jos ei niitä koneistuksia meillä olisi?

Tavoitteissa sähkön ja lämmön tuotannon, huollon ja toimitusvarmuuden turvaamiseksi näkisin juuri näin, että meillä täytyy olla huoltovarmuuspolttoaineena turve ja myös tukipolttoaineena vielä ainakin jonkin aikaa näillä nykyisillä kattiloilla. Investoinnit ovat isoja, kun tehdään lämpölaitosinvestointeja, varsinkin isojen lämpölaitosten osalta, ja kannattaa ajaa ne investoinnit loppuun, ettei tule niin sanottua hukkainvestointia niitten osalta.

Pidän myös positiivisena asiana sitä, että turvealan huoleen hallitus vastasi kevään puoliväliriihessä ja siihen tehtiin toimenpiteitä yhtä lailla pienlaitosten turpeen verotuksen keventämisessä ja uudelleenkoulutuspuolessa — JTF tulee antamaan siihen reilua muuttumarahoitusta — mutta myös tukea suoraan yrityksille. Ainoastaan tässä on se huoli, että näitä rahoituskuvioita ei ole saatu nopeammassa ajassa tehtyä, vaan taas tulee joulu vastaan. Toivotaan tässä hallitukselta nopeampia toimenpiteitä, että tämä tukipaketti saataisiin aikaisemmin liikkeelle.

Yhdyn tässä täysin turvealan yrittäjien, toimijoiden huoleen, mutta mielenkiinnolla katson ja odotan, mikä on sitten talousvaliokunnan vastaus itse tähän pääotsikkoon eli siihen, onko turve uusiutuvaa, hitaasti uusiutuvaa vai fossiilista polttoainetta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

21.05 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa puhemies! Turve on uusiutuva luonnonvara, kuten tuossa edellisessä puheenvuorossani olen todistanut, ja GTK on sen mitannut puolueettomasti omilla rahoillaan tekemillään tutkimuksilla — tosin omia rahojahan ei GTK:lla ole, vaan ne ovat veronmaksajien rahoja kaikki.

Suomen etuhan on se, että pidämme energiahuoltovarmuudesta huolta. Olemme täysin tuontienergiasta riippuvainen maa, ja nyt kun tuntuu, että omia raaka-aineita ei saa käyttää, ei kohta saa käyttää metsää, sitä ei kohta saa hakata eikä saa turvetta käyttää, niin millä me täällä sitten elämme? Jos joku sen minulle kertoisi, olisin hyvin tyytyväinen. Ja kun tämä lasketaan päästöinä, niin tämä laskentatapa on ihan käsittämätön. Väitetään, että kun turve loppuu, niin päästöt vähenevät. Eivätkä vähene, ne lisääntyvät, kun sitä energiaraaka-ainetta ympäri maailmaa tänne roijataan, ja siitä ei saisi sitten edes puhua, eikä moni viitsi edes sitä kuunnella. Onhan se käsittämätön tilanne, että omia ei saa käyttää vaan vieraan varassa elämme ja maksamme toisille siitä, mitä meillä itsellämme on. Se on aivan sama kuin että rakentaisi itselleen omakotitalon ja sitten menisi vuokralle asumaan. Olisipa sii-

näkin järkeä. Edustaja Pirttilahti erinomaisessa puheenvuorossaan tämän uusiutuvuuden perusteli ja myös sen, miten me tarvitsemme kotimaista energiaa — kaikki ne ovat faktoja.

Turpeesta sen verran, että turveurakoitsijat tekevät tänä päivänä erinomaista työtä tuolla turvekentillä: he pitävät huolen siitä, että Suomessa lämpöä ja sähköä tuotetaan joka hetki silloin, kun siihen on tarve, ja varastot säilyvät. Ja nyt kun tässä puhutaan uusiutuvuudesta, niin turve todella voi säilyä hyvin aumattuna — oikein suosta korjattuna ja sinne aumaan tuotuna — vuosia energian raaka-aineena. Yksikään muu kotimainen biopohjainen polttoaine ei sitä tee, ei säily. Puu menettää yhdessä vuodessa polttoarvonsa lähes kokonaan, tai sitten sen varastointi on hyvin vaikeaa.

Ja entä sitten kun on se kova pakkanen, mikä joka vuosi Suomeen varmasti tulee — aivan varmasti, arvoisa puhemies. En ole sääennustaja enkä meteorologi ainakaan, mutta sen voin sanoa, että ensi talvenakin on kovia pakkasia, kuten oli viime talvenakin. Viime talvena jo muutamissa kaupungeissa turvauduttiin kevyen polttoaineen polttoon, kun ei saanut mistään turvetta eikä saanut haketta. Joku sanoi siihen, että eikö sitä haketta Venäjältä tule. No ei tullut, kun Venäjän pojalla oli siellä ilmeisesti joitakin koneita tai laitteita jäätynyt umpijäähän eikä tullut mitään. Silloin poltetaan kevyttä polttoöljyä, mikä on Suomen kannalta kaikista järkyttävintä.

Minusta on varsin loukkaavaa se, että tässä salissa jotkut kansanedustajat eivät edes vaivaudu totuutta kuulemaan. Väitetään, että kun turpeen käyttö lopetetaan, niin sitten ei tule päästöjä, vaan kyllähän niitä tulee, kun sitä energiaraaka-ainetta roijataan Suomeen milloin milläkin keinolla. Menetetään tuhansia työpaikkoja ja miljardeja, satoja miljoonia euroja rahaa. Turveurakoitsijoita, jotka ovat sijoittaneet kymmeniä miljoonia, satoja miljoonia tähän työhön, nyt mollataan, heitä pidetään kolmannen luokan kansalaisina, lähes rikollisina. Heitä pilkataan, ja sen jälkeen vielä vaaditaan, että heidän on tuhottava kalustonsa, jotta ei tapahtuisi enää uutta energiaraaka-aineen korjuuta. Eihän siinä ole minkäännäköistä järkeä.

Yksinkertaisin ratkaisu on, että Suomi lähtisi ajamaan Euroopan unionissa, että turpeelle saadaan jonkunnäköinen uusiutuvan status, jonka jälkeen pystyttäisiin tietty määrä turvetta käyttämään sekä energiaturpeena että sitten uusina turpeesta tulevina myyntituotteina. Aktiivihiilellä on loistava tulevaisuus. Se tuote on osoittautunut jo saatujen kokemusten perusteella ilmeisen hyväksi, jopa erinomaiseksi, ja joku täällä mainitsi, että turpeesta pystytään tekemään eristeitä, vaikka rakennuslevyjäkin. Uusien tutkimusten valossa — joita ei ole muuten vielä julkistettu, vaan on annettu vain pieniä lehdistötiedotteita — turpeesta löytyvillä kemikaaleilla on joitakin sellaisia erikoisia kemiallisia ominaisuuksia, joiden ansiosta niitä voidaan käyttää muun muassa maanparannusaineena, elikkä se parantaa metsien ja maaperän tuottokykyä valtavasti, ja raaka-ainetta Suomessa on rajattomasti saatavissa. CHP-tuotannossa turpeen uusiutuvuudella tulisi valtava voitto. Meidän valtavan nopealla vauhdilla velkautuva kansakuntamme saisi lisää kotimaista raaka-ainetta poltettavakseen, ja tätä hirvittävää alijäämää, jota julkinen talous tällä hetkellä potee, saisi pikkusen korjattua. Korjaammeko itse sitä alijäämää? Korjaammepa tai emme, sen me joudumme kohtaamaan, mitä sitä seuraa, jos emme korjaa.

Olen tästä keskustelusta tavallaan hyvin järkyttynyt. Suomen eduskunnasta täällä ollaan edustaja Pirttilahden kanssa kahdestaan — ja arvoisa puhemies tietenkin kunnioittaa läsnäolollaan meidän hienoa istuntoa, erittäin hyvä asia — ja olen siitä järkyttynyt, että kotimainen energia ei tätä enempää kiinnosta. En ketään moiti, mutta ihmettelen vaan, miksi näin on.

Näin lopuksi, arvoisa puhemies, olisi ollut hienoa, että tämä keskustelu olisi käyty silloin, kun on 30 astetta pakkasta. Se olisi minusta sellainen hyvä demonstraatio, miten tälle Suomi-poloiselle käypi, ellei sillä ole omia raaka-aineita. Tuo tämän päivän venäläinen ilmoitus, että Saimaan kanavalla ei puu kohta kulje, voi olla ihan hyvin markkinatemppu, jolla ehkä isketään puulle hintaa lisää ja varsinkin energiapuulle hintaa lisää. Se on normaalia kauppapolitiikkaa. Suuri tekee, mitä haluaa, ja pieni anoo, jos sitten saa. Tai sitten ei saa. Nämä kannattaisi meidän pienen kansakunnan muistaa ja pitää tämä kansakunta lämpimänä omilla energiaraaka-aineilla niin paljon kuin se on mahdollista. Kuitenkin olemme suurimmaksi osaksi tuontienergian varassa, mutta tehdään se vähä, mikä tehdään, kotimaisilla.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ja vielä vastauspuheenvuoro, edustaja Pirttilahti.

21.11 **Arto Pirttilahti kesk** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Edustaja Hoskonen piti erittäin hyvän puheenvuoron tuossa edellä ja otti asiat tämän kotimaisen polttoaineen puolesta.

Omasta puheenvuorostani jäi maininta siitä, kun täällä vihreät esittivät, kuinka näiden turvesoiden jälkihoito ja muu, että mitä siellä sitten jälkeenpäin tulee. Itse olin tekemässä tämmöistä turvesuon jälkihoitoa, eli 4H oli ostanut Tuurannevan Virroilta, ja siellä he tekivät ilmastotekoa siinä, että sinne istutimme nuorten voimin loppuunajetulle turvesuolle kuusta ja mäntyä vierekkäin noin 130 hehtaarin alueelle. Siitä nousi jälleen uusi hiilinielu, eli kun väitetään, että turpeen jälkeen ei olisi elämää, siitä tuli uusi hiilinielu, joka on jälleen ottamassa tätä meidän hiiltä vastaan.

Kiitos tästä keskustelusta. Tämä on ollut erinomainen osaltaan, ja varsinkin on vahvasti todistettu täällä turpeen puolesta. Tämän aloitteen, mikä tässä on pohjana, huoleen varmaan tullaan yhtymään, ja tuolla valiokunnassa tullaan varmaan sitä hyvin käsittelemään.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

5. Tieto on meidän - kansalaisaloite Ylen tekstisisältöjen turvaamiseksi

Kansalaisaloite KAA 8/2021 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 60 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Avaan keskustelun. Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.06 **Mai Kivelä vas:** Arvoisa puhemies! Yle on jo 95 vuotta ollut meidän kaikkien yhteinen sivistäjä ja tiedonvälittäjä, ja näin tulee tulevaisuudessakin olla. Suomalainen hyvinvointiyhteiskunta perustuu vahvoille julkisille palveluille. Julkisilla varoilla tuettu yleisradiotoiminta tuo monenlaisia ääniä kuuluviin ja mahdollistaa sen, että me kaikki voimme saada yhdenvertaisesti luotettavaa, faktoihin perustuvaa tietoa. Minä ajattelen, että tämä on ehdottomasti meidän yhteiskuntamme vahvuus.

Tutkimusten mukaan me suomalaiset luotamme uutislähteisiimme enemmän kuin monessa muussa paikassa luotetaan. Aikana, jolloin mediakenttä keskittyy, valeuutiset leviävät ja sosiaalisen median algoritmit kärjistävät keskustelua, meidän tulee varmistaa, että suomalaisten kriittistä medialukutaitoa pidetään jatkossakin yllä. Siksi oman yleisradioyhtiön on oltava vakaalla pohjalla.

Kantelussa Ylestä Euroopan komissiolle on vedottu siihen, että tekstisisältöjä tuottava julkinen yhtiö vääristää kilpailua viestintäalalla. No, tälle väitteelle ei ole uskottavaa tutkimusnäyttöä. Päinvastoin yleisradiotoiminta ja kaupallinen media tukevat ja täydentävät toisiaan, aivan kuten Journalistiliittokin lausunnossaan muistuttaa. Kaupallista mediaa ei vahvisteta yleisradiotoimintaa heikentämällä.

Arvoisa puhemies! En iloitse siitä, että lakimuutoksella tullaan jossain määrin rajoittamaan Ylen toimintaa. On kuitenkin positiivista, että lakimuutokseen on saatu kattava poikkeusten lista, jolla varmistetaan, että Yle joutuu supistamaan toimintaansa mahdollisimman vähän. Lakimuutosta on valmisteltu yhteistyössä Ylen kanssa, ja Yle on siihen hyvin valmistautunut. Asian parlamentaarinen valmistelu on myös taannut kaikkien eduskuntaryhmien tuen.

Arvoisa puhemies! Lakimuutoksen etenemisessä minua on huolestuttanut tapa, jolla asiaa on edistetty komission kanssa epävirallisissa neuvotteluissa. Epävirallisten neuvotteluiden tarkempi sisältö on EU-protokollan mukaan salassa pidettävää, ja näin ollen komission näkemysten tarkemmat perusteet ovat jääneet meidän lainsäätäjien ja kansalaisten ulottumattomiin. Tämä ei ole parlamentaarisesti asiasta päättäneiden eduskuntaryhmien eikä neuvottelevien virkamiesten syy, mutta ajattelen, että asiaan kannattaa kiinnittää vakavaa huomiota. Demokratioissa ei saa yleistyä tapa, että päätöksenteon perusteet eivät ole kaikkien avoimesti tarkasteltavissa ja punnittavissa. Epäviralliset neuvottelut saattavat olla meille tuiki tärkeän Ylen tapauksessa pienimmän pahan tie. Nyt on kuitenkin kuultava perustuslakivaliokunnan painavaa viestiä. On varmistettava asian EU-oikeudellinen tulkinta ja selvitettävä perin pohjin, mikä Suomen kansallinen liikkumavara todellisuudessa on. Ja huojentavaa puolestaan on, ettei perustuslakivaliokunta näe esityksen kaventavan sananvapautta ja että se esittää lakiehdotuksen käsittelyä.

Myös muualla Euroopassa katsotaan nyt meihin. Tapauksemme voi luoda esimerkin myös monen muun yleisradioyhtiön tulevaisuudelle. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Aittakumpu poissa. — Edustaja Mäkisalo-Ropponen, olkaa hyvä.

18.10 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! Kiitos tästä kansalaisaloitteesta. Asia on ajankohtainen, koska parhaillaan eduskunnassa käsitellään hallituksen esitystä, jonka tarkoituksena on täsmentää Ylen julkisen palvelun tehtävää. Lakiesityksen taustalla

on Medialiiton jo vuonna 2017 tekemä kantelu EU-komissiolle, jossa annettiin ymmärtää, että Ylen tekstimuotoinen verkkojournalismi haittaa kaupallisen median toimintaedellytyksiä ja näin ollen sen tukeminen olisi ristiriidassa valtion tukisääntelyn kanssa.

Olen samaa mieltä kansalaisaloitteen tavoitteiden kanssa, ja perustelen tässä asiaa yhdenvertaisuuden ja saavutettavan tiedonvälityksen näkökulmasta. Kuten aloitteessa todetaan, Ylen tekstisisältöjen vähentäminen kaventaisi muun muassa kuulo- ja näkövammaisten perusoikeuksia tiedonsaantiin. Journalismin saavutettavuus on myös varallisuuskysymys. Ylen verkkouutiset takaavat yhtäläisen tiedonsaantioikeuden myös vähävaraisille suomalaisille.

Laki antaa Ylelle tehtäviä, jotka liittyvät yhdenvertaisuuden, suvaitsevaisuuden ja kulttuurisen moninaisuuden edistämiseen. Tavoitteena on tukea kansalaisten yhtäläisiä mahdollisuuksia osallistua yhteiskuntaan ja siitä käytävään keskusteluun. Ylen monimuotoisten palveluiden ansiosta erilaisista taustoista tulevat, kuten kieli- ja kulttuurivähemmistöt sekä aistivamman tai muun toimintarajoitteen takia heikommassa asemassa olevat, tulevat tasavertaisesti kohdelluiksi.

Saavutettavuus on entistä kiinteämpi osa Ylen sisältöjen ja palvelujen suunnittelua. Vuonna 2020 Yle teki lisäpanostuksia erityis- ja vähemmistöryhmien palveluihin, kuten suoratekstityksiin, viittomakielen tulkkaukseen ja kuvailutulkkaukseen. Lisäksi yhtiö on kehittänyt suomen- ja ruotsinkielisten verkkosivustojensa saavutettavuutta näkövammaisille, ja tätä työtä jatketaan tänä vuonna.

Yle tuottaa kahdenlaisia ruututekstityksiä: käännös- ja ohjelmatekstityksiä. Ohjelmatekstitys on suomenkielisten ohjelmien tekstitystä suomeksi ja ruotsinkielisten ohjelmien tekstitystä ruotsiksi. Sen kohderyhmää ovat erityisesti kuulovammaiset tai huonokuuloiset, joita Suomessa on yli 800 000. Laadultaan nämä tekstitykset eivät ole vielä niin korkeatasoisia kuin pitäisi, mutta palvelun kehittämiseen on yhteinen tahtotila.

Tekstityksistä on apua myös esimerkiksi kuuroille ja maahanmuuttajille. Äänitekstitys palvelee ensisijaisesti näkövammaisia sekä henkilöitä, joilla on hankaluuksia tekstin lukemisessa. Kuvailutulkkaus välittää ohjelman visuaalisen viestin sanallisessa muodossa. Palvelusta hyötyvät näkövammaisten lisäksi esimerkiksi autismin kirjon henkilöt. Yle esittää kuvailutulkkauksia sekä suomeksi että ruotsiksi.

Kuulovammaisia varten Yle lähettää päivittäin viittomakieliset tv-uutiset sekä julkaisee verkkovideoita sosiaaliseen mediaan. Koronaepidemian aikana uutis- ja ajankohtaistoiminnan suorista erikoislähetyksistä lähes kaikki tulkattiin suomalaiselle viittomakielelle. Ohjelmia tulkataan myös suomenruotsalaiselle viittomakielelle.

Yle Uutiset selkosuomeksi kertoo uutiset helpolla suomen kielellä joka päivä. Ne palvelevat televisiossa, radiossa ja verkossa heitä, joilla on vaikeuksia puheen tai kirjoituksen ymmärtämisessä. Selkouutiset sopivat suomen kieltä opiskeleville, ikääntyneille ja myös muistiongelmia omaaville.

Vuoden 21 alusta voimaan tulleet lakimuutokset lisäävät Ylen saavutettavuusvelvoitetta, eli kuuroille ja huonokuuloisille tarkoitettujen lakisääteisten ohjelmatekstitysten määrää suorissa lähetyksissä ja Ylen Areenassa. Muutokset perustuvat EU:n hyväksymiin audiovisuaalisia mediapalveluja koskevaan direktiiviin ja teledirektiivien muutoksiin.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan muistuttaa, että yhdenvertaisuutta on myös paikallisuutisoinnin säilyttäminen. Kansalaisten oikeutta lähiympäristöään ja asuinpaikkaansa koskevaan tiedonvälitykseen on varjeltava. Yle onkin viime vuosina panostanut paljon alu-

eelliseen uutistoimintaan. Tekstiuutisoinnin rajaaminen olisi tällä saralla harppaus taaksepäin.

Talousvaikeuksissa olevia kaupallisia paikallismedioita on varmasti ihan hyvä tukea, mutta Ylen toiminnan rajaaminen ei ole ratkaisu. Ylen toiminta, myös tekstimuotoiset verkkosisällöt, turvaa yhdenvertaisuutta, saavutettavuutta ja demokratiaa, ja siksi Ylen monimuotoinen toiminta on turvattava.

Kiitos aloitteen tekijöille siitä, että tästä tärkeästä asiasta keskustellaan juuri nyt, kun Ylen julkisen palvelun tehtäviä käsitellään täällä eduskunnassa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, Mari.

18.15 **Mari Holopainen vihr:** Arvoisa puhemies! Ihan ensiksi haluan kiittää lämpimästi kansalaisaloitteen tekijöitä ja allekirjoittajia aktiivisuudesta ja tästä tosi tärkeästä aloitteesta. On hyvä, että saamme mahdollisuuden käydä tästä asiasta laajaa keskustelua.

Kansalaisaloite on reaktio eduskunnan käsittelyssä olevaan hallituksen esitykseen Ylelain 7 §:n muuttamisesta. Hallituksen esityksen mukaan Yle ei voisi jatkossa mainittuja poikkeuksia lukuun ottamatta tuottaa tekstimuotoista sisältöä ilman että sisältö liittyy johonkin liikkuvaa kuvaa tai ääntä sisältävään julkaisuun. Esityksen mukaan lakia tulee muuttaa, jotta se olisi EU:n valtiontukisääntelyn mukainen — mistä toki on monenlaisia arvioita. Taustalla on Medialiiton Euroopan komissiolle vuonna 2017 jättämä kantelu, jossa pyydettiin ratkaisua siihen, saako julkisia varoja käyttää yleisradio-ohjelmistoissa tekstimuotoisten verkkosisältöjen tuottamiseen, vaikka ne eivät liittyisi julkisen palvelun yleisradio-ohjelmistoihin.

Kantelun keskeinen väite oli, että Ylen tekstimuotoinen verkkojournalismi haittaa kaupallisen median toiminta- ja kilpailuedellytyksiä Suomessa. Olisi ehdottoman tärkeää, että kansalaisaloite käsiteltäisiin samaan aikaan Yle-lain kanssa, jotta aloite tulee huomioiduksi lakikäsittelyssä, ja uskon, että näin tapahtuu.

Meille vihreille — kuten varmasti suurimmalle osalle muistakin täällä salissa istuvista — sanan- ja lehdistönvapaus, tiedonsaannin yhdenvertaisuuden turvaaminen sekä demokratian vaaliminen on aivan keskeistä. Demokratia voi toimia ja toteutua vain, jos ihmiset pystyvät luottamaan siihen, että meillä kaikilla on vapaasti ja yhdenvertaisesti käytettävissä faktoihin perustuvaa, merkityksellistä ja riippumatonta tietoa.

Hallitusohjelmassa luvataan vahvistaa sekä vastuullisen median toimintaedellytyksiä että Yleisradion roolia kaikkia suomalaisia palvelevana mediana. Mis- ja disinformaation yleistyminen on valitettava tosiasia, johon on etsittävä aktiivisesti ratkaisuja. Suomessa kansalaisten luottamus Yleisradion toimintaan on korkealla tasolla, ja sen merkitys on korostunut myös koronakriisin aikana.

Helsingin ja Tampereen yliopiston tutkijat ovat arvioineet, että Ylen tekstimuotoisen palvelun poistuminen saattaisi vähentää vapaasti saatavilla olevaa laadukasta journalismia verkossa. Myös esimerkiksi Julkisen sanan neuvosto, Tutkivan journalismin yhdistys ja Suomen journalistiliitto ovat ilmaisseet huolensa hallituksen esityksestä sen nykyisessä muodossa.

Tiedetään, arvoisa puhemies, että korkeammin koulutetut ja paremmassa yhteiskunnallisessa asemassa olevat kuluttavat merkittävästi enemmän laadukkaita journalistisia sisältöjä. Mikäli emme varmista, että tietoa on yhdenvertaisesti ja maksutta saatavilla kaikille

sosioekonomisesta asemasta riippumatta, voimme tahtomattamme kiihdyttää eriarvoistumiskehitystä tai yhteiskunnan napaistumista.

Maksuttoman tekstipohjaisen journalismin saatavuus on tärkeää monille erityisryhmille, kuten kuulo- ja näkövammaisille. Mikäli materiaali on maksumuurien takana, voi materiaaliin pääsy estyä taloudellisesta tilanteesta tai puutteellisista digitaidoista johtuen tai siksi, että henkilö ei syystä tai toisesta voi tunnistautua palveluun. Vammaisfoorumi on hallituksen esitystä koskevassa lausunnossaan esittänyt, että saavutettavan tekstimuotoisen uutisoinnin tarjoamiseen tulisi pikemminkin luoda lisää kannustimia myös kaupallisten toimijoiden keskuudessa, ei rajoittaa Ylen sisältöjä.

Ylen tekstisisältöjen turvaaminen on kriittistä myös alueellisen tasa-arvon kannalta. Ylen lähes koko maan kattavan toimituksen laajuus on omaa luokkaansa yksityisiin toimijoihin verrattuna, enkä näe, että kaupallisen median alueellinen edustavuus paranisi Ylen tekstisisältöjä rajoittamalla.

Kannanotoissa on myös tuotu esiin, että jako tekstimuotoiseen ja audiovisuaaliseen sisältöön on vanhentunut. Elämme maailmassa, jossa kuvan, videon ja tekstin erottelu on jopa väkinäistä. Perustuslakivaliokunnan mukaan hallituksen esityksen perusteluista tulee esiin arvio, jonka mukaan kansallinen liikkumavara olisi hyvin niukka tai sitä ei olisi lainkaan, tai jopa, että komissiolla olisi toimivalta päättää Yleisradion julkisen palvelun tehtävän määrittelystä. Näin ei kuitenkaan ole. Päätösvalta julkisen yleisradion tehtävistä on ensisijaisesti jäsenvaltioilla, ei EU:lla.

Lausunnossaan perustuslakivaliokunta huomautti, että liikenne- ja viestintävaliokunnan on syytä varmistua hallituksen esityksessä EU-oikeudesta esitetyn tulkinnan oikeellisuudesta ja tehdä tästä lisäselvityksiä. Lisäksi valiokunta piti ongelmallisena, että sananvapauteen kohdistuva rajoitusehdotus, jota perustellaan komission kannalla, perustuu keskeisellä tavalla vain dokumentoimattomiin keskusteluihin virkahenkilöiden kanssa. Esityksen valmistelua on kritisoitu myös muiden tahojen toimesta läpinäkymättömäksi.

Kuten kansalaisaloitteessa ehdotetaan ja yliopistot ovat esittäneet, Yleisradion tekstimuotoinen journalistinen verkkosisältö voitaisiin jatkossa määritellä Ylen merkittäväksi uudeksi palveluksi ja näin ratkaista tämä juridinen ristiriita.

On minusta hyvä, että kun on tehty ratkaisuja, jotka eivät ole olleet aivan loppuun asti harkittuja, niin myös voimme myöntää, että voimme niitä parempia ratkaisuja etsiä. Muistan, että puhuin tässä salissa myös silloin, kun tätä hallituksen esitystä alun perin käsittelimme, ja vaikka toki meillä hallituspuolueiden kansanedustajilla on aina kova paine olla samaa mieltä näistä esityksistä, niin muistan silloin tätä esitystä myös jonkin verran kritisoineeni. Minusta on ihan hyvä, että tässä yhteiskunnassa voimme myös peruuttaa silloin, kun on tehty esityksiä, jotka eivät sitten palvele tarkoitustaan, ja voimme niitä myös kriittisesti tarkastella — tutkitun tiedon pohjalta erityisesti. Nyt on todella tärkeää varmistaa, että teemme tässä parhaat mahdolliset ratkaisut.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Yrttiaho, olkaa hyvä.

18.21 **Johannes Yrttiaho vas:** Kiitoksia, arvoisa puhemies! Yksityisten mediayhtiöiden etujärjestö Medialiitto on vuonna 2017 EU-komissiolle tekemällään kantelulla vaatinut Yleisradion verkossa julkaisemien journalististen tekstisisältöjen voimakasta rajaamista, väittäen niiden vääristävän kilpailua ja olevan EU:n valtiontukisääntöjen vastaisia. Tässähän on kysymys Medialiiton edunvalvonnasta ja pyrkimyksestä maksimoida jäsenyritys-

tensä kaupallisen voitonteon mahdollisuudet. Ihmettelenkin, miksi maan hallitus on yksityisten mediayhtiöiden painostuksen ja lobbauksen alla lähtenyt rajaamaan Ylen tehtäviä. Hallitushan ehdottaa eduskunnassa nyt olevassa Yle-lakiesityksessään, että tekstisisältö sallitaan jatkossa verkossa vain tietyin poikkeuksin, esimerkiksi silloin kun se tukee audiovisuaalista sisältöä.

Tässä Tieto on meidän -kansalaisaloitteessa eduskunnalle esitetään päinvastaista menettelyä eli Yle-lain julkisen palvelun tehtävien laajentamista siten, että niihin sisältyisi jatkossa myös journalististen tekstisisältöjen julkaiseminen verkossa. Tämä aloite on erinomainen ja hyvin perusteltu. Juuri näin tähän Medialiiton kanteluun olisi tullut hallituksenkin vastata, ja näin siihen voi hallitus tai eduskunta vieläkin vastata. Ylen tehtäviä tulisi vahvistaa, ei rajata. Asiantuntijoidenkin mukaan Medialiiton kantelu voitaisiin melko varmasti kuitata näin toimien, ja ainakin sitä kannattaisi yrittää.

Hallitus käsitteli tätä Medialiiton kantelua komission kanssa epävirallisen menettelyn kautta, eli liikenne- ja viestintäministeriö kävi komission kanssa epävirallisia neuvotteluja, joiden perusteella sitten eduskunnassa oleva lakiesitys on laadittu. Nämä neuvotteluasiakirjathan ovat pääosin salaisia, ja riskinä tällaisessa epävirallisessa menettelyssä on, että Medialiitto itse asiassa voi jatkaa kantelua, vaikka lakia nyt hallituksen esittämällä tavalla muutettaisiinkin.

Perustuslakivaliokunta kritisoi hallituksen lakiehdotusta 28.9.2021 antamassaan lausunnossa. Perustuslakivaliokunnan mukaan esityksessä ei tarkemmin perustella näkemystä, jonka mukaan Suomen kansallinen liikkumavara Ylen julkisen palvelun tehtävän määrityksessä olisi hyvin niukka: ”Esityksen perusteluista tulee esiin arvio, jonka mukaan kansallinen liikkumavara olisi hyvin niukka tai sitä ei olisi lainkaan ja jopa että komissiolla olisi toimivalta päättää Yleisradion julkisen palvelun tehtävän määrittelystä.” Tällaista toimivaltaa ei tietenkään ole, vaan jäsenmaa päättää ja säätää itse lakinsa. Perustuslakivaliokunta pitää ongelmallisena myös sitä, että sananvapauteen kohdistuva rajoitusehdotus, jota perustellaan komission kannalla, perustuu vain dokumentoimattomiin keskusteluihin EU:n virkamiesten kanssa.

Yleisradio itse on puolestaan todennut, että lakimuutos ei aiheuttaisi suuria ongelmia ja että siihen olisi varauduttu jo pitkään. Asia ei kuitenkaan ole näin yksinkertainen. Ylen tarjoamat kaikille avoimet sisällöt ovat tärkeitä yhdenvertaisuuden kannalta, ja jos ajatellaan vaikkapa Ylen aluetoimituksia ja niiden pieneneviä resursseja, on selvää, että tekstisisältöjen rajaaminen vaikeuttaisi journalistista työtä ja monessa tapauksessa jäätäisiin näiden sisältöjen osalta yhden vahvan, yksityisomisteisen maakuntalehden varaan. Julkisen keskustelun yksipuolistumisen riski on siis ilmeinen. Yleisradion merkitys julkisen keskustelun moniarvoisuuden ja monipuolisuuden takaajana on entistäkin tärkeämpi, kun yksityisomisteinen mediakenttä keskittyy voimakkaasti ja omistukset siirtyvät tai ovat jo siirtyneet ulkomaille.

Yksityisten mediatalojen edunvalvontatoiminta ei tietenkään pääty Medialiiton kanteluun ja mahdolliseen Yle-lain muutokseen. On selvää, että Medialiiton kantelulla on vain koeteltu julkisen palvelun rajoja, ja mahdollisesti onnistutaankin niitä siirtämään yksityisen eduksi. Seuraava askel näyttääkin olevan näillä yksityisillä yhtiöillä tämä Sanoma-konsernin toukokuussa tekemä kantelu. Sillähän Sanoma pyrkii haastamaan Ylen suositun Areena-palvelun ja korkeatasoiset oppimateriaalit samanlaisilla kilpailunvääristämis- ja valtiontukisyytöksillä kuin joilla Medialiitto on pyrkinyt haastamaan nämä journalistiset tekstisisällöt.

Liikenne- ja viestintävaliokunnan olisikin syytä viimeistään tämän kansalaisaloitteen myötä esittää eduskunnalle, että hallituksen esitystä ei hyväksytä. Vaihtoehtoisesti voisi olla viisasta, että hallitus peruuttaisi lakiesityksensä ja vetäisi sen pois eduskunnasta. Tieto on meidän -aloite antaa suuntaviivat siihen, kuinka Yle-lakia tulisi muuttaa. — Kiitoksia, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

18.27 **Jenni Pitko vihr:** Arvoisa puhemies! Haluan kiittää kaikkia niitä kansalaisia, jotka ovat laittaneet liikkeelle tämän tärkeän kansalaisaloitteen, joka tähtää yhdenvertaiseen tiedonsaantiin. Jaan lämpimästi nämä kansalaisaloitteen tavoitteet: sanan- ja lehdistönvapauden, yhdenvertaisen tiedonsaannin sekä demokratian turvaamisen. Kansalaisaloite ja sen huomiot on syytä käsitellä eduskunnassa perusteellisesti.

On selvää, että jokaisella kansalaisella pitää olla yhdenvertaiset mahdollisuudet saada faktapohjaista uutisointia. Luotettava tieto ja laadukas journalismi eivät ole itsestäänselvyys. Ne voivat vain joutua maksumuurien taakse, mikäli emme turvaa julkisen uutistuotannon edellytyksiä. Jo nyt tiedämme uutismedioiden rahoituksen vähenemisen ongelman ja sen, kuinka uutisjournalistien määrä on viimeisen vuosikymmenen aikana merkittävästi vähentynyt. Erityistä huolta kannan alueellisten, pienempien medioiden moniäänisen tiedon tuottamisen mahdollisuuksista, kun kaupallinen media on tämän lisäksi myös vahvasti keskittynyt. Tämä tilanne on hälyttävä, ja meidän tulee olla siitä huolissamme.

Ilmaisen saavutettavan uutismedian rooli on tärkeä myös valeuutisten ja disinformaation leviämisen ehkäisyssä, ja se on vakaan ja turvallisen yhteiskunnan perusta. Ylellä on merkittävä rooli demokratian ja oikeusvaltion toiminnan kannalta, koska se jakaa kansalaisille tulotasosta riippumatta tietoa yhteiskunnallisista asioista. Maksuttoman journalismin saatavuus on siis taattava kaikille demokraattisen ja moniäänisen yhteiskunnan säilyttämiseksi. Meidän on turvattava tiedonsaannin esteettömyys myös esimerkiksi kuulo- ja näkövammaisille.

Jaan täällä salissa huolen, mikä liittyy näihin muutoksiin, mitä Yle-lakiin on esitetty. Huolena on, että ajaudumme näihin edellä mainittuihin haasteisiin yhä kiihtyvällä tahdilla, jos Ylen tekstimuotoista sisältöä rajoitetaan. Kansalaisaloite tuleekin käsitellä eduskunnassa samaan aikaan tämän Yle-lain kanssa, jotta nämä huolet tulevat huomioiduiksi tässä lakikäsittelyssä.

Liikenne- ja viestintävaliokunnan on tosiaan myös syytä varmistua hallituksen esityksessä EU-oikeudesta esitetyn tulkinnan ja kansallisen liikkumavaran oikeellisuudesta, jota tässä kansalaisaloitteessakin kyseenalaistetaan mutta jonka myös perustuslakivaliokunta on juuri lausunnossaan esittänyt. Meidän on huolehdittava, että teemme lainsäädäntöön vain välttämättömät muutokset ja rajoitukset ja perus- ja ihmisoikeuksien toteutuminen turvataan tehokkaasti.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kymäläinen, olkaa hyvä.

18.30 **Suna Kymäläinen sd:** Arvoisa herra puhemies! Vapaa, vastuullinen ja yhdenvertainen tiedonvälitys sekä sananvapaus ovat yksi demokratian kulmakivistä. Media lisää kansalaisten poliittista tietotaitoa ja samalla tekee myös meistä poliitikoista vastuullisem-

pia ja äänestäjien mielipiteitä kunnioittavampia. Mediakentän ollessa murroksessa esimerkiksi sosiaalisen median alustojen myötä vastuullisen ja riippumattoman journalistisen tiedonvälityksen rooli on yhteiskunnassamme koko ajan tärkeämpi. Pitkälti sosiaalisen median välityksellä leviävä disinformaatio ja muu informaatiovaikuttaminen horjuttavat kansalaisten luottamusta perinteiseen mediaan ja laajemmin koko avoimeen ja demokraattiseen yhteiskuntajärjestelmään. Vastuullista ja moniäänistä tiedonvälitystä turvataksemme tarvitsemme niin julkisen palvelun tehtäviä hoitavaa Yleisradiota kuin kaupallisen median toimijoita myös jatkossa.

Tällä kansalaisaloitteella on tärkeä tavoite Ylen tekstisisältöjen turvaamisessa. Ylen asema suomalaisessa yhteiskunnassa on vahva. Kansalaiset luottavat Yleen, ja sitä pidetään luotettavimpana ja tärkeimpänä uutismediana Suomessa. Myös Ylen tuottamat tekstimuotoiset sisällöt ovat monessa tapauksessa tärkeitä sekä tiedon saavutettavuuden että yhdenvertaisuuden näkökulmasta.

Arvoisa herra puhemies! Tämä koko tapaushan on lähtenyt liikkeelle jo viime hallituskaudella Medialiiton vuonna 2017 tekemästä kantelusta, jossa se katsoi, että Ylen tekstimuotoinen journalistinen verkkosisältö ei ole osa yleisradiotoimintaa ja että Ylen julkisen palvelun tehtävä on määritelty epätarkasti eikä se täytä valtiontukisääntöjen vaatimuksia. Kantelun ja EU:n komission kanssa käytyjen keskustelujen seurauksena hallitus toi viime joulukuussa tähän saliin esityksensä, jonka tarkoituksena on täsmentää Ylen julkisen palvelun tehtävän määritelmää komission toiveiden mukaisesti. Hallituksen esityksen mukaan Ylen palvelujen pääpainon tulisi olla liikkuvaa kuvaa tai ääntä sisältävissä julkaisuissa. Tästä huolimatta Yle voisi jatkossakin tuottaa tekstimuotoisia sisältöjä, jos ne liittyvät yhtiön kuvaa tai ääntä sisältävään julkaisuun.

Lisäksi tähän pääsääntöön ehdotetaan laajoja poikkeuksia, jotka koskevat lyhyitä tekstimuotoisia sisältöjä, joita Yle julkaisee Suomen Tietotoimiston kanssa tehtyyn yhteistyöhön perustuen, nopeisiin ja nopeasti kehittyviin uutistilanteisiin liittyviä lyhyitä uutissisältöjä, Ylen lain mukaan välittämiä viranomaistiedotuksia, saamen- ja romanikielisiä sekä maan muiden vähemmistönä olevien kieliryhmien kielellä olevia tekstimuotoisia sisältöjä sekä kulttuuriin ja opetukseen liittyviä tekstimuotoisia sisältöjä. Tätä lakiesitystä käsitellään parhaillaan meillä liikenne- ja viestintävaliokunnassa.

Nyt käsittelyssä olevassa kansalaisaloitteessa vastustetaan pääpiirteissään hallituksen esityksessä esitettyjä muutoksia, sillä koetaan, että hallituksen esityksellä rajoitetaan Ylen toimintaa liikaa. Itse Ylen hallintoneuvoston jäsenenä pidän tärkeänä, että Ylen julkisen palvelun yleisradiotoiminnan edellytyksistä pidetään kiinni. Näen kuitenkin myös, että eduskunnan käsittelyssä nimenomaan turvataan Ylen mahdollisuudet myös jatkossa tuottaa tekstimuotoisia sisältöjä ja samalla selvennetään nykyistä sääntelyä kaupallisen median toimintaympäristön kannalta. Pidänkin tärkeänä, että tässä asiassa pyritään välttämään liikaa vastakkainasettelua. Samalla, kun meidän tulee turvata Ylen toiminnan edellytykset, meidän tulee myös huolehtia kaupallisen median toimintaympäristöstä. Tässä asiassa on myös syytä edelleen muistaa, että Suomi on EU:n jäsenenä velvollinen ottamaan myös EU-lainsäädännön ja EU-oikeuskäytännön huomioon. Komissio on toistaiseksi käsitellyt asiaa epävirallisella tasolla. On kuitenkin mahdollista, että mikäli nyt käsittelyssä oleva kansalaisaloite hyväksyttäisiin, seuraamuksena saattaisi olla rikkomusmenettely.

Arvoisa herra puhemies! Kuten hallitusohjelmaan on kirjattu, hallitus on sitoutunut tukemaan sananvapautta ja demokratian toimivuutta vahvistamalla vastuullisen median toimintaedellytyksiä ja kilpailukykyä sekä kansalaisten tasavertaisia mahdollisuuksia saada

luotettavaa tietoa ja sivistää itseään. Toimiva demokratia tarvitsee myös vastuullista journalismia.

Arvoisa puhemies! Otamme tämän kansalaisaloitteen liikenne- ja viestintävaliokunnassa huolelliseen käsittelyyn.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Satonen, olkaa hyvä.

18.35 **Arto Satonen kok:** Arvoisa puhemies! Ensinnäkin haluan kiittää kansalaisaloitteen tekijöitä tästä tärkeästä aloitteesta. Toisekseen täytyy kyllä kiittää edellistä puhujaa, nimittäin täytyy sanoa, että liikenne- ja viestintävaliokunnan puheenjohtajan ja Ylen hallintoneuvoston jäsenen, edustaja Kymäläisen puhe oli kyllä sellainen, että olisin voinut pitää itsekin saman, ja itse asiassa ajattelin aika monta samaa asiaa sanoakin, mutta en nyt näe viisaana lähteä näitä asioita toistamaan. Tuossa puheenvuorossa hyvin kävit läpi sen, mikä on se tahtotila tässä asiassa mutta myös mikä on se realiteetti, että tämä ei ole pelkästään kansallisen päätöksenteon asia, vaan meidän on nyt ollut etsittävä tässä sellainen tie, jossa haetaan sellaista tasapainoa Ylen ja kaupallisen median välillä, että se myös täyttää nämä Euroopan unionista tulevat ajatusmallit ja sitten kuitenkin mahdollisimman pitkälle myöskin toteuttaa tämän kansalaisaloitteen ideaa.

Arvoisa puhemies! Haluan kuitenkin käyttää tässä tilanteen hyväksi kertomalla vähän siitä, miten tähän on tultu, koska asia on minulle varsin läheinen useiden vuosien takaa. 2016 oli viimeksi parlamentaarinen komitea, jossa tarkasteltiin Yle-lakia. Se komitea itse asiassa tunnetaan minun nimeäni kantavana, koska olin sen puheenjohtaja, mutta olisi ehkä ollut reilumpaa nimittää se Satosen—Heinäluoman työryhmäksi, koska silloinen edustaja Eero Heinäluoma oli hyvin keskeisessä roolissa ja toimi myös varapuheenjohtajana. Siinähän olivat siis edustettuina kaikki eduskuntaryhmät, ja kaikki eduskuntaryhmät sitten myöskin sen työn hyväksyivät, ja sen pohjalta Yle-lakia silloin muutettiin.

Voi sanoa, että yhtenä erittäin keskeisenä kysymyksenä siinä työryhmän työssä oli juuri tämä tekstimuotoinen sisältö, josta nyt on kyse tässä kansalaisaloitteessa ja vireillä olevassa lakiesityksessä. Tämä on monitahoinen asia. Ymmärrän toki myös kaupallisen median näkökulmaa tässä asiassa siitä näkökulmasta, että jokainen meistä poliitikoista tietää, että kun me vaalien alla, ja joku vähän vaalien välilläkin, tarjoamme torilla kahvia ilmaiseksi, se ei ole kauhean hyvä päivä sille torikahvilan pitäjälle, koska joku tarjoaa ilmaiseksi sitä, mistä toinen pyytää maksua. Siitähän tässä myöskin on kysymys. Nyt varsinkin, kun meidän perinteinen media on menettänyt sen roolin, mikä sanomalehdillä aikoinaan on ollut, tilausmäärät ovat pienentyneet, ollaan siirrytty nettiin ja nyt pitäisi saada entistä enemmän digisanomalehdestä tuloja, niin se on muuttanut sitä toimintalogiikkaa, ja kun Yle puolestaan perinteisesti oli radio- ja tv-toimija, mutta Yle on myös tullut nettiin, niin nyt ovat siellä netissä sitten sekä sanomalehdet että Yle. Nyt osa meidän kaupallisesta mediasta ajattelee voimakkaastikin niin, että jos Ylen toimintaa rajoitettaisiin, esimerkiksi sitä, miten se saa tekstimuotoista sisältöä julkistaa, se mahdollistaisi kaupalliselle medialle paljon paremmat lähtökohdat.

No, tutkimustulokset eivät aivan hirveästi kyllä tätä väitettä puolla. Toki ei voi sanoa, että se on merkityksetön, kuten tällä kahviesimerkillä yritin kuvata, mutta kyllä meidän kaupallisen median pahimmat kilpailijat ovat nämä mediajätit, ja sosiaalisen median kilpailu, joka sieltä on tullut, on paljon suurempi asia. Uskallan väittää, että suurin osa niistä Ylen käyttäjistä, jos Yle pienentää omaa tarjontaansa, ei kuitenkaan siirtyisi tämän mak-

sullisen kaupallisen palvelun käyttäjäksi, osa tietenkin siirtyisi, mutta ei niin merkittävä osa, että se olisi ratkaiseva asia kaupallisen median kannalta.

Haluan kuitenkin sanoa lopuksi tässä sen, että kun puhutaan tästä tiedonvälityksestä ja monipuolisesta tiedonvälityksestä, demokratiasta, sananvapaudesta, kaikista näistä tärkeistä asioista, Yle on siinä keskeinen toimija, mutta se ei pysty yksin sitä tekemään, vaan me tarvitaan laadukkaat paikallislehdet, me tarvitaan laadukkaat maakuntalehdet, me tarvitaan laadukkaat valtakunnalliset sanomalehdet ja myös laadukas radio ja televisio, kaupallinen media sen rinnalla, laadukas ja vastuullinen. Sen takia me joudutaan näitä asioita tasapainottamaan. Uskon, että se lakiesitys, joka tällä hetkellä on liikenne- ja viestintävaliokunnassa, on tällä hetkellä paras ratkaisu tähän asiaan, ei täydellinen, mutta paras käytettävissä olevista ratkaisuista.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, Kimmo, olkaa hyvä.

18.41 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Ihan ensimmäiseksi haluan onnitella tämän kansalaisaloitteen tekijöitä kahdestakin syystä.

Syy numero 1: Tiedän kokemuksesta, että 50 000 allekirjoituksen kerääminen on iso juttu. — Se on muuten, edustajat, kollegat, iso juttu. — Kun se saadaan tällaisesta aiheesta näin rakennettua, niin siitä voi jo onnitella.

Arvoisa puhemies! Haluan onnitella kansalaisaloitteen tekijöitä myöskin siitä, että jossain mielessä olen taipuvainen ymmärtämään sitä argumentaatiota, miten he rakentavat tuon aloitteensa siitä lähtökohdasta, että meidän pitää pystyä turvaamaan Yleisradion julkinen palvelutehtävä myöskin liittyen siihen, että tekstimuotoista uutisointia voidaan harjoittaa. Siihenhän myöskin edustaja Kymäläinen liikennevaliokunnan puheenjohtajana omassa puheenvuorossaan viittasi: se halutaan turvata. Tämä minusta on tässä hyvin tärkeä tehtävä.

Tässä on tunnistettava se, että meillä on suomalaisessa yhteiskunnassa myöskin yksityisiä toimijoita tiedottamassa hyvinkin laveasti. Meillä on laaja media, sekä alueellinen media, maakunnallinen media, paikallinenkin media että sitten tietenkin myöskin monitahoinen valtakunnallinen media. Tämä on pluralistinen yhteiskunta, moniarvoinen yhteiskunta, ja medialla on suuri rooli, ja siinä kaupallisilla toimijoilla on oma roolinsa.

Silti tunnistaisin Ylen merkittävyyden eduskunnan valvonnan alaisena julkisena tiedottajana, ja sillä on aidosti se julkinen palvelutehtävä, että se kattaa koko Suomen, nimenomaan aidosti koko Suomen, ja myöskin lähtökohtaisesti maksuttomana palveluna. Meillä on tietysti se Yle-vero kaikilla maksettavana, mutta maksuttomana palveluna se kaiken kattava tarjonta, mitä Yle tekee, on kaikkien sosiaaliryhmien saavutettavissa. Tämä on tietenkin tärkeä asia erityisesti siitä syystä, kuten todettu, että se on eduskunnan valvonnan alainen laitos, jolloin tarjottava tieto on myöskin tässä mielessä poliittisesti arvovapaata, neutraalia, eli on moniarvoista lähestymistavaltaan. Monasti kaupallisesti toimiva mediaala ei ihan samalla tavalla noudata näitä julkisen palvelun yleisluonteisia periaatteita, [Arto Satonen: Se on JSN:n valvonnassa kuitenkin!] ja tässä suhteessa Ylellä on se kiitettävä rooli yhteiskunnassa ja tärkeä rooli yhteiskunnassa. Itse pitäisin arvokkaana myöskin sitä, että tämä tekstimuotoinen viestittäminen mahdollistetaan Yleisradiossa myöskin jatkossa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin liikenne- ja viestintävaliokuntaan.

6. Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan kertomus parlamentaarisen yleiskokouksen toiminnasta vuonna 2020

Kertomus K 4/2021 vp
Valiokunnan mietintö UaVM 4/2021 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö UaVM 4/2021 vp. Nyt päätetään kannanotosta kertomuksen johdosta. — Keskustelu, esittelypuheenvuoro, edustaja Niikko, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.44 **Mika Niikko ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Euroopan neuvosto on vuonna 1949 perustettu järjestö, joka keskittyy ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeusvaltiokehityksen edistämiseen. Ulkoasiainvaliokunta korostaa Euroopan neuvoston laajan jäsenpohjan merkitystä. 47 valtiota kattavaan järjestöön kuuluvat kaikki muut Euroopan maat paitsi Valko-Venäjä.

Käsitellessään Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan kertomusta vuodelta 2020 ulkoasiainvaliokunta kiinnitti huomiota siihen, että koronaviruspandemia vaikutti yleiskokouksen toimintaedellytyksiin kertomusvuonna merkittävästi. Valiokunta piti tärkeänä sitä, että yleiskokous kykeni turvaamaan toimintakykynsä sääntömuutoksilla ja omaksumalla uusia toimintatapoja. Valiokunta myös painotti, että yleiskokouksen toimintamahdollisuuksien turvaaminen ja toiminnan täysimittainen palauttaminen entiselleen on tärkeää koronaviruspandemian hellittäessä.

Arvoisa puhemies! Ulkoasiainvaliokunnan kuuleman arvion mukaan Euroopan neuvoston ihmisoikeus- ja oikeusvaltiojärjestelmää haastetaan avoimesti. Koronaviruspandemia on osaltaan korostanut tätä kehitystä. Valiokunta jakaa yleiskokouksen esittämän huolen koronavirukseen liittyvien rajoitusten vaikutuksista ihmisoikeuksien, tasa-arvon, syrjimättömyyden ja oikeusvaltioperiaatteen toteutumisessa. Yleiskokouksella on tämän tilanteen seuraamisessa keskeinen rooli.

Arvoisa puhemies! Kolmantena seikkana nostan ulkoasiainvaliokunnan käsittelystä esille sen, että Suomen yleiskokouksen valtuuskunnan jäsenet ovat saaneet useita luottamustehtäviä yleiskokouksen eri tehtävissä. Tämä aktiivisuus on tärkeää ja omiaan lisäämään Suomen aktiivista otetta kansainvälisessä yhteistyössä. Valiokunta pitää ylipäätään tärkeänä aktiivista kansainvälis-poliittista toimintaa ja keskustelua. Valiokunnan arvion mukaan eduskunnassakin tulisi tällaista keskustelua lisätä.

Valiokunnalla ei ole huomautettavaa kertomuksen johdosta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Ja nyt valtuuskunnan puheenjohtaja, edustaja Kiljunen, Kimmo, olkaa hyvä.

18.47 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Ensimmäiseksi haluan kiittää teitä, ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja, edustaja Niikko, käyttämästänne puheenvuorosta, esittelypuheenvuorosta tähän aiheeseen, ja myöskin valiokunnan yksimielisestä kannasta koskien Euroopan neuvoston työtä. Aivan oikein te totesitte puheenvuoronne lopussa, että olisi hyvä käydä enemmän tätä kansalaiskeskustelua näistä kansainvälisistä instituutioista, missä me kansanedustajat olemme mukana. Euroopan neuvosto on yksi keskeisimmistä kansainvälisistä järjestöistä, joissa eduskunnallakin on vahva osallisuutensa.

Euroopan neuvostohan on — suoraan sanottuna sen voi sanoa kategorisesti näin — maailman johtavin ihmisoikeusjärjestö sillä normatiivisella järjestelmällä, mikä tänne on luotu, jolla nimenomaan pyritään edistämään ihmisoikeuksia Euroopassa, demokratiaa ja oikeusvaltion keskeisimpiä prinsiippejä. Siellä on lukuisa sopimusjoukko, johon myöskin Suomi on sitoutunut, ja kaiken lisäksi seurantajärjestelmä, joka päättyy viime kädessä Euroopan ihmisoikeustuomioistuimeen, johon jäsenvaltioiden kansalaiset voivat tehdä henkilökohtaisiakin kanteluita tai valituksia, jos he ovat joutuneet omissa maissaan viranomaiskohteluun, semmoiseen kohteluun, jonka he kokevat ongelmalliseksi, ihmisoikeusloukkauksiin ja muihin. Tämä koskee siis kaikkien 47:n Euroopan neuvoston jäsenvaltion kansalaisia, ja siinä suhteessa on todella arvokasta se, että kaikki Euroopan valtiot olisivat järjestössä mukana.

Kuten edustaja Niikko tuossa hetki sitten totesi, niin yksi valtio tästä kyllä vielä puuttuu, ja se on Valko-Venäjä. Valko-Venäjä ei puutu pelkästään sen vuoksi, että tämänhetkinen ihmisoikeustilanne Valko-Venäjällä on poikkeuksellisen huono, vaan se johtuu siitä, että Euroopan ihmisoikeussopimuksen keskeisin prinsiippi ja keskeisin ihmisoikeus maailmassa on, universaaleista ihmisoikeuksista kun puhutaan, oikeus elämään. Sen takia Euroopan neuvoston jäsenyys edellyttää sitä, että maassa ei ole kuolemanrangaistusta käytössä, ja Valko-Venäjällä se edelleen on. Se on, arvoisa puhemies, myöskin aktiivisessa käytössä. Siellä on kuolemantuomioita tänäkin vuonna tehty useampia. Eli tässä suhteessa se on rajaeste.

Mielenkiintoista, arvoisa puhemies, on myöskin se seikka, että Euroopan unionin jäsenyys edellyttää Euroopan ihmisoikeussopimuksen allekirjoittamista, eli ensi sijassa Euroopan unionin jäsenmaiden täytyy olla Euroopan neuvoston jäseniä päästäkseen ylipäätään unionin jäseniksi. Ja ehkä kuriositeettina voi sanoa myöskin sen seikan, että Euroopan unionin tähtilippu on peräisin Euroopan neuvostosta. Se on alun pitäen Euroopan neuvoston lippu, joka on sitten ”otettu käyttöön” myöskin Euroopan unionissa, ja nyt se on sitten unionissa se virallinen lippu. Siinä suhteessa Euroopan ihmisoikeussopimus ja Euroopan neuvosto on tavallaan pohjaorganisaatio sille, että jäsenvaltio voi olla ylipäätään kelvollinen Euroopan unionin jäseneksi.

Tämä muuten tekee senkin kuriositeetin, jonka tässä voi mainita, että kaksi johtavinta suurvaltaa maailmassa, Kiina ja Yhdysvallat, eivät voisi olla edes Euroopan unionin jäseniä, ne eivät jaa sitä yhteistä arvopohjaa, joka meillä Euroopassa on koskien tätä keskeistä kriteeriä eli kuolemanrangaistusta. Tämä on nyt vain kuriositeetti siihen nähden, että me näemme, kuinka merkittävästä, tavallaan, elimestä on kysymys siinä mielessä, että se määrittää säädöspohjaa ihmisoikeuksien alalla, demokratian alalla, jota työtä Euroopassa tehdään.

Arvoisa puhemies! Tämä parlamentaarinen yleiskokous, jonka valtuuskuntaa vedän, on sikäli merkittävä elin, että aidosti me kansanedustajat, jotka olemme siinä mukana, olemme kahden eri parlamentin jäseniä. Tämä eduskunta on yksi parlamentti, jossa me olemme

jäseniä, mutta tuo Strasbourgissa kokoontuva Euroopan neuvoston parlamentaarinen yleiskokous, jonka varapresidentti myöskin olen tällä hetkellä, on elin, joka syö meiltä erittäin paljon ihan sitä arkista aikaamme. Meillä on kokouksia runsaasti Strasbourgissa, eikä vain kokouksia, vaan siellä ovat myöskin valiokunnat, komiteat, ja siellä on muitakin tehtäviä kuin nämä yleiset kokoukset ja niihin liittyvät taustaraportit.

Euroopan neuvostolla on myöskin monitorointitehtävä. Me seuraamme ihmisoikeuksien toteuttamista eri jäsenmaissa, ja 11 maata on pysyvän monitoroinnin piirissä. Minä esimerkiksi, arvoisa puhemies, olen Armenia-raportöörinä. Seuraamme jatkuvasti tuota Armenian sisäistä tilannetta ja myöskin joudumme vierailemaan maassa ja tapaamme poliittista johtoa maassa, jatkuvasti käymme keskustelua siitä, miten Armeniassa demokratia ja ihmisoikeustilanne toteutuvat. Eli tämä on pysyvää seurantaa, johon meillä on velvoitteita, ja 11 maata, mukaan lukien esimerkiksi naapurimaamme Venäjä, on tässä suhteessa monitoroinnin piirissä.

Euroopan neuvosto myöskin harjoittaa vaalitarkkailua yhdessä Etyjin parlamentaarisen yleiskokouksen kanssa, jota seuraavassa kohdassa käsittelemme. Korona on aiheuttanut sen ongelman, että vaalitarkkailutilanne on vähän nikotellut, vaikeuksia on ollut viedä niitä läpi, myöskään vaaleja ei ole toteutettu ihan kaikissa maissa sen mukaisesti kuin säännönmukaiset vaalit pitäisi toteuttaa. Mutta periaatteessa Euroopan neuvosto myöskin seuraa demokratian toteuttamista ja tässä tapauksessa myöskin vaaleja.

Erityisteemana tässä nyt on ollut Euroopan neuvostossa poliittinen tilanne ja siihen liittyvät tietyt jännitteet, joita Euroopassa tällä hetkellä on, meidän turvajärjestelmissä — hetken kuluttua puhumme siitä enemmän — ja jotka liittyvät Venäjän jäsenyyteen. Krimin miehityksen jälkeen Venäjä suljettiin pois parlamentaarisen yleiskokouksen toiminnasta. Kun Suomi toimi ministerikomiteassa puheenjohtajavaltiona, niin 2019 keväällä käytiin pitkät neuvottelut. Venäjä tuli takaisin sinne, ja Suomen valtuuskunta on vahvasti tukenut Venäjän läsnäoloa sen vuoksi, että a) parlamentaarinen yleiskokous on dialogin paikka, me käymme siellä keskusteluja, mutta b) sen vuoksi, kuten tässä jo alussa totesin, että Venäjän kansalaiset kykenevät tekemään ihmisoikeusrikkomuksista valituksia Euroopan ihmisoikeustuomioistuimeen. Totta on vielä kaiken lisäksi, että 23 prosenttia kaikista valituksista tulee Venäjältä. Sillä on suurin osuus, tietysti väkilukukin on suuri, että täytyy suhteuttaa se siihen, mutta Venäjän kansalaiset myöskin käyttävät tätä tietä.

Sekin on sanottava tämän järjestelmän tehokkuuden osalta, että yli 95 prosenttia näistä ihmisoikeustuomioistuimen päätöksistä myöskin pannaan täytäntöön Venäjällä. Yksikään maa ei täysin pane niitä täytäntöön, myöskin Suomen kohdalla on tiettyjä viiveitä näissä täytäntöönpanoissa, mutta sekin on tärkeätä huomata, että Venäjän kansalaiset käyttävät aidosti ihmisoikeustuomioistuinta voidakseen saada oikeutta omassa yhteiskunnassaan siinä tilanteessa, kun he kokevat, että heidän oikeuksiaan on rikottu, ja myöskin Venäjän viranomaiset panevat niitä sitten täytäntöön sitä mukaa kuin Strasbourgin ihmisoikeustuomioistuin tuomitsee.

Eli tässä, arvoisa puhemies, on merkittävä elin ja tärkeätä työtä, mitä ne kansanedustajat, jotka siellä työskentelevät, myöskin tekevät [Puhemies koputtaa] Euroopan ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeusvaltion kehittämiseksi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 4/2021 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

7. Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön Suomen valtuuskunnan kertomus Etyjin parlamentaarisen yleiskokouksen toiminnasta vuonna 2020

Kertomus K 15/2021 vp
Valiokunnan mietintö UaVM 5/2021 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö UaVM 5/2021 vp. Nyt päätetään kannanotosta kertomuksen johdosta. — Keskustelu, ja edustaja Niikko, valiokunnan puheenjohtaja, esittelee, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.55 **Mika Niikko ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsitellessään Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön, eli Etyjin, Suomen valtuuskunnan kertomusta vuodelta 2020 ulkoasiainvaliokunta kiinnitti huomiota siihen, että koronaviruspandemia vaikutti yleiskokouksen toimintaedellytyksiin kertomusvuonna merkittävästi. Valiokunta piti tärkeänä tietoja siitä, että parlamentaarikot kykenivät haasteista huolimatta kokoontumaan säännöllisesti eri muodoissa ja käymään keskusteluja Euroopan turvallisuuden haasteista ja alueellisista kriiseistä.

Valiokunta korosti kertomuksen käsittelyn yhteydessä Etyjin merkitystä laaja-alaisen turvallisuuden edistäjänä. Ulkoasiainvaliokunnan saaman selvityksen mukaan yleiskokous on vuosikymmenien aikana luonut toimivan keskusteluyhteyden Etyjin hallitustenvälisen sektorin kanssa. Valiokunta pitää tärkeänä tätä yhteyttä niin organisaatio- kuin kansallisellakin tasolla. Lisäksi valiokunnan näkemyksen mukaan Suomen valtuuskunta voisi kehittää yhteyksiään kansalaisjärjestökenttään.

Etyjin yleiskokouksen tärkeä operatiivinen tehtävä on harjoittaa vaalitarkkailua. Myös vaalitarkkailu kohtasi haasteita koronan vuoksi. Valiokunta piti tärkeänä, että Suomen yleiskokouksen valtuuskunnan jäseniä osallistui vaalitarkkailutehtäviin myös kertomusvuonna, haasteista huolimatta.

Arvoisa puhemies! Toinen keskeinen seikka, minkä haluan nostaa kertomuksen käsittelystä esille, on se, että Etyjin 50-vuotismerkkipäivä vuonna 2025 lähestyy. Valiokunta pitää tärkeänä sitä, että Suomi on aloitteellinen merkkipäivän lähestymisen myötä käynnistyneessä keskustelussa Etyjin tulevaisuudesta sekä Helsingin periaatteiden ja yhteistyövaraisen turvallisuuden kehittämisestä. Tämä voisi valiokunnan arvion mukaan pitää sisällään esimerkiksi sen, että Suomi tarjoutuisi Etyjin puheenjohtajaksi vuonna 2025. Edellisen kerran Suomi toimi järjestön puheenjohtajamaana vuonna 2008.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja edustaja Kiljunen, Kimmo, olkaa hyvä.

18.57 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Tähän nyt on pakattu samaan istuntoon — ja hyvä niin — useita näitä kertomuksia, joita meillä on näistä kansainvälisistä järjestöistä. Ymmärrykseni mukaan tässä on vielä myöskin Pohjoismaiden neuvoston vuosikertomus käsittelyssä. Itse asiassa hyvä niin, että me voimme vähän vertailla näitä järjestöjä toisiinsa ja myöskin kansanedustajien rooleja näissä eri järjestöissä.

Äsken käsittelimme Euroopan neuvoston valtuuskunnan vuosikertomusta, ja nyt käsittelemme Etyjin, Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön, parlamentaarisen yleiskokouksen vuosikertomusta. Nämä ovat kaksi erilaista järjestöä, jotka toimivat kuitenkin Euroopan laajuisesti. Kuten sanottu, Euroopan neuvosto on ihmisoikeusjärjestö. Se on normatiivinen järjestö, se luo normeja jäsenmailleen. Etyj-järjestö ei ole samalla tavalla normatiivinen järjestö. Se on turvallisuusjärjestö, turvallisuusyhteistyötä luova elin, ja se pyrkii nimenomaan dialogin rakentamiseen, kuten edustaja Niikko tässä totesi. Yhteistyövaraisen turvallisuusjärjestelmän ydintä eli Euroopan turva-arkkitehtuuria siinä peilataan.

Etyjillä on siis parlamentaarinen yleiskokous, jolla on pari kolme kertaa vuodessa yleiskokouksensa, ja sitten siinä on tarkkailutehtäviä, muun muassa vaalitarkkailua järjestö tekee, parlamentaarinen yleiskokous tekee. ODIHR, joka on siis Etyjin erityiselin, on maailman johtavin vaalitarkkailuorganisaatio. Se metodologia, mitä käytetään kansallisissa vaalitarkkailuissa, tulee nimenomaan ODIHRilta. Sitä myöskin seurataan muissa maanosissa, ja YK:n tehdessä vaalitarkkailutehtäviä ODIHRin eurooppalaisessa kontekstissa kehittämät metodologiat ovat myöskin maailmanlaajuisen vaalitarkkailujärjestelmän ydintä. Eli tässä suhteessa Etyjillä on keskeinen rooli.

Parlamentaarisessa yleiskokouksessa on myöskin erityisedustajia, jotka ovat eri alueille sitoutuneita, kansanedustajia, jotka pystyvät käymään myöskin kriisialueilla tarvittaessa keskusteluja ja luomaan dialogipohjaa. Tässäkin suhteessa on hyvin merkittävää työtä myöskin tämä, mitä suomalaiset kansanedustajat ovat vuosien varrella Etyjin parlamentaarisen yleiskokouksen puitteissa tehneet.

Etyj-järjestöä ei kuitenkaan ymmärrä, ellei ymmärrä vuotta 1975, ellei ymmärrä Etykiä, ellei ymmärrä sitä, mistä edustaja Niikkokin tässä hetki sitten puhui, Helsingin henkeä ja sitä prosessia, mikä johti Euroopassa tähän jonkintyyppisen dialogin syntymiseen ja niihin instituutioihin, joilla pyritään luomaan vuorovaikutusta kilpailevien, vastakkainasettelun varassa eläneiden yhteiskuntien välille. Etykhän perustettiin kylmän sodan oloissa, jolloin kylmä sota jakoi Eurooppaa kahtia, ja Helsingissä presidentti Kekkonenhan tässä suhteessa oli poikkeuksellisen aloitteellinen, keskeisessä roolissa myöskin tässä kokouksessa. Finlandia-talossa oli Ety-konferenssi 75, luotiin nämä perussopimusasiakirjat, jotka ovat sitoneet jäsenvaltioita. Euroopan status quo hyväksyttiin. Lähdettiin liikkeelle siitä, että rajat ovat koskemattomia, niitä kunnioitetaan. Ja vaikka kritiikkiä esitettiin, että silläkö jäädytettiin tämä Euroopan tilanne, niin tosiasiana voi sanoa sen, että tämä dialogiprosessi, asteittainen rajojen aukeneminen, oli se tekijä, joka mursi kylmän sodan jakolinjat ilman, että yhtäkään Naton tai Varsovan liiton varustelun kautta hankittua aseellista voimaa, tykkiä ja hävittäjää, käytettiin, vaan sen dialogiprosessin kautta syntyi Eurooppaan muutosprosessi, joka oli merkittävän suuri. Euroopan kartta muuttui vuosina 1990—91 poikkeuksellisen rajusti ilman suursotaa. Sen rajuuden merkityksen ymmärtää, kun katsoo vaikka Puolaa. Puolalla oli 80-luvulla kolme naapuria, 1990-luvulta eteenpäin sillä on seitsemän naapuria — näistä seitsemästä naapurista ei yksikään ole niitä aikaisempia. Näin järisyttävää maantieteellisessä kartassa, poliittisessa maantieteellisessä kartassa tapahtuvaa muutosta ei ollut koskaan Euroopassa tapahtunut ilman suursotaa. Nyt se tapahtui, mikä kertoi rauhan ra-

kenteiden voimasta Euroopassa, kertoi Helsingin hengestä ja siitä, että me pystymme myöskin olemaan vuorovaikutteisia rajojen ylitse, luomaan yhteisöllisyyttä, yhteistä turvallisuutta. Me voimme jopa radikaaleja yhteiskunnallisia muutoksia aikaansaada.

Valitettavasti, arvoisa puhemies, nyt tilanne Euroopassa on kärjistynyt. Meillä ei samanlainen vuoropuhelu ole nyt voimissaan kuin on ollut 90-luvulla, 2000-luvun alussa — on jännitteisempi tilanne, ja tämä on tietenkin valitettava asia. Muun muassa Etyj-järjestelmä — ennen kaikkea luottamusta lisäävät toimet, jotka ovat olleet Etyj-järjestössä se kivijalka, jolla on pystytty jopa sotaharjoituksia seuraamaan, ja vielä eri maat ovat voineet seurata tukikohtia, varustautumiskehitystä ihan toisella tavalla avoimesti tähän saakka — on purkautumassa osittain Yhdysvaltojen ja Venäjän välisen tulehtuneen tilanteen vuoksi. Molemmat ovat vetäytyneet tästä Open Skies -sopimuksesta. Se on valitettavaa.

Nyt on hienoa se, että Suomi toimii tässä kohdassa aloitteellisesti. Me pyrimme edelleenkin ylläpitämään tätä Helsingin henkeä, vuorovaikutusta, ja siinä suhteessa kaikki tuki sille aloitteellisuudelle niin kuin ulkoasiainvaliokuntakin jo teki, jolla mahdollisesti tämän Etyjin, Etyk-järjestön, Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön 50-vuotisjuhlavuosi 2025 voisi olla täällä Helsingissä ja Helsingin henkeä voitaisiin sitä kautta virittää edelleen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Virolainen, olkaa hyvä.

19.03 **Anne-Mari Virolainen kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Edustajat Niikko ja Kiljunen omissa puheenvuoroissaan kuvasivatkin jo Etyjin toimintaa hyvin laajasti. Haluaisin kiinnittää huomiota yhteen seikkaan, joka näissä puheenvuoroissa ei tullut esiin, nimittäin vaalitarkkailun toimintaan erityisesti pandemian aikana: Asiantuntijakuulemisissa selvästi tuli esiin se seikka, että on maita, joissa kategorisesti kiellettiin tai siirrettiin vaaleja. Etyj onnistui kuitenkin vaalitarkkailussa melko haasteellisissakin olosuhteissa, Azerbaidžanissa, Montenegrossa, Georgiassa ja Yhdysvalloissa. Euroopan neuvostolla oli huomattavasti enemmän haasteita. Yksi vaalitarkkailuoperaatio, jota olisi ehdottomasti pitänyt pystyä toteuttamaan, oli Venäjän vaalit 19. syyskuuta. Sinne pääsi ainoastaan pieni porukka Euroopan neuvostosta. Jos me haluamme puolustaa ihmisoikeuksia ja valvoa oikeusvaltioperiaatteen toteutumista ja demokratiakehitystä, niin vaalitarkkailuoperaatioiden jatkaminen on äärimmäisen tärkeää. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Pirttilahti, olkaa hyvä.

19.05 **Arto Pirttilahti kesk:** Arvoisa herra puhemies! Täällä on erinomaisia puheenvuoroja pidetty tästä Suomen Etyjin valtuuskunnan vuosikertomuksesta. Pitää myös kiittää tässä vaiheessa meidän erinomaista sihteeristöä, mikä on laatinut tämän meidän kertomuksen, ja varsinkin sihteeristön vetäjää ja meidän Etyjin toiminnan vetäjää Gunilla Carlanderia — erinomaista työtä.

Kuten tässä kuvattiinkin, niin vaikka korona hieman esti sitä, vaalitarkkailua pystyttiin suorittamaan, ja sitten myös etänä tehtäviä yleiskokouksiakin pidettiin. Siellä mielestäni aika aktiivisesti meidän Suomen edustajat olivat läsnä eri osa-alueilla.

Pitää myös nostaa ylös tämä, että meillä oli myös hyvin onnistunutta omaakin työskentelyä siellä: Saimme Pia Kauman ensin raportööriksi, muistaakseni terrorismitoimintaan,

ja ehkä uutisena, mikä ei ole tässä kirjassa, hän pääsi sitten valintaprosessissa menestyen yleiskokouksen varapuheenjohtajaksi. Hänet valittiin nyt heinäkuussa 2021. Ihan liittyen tähän kiitokset tästä toiminnasta kuuluvat kyllä niin sihteeristölle kuin myös meidän aktiivisille kansanedustajille, keitä tässä ryhmässä on mukana. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Vielä edustaja Kiljunen, Kimmo.

19.06 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puheenjohtaja! Kiitän edustaja Virolaista hyvästä puheenvuorosta, joka liittyi vaalitarkkailuun, ja siitä ehkä muutaman sanan voin vielä sanoa:

Se on tullut nyt osaksi eurooppalaista demokratiakehitystä, ja kuten todettu, sekä Euroopan neuvosto että Etyj-järjestö tekevät tätä vaalitarkkailua. Siinähän on ollut ongelmana pitkään, että se vaalitarkkailu alun pitäen suuntautui niin sanottuihin uusiin demokratioihin 1990-luvulla ja se sitten pikkuhiljaa kasvoi, kun kritiikki tuli siitä kulmasta, että kaikissa muissakin maissa on ongelmia — se itse asiassa alkoi 2000-luvun alussa muun muassa Yhdysvaltoihin liittyen, missä olivat nämä Floridan ongelmat presidentinvaaleissa silloin 2000-luvun alussa — eli tuli tätä kysymystä, että onhan tätä vaalitarkkailutarvetta myöskin muualla, ja nykyisin Etyj-järjestö, ODIHR, todellakin tekee vaalitarkkailua myöskin Suomessa. Eli Suomi on myöskin vaalitarkkailun kohteena — ei kuitenkaan laajamittaisen vaalitarkkailun kohteena, vaan se on usein asiantuntijakäynti, jolla keskitytään siihen, että vaalit toteutetaan asiallisesti. Vaalitarkkailulla on merkittävä merkitys ollut siinä, että pystymme seuraamaan demokratian tilaa eri maissa.

Edustaja Virolainen kiinnitti huomiota Venäjän duuman vaaleihin syyskuussa. Todella valitettavaa on, että Venäjä koronaan vedoten teki rajoitteita siihen, että vaalitarkkailudelegaatioiden määrää pienennettiin, mikä johti siihen, että ODIHR, eli tämä vaalitarkkailuorganisaatio Etyjissä, kieltäytyi tarkkailemasta ja Etyjin parlamentaarinen yleiskokous päätti saman tien myöskin, että he eivät sitä seuraa. Euroopan neuvosto kuitenkin — organisaatio, missä itse olen siis vahvemmin mukana kuin Etyjissä, eli olen myöskin Etyj-valtuuskunnan varajäsen mutta varsinaisesti toimin Euroopan neuvoston puolella — lähetti tarkkailumission, mutta, arvoisa puhemies, tässä täytyy nyt olla hyvin tarkka: Euroopan neuvosto ei vaalitarkkaillut Venäjällä. Se ei kyennyt siihen luonnollisestikaan, koska meiltä puuttui pitkäaikainen vaalitarkkailumahdollisuus, jonka ODIHR siis olisi mahdollistanut. Se oli vain lyhyt arviointimissio, viiden hengen missio, joka kävi Venäjällä ja kävi jossain määrin läpi vaalitilannetta ja teki siitä raportin, mutta siinä yhteydessä ei voida puhua vaalitarkkailusta.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 15/2021 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

8. Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan toimintakertomus 2020

Kertomus K 7/2021 vp
Valiokunnan mietintö UaVM 7/2021 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö UaVM 7/2021 vp. Nyt päätetään kannanotosta kertomuksen johdosta.

Avaan keskustelun. Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Niikko, olkaa hyvä, esittelypuheenvuoro.

Keskustelu

19.09 **Mika Niikko ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsitellessään Pohjoismaiden neuvoston Suomen valtuuskunnan kertomusta vuodelta 2020 ulkoasiainvaliokunta kiinnitti huomiota koronaviruspandemian poikkeuksellisiin vaikutuksiin pohjoismaisessa yhteistyössä. Rajojen sulkeminen hankaloitti raja-alueilla asuvien ihmisten arkea konkreettisesti. Valiokunta pitää pandemian tärkeänä oppina sitä, että Pohjoismaiden keskinäistä yhteyttä tulee vahvistaa niin poliittisella kuin virkamiestasollakin, jotta tietokatkoksilta vältytään. Valiokunta pitää tärkeänä Pohjoismaiden rajaesteiden purkamista ja niiden ennaltaehkäisyä. Lainsäädännön harmonisointipyrkimyksiä Ruotsin kanssa pidettiin tässä yhteydessä erityisen tärkeinä.

Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajana toimi kertomusvuonna Islanti, jonka pääteemana oli yhteisten arvojen puolustaminen. Toinen vuoden 2020 keskeinen teema oli varautumiseen ja yhteiskuntaturvallisuuteen liittyvä työ.

Arvoisa puhemies! Pohjoismaiden neuvoston ulkopoliittista toimintaa käsitellessään ulkoasiainvaliokunta keskusteli neuvoston yhteistyöstä EU:n kanssa. Valiokunta korosti Pohjoismaiden EU-yhteistyön osalta erityisesti pohjoismaisten parlamenttien EU-valiokuntien keskinäisen yhteistyön ja yhteydenpidon merkitystä. Myös muiden valiokuntien keskinäistä yhteydenpitoa ja tapaamisia pidettiin hyödyllisinä.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan kiinnittää huomiota siihen, että Suomi toimii tämän vuoden Pohjoismaiden ministerineuvoston puheenjohtajana ja ensi vuoden Pohjoismaiden neuvoston puheenjohtajana. Valiokunta kuuli asiantuntijoita tulevan puheenjohtajakauden suunnitteluista ja totesi sen avaavan mahdollisuuksia myös eduskunnan nykyistä laajemmalle sitouttamiselle pohjoismaiseen yhteistyöhön.

Valiokunnalla ei ole huomautettavaa kertomuksen johdosta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Ledamot Strand.

19.11 **Joakim Strand r:** Tack, ärade talman! Ilmeisesti mikrofonikin päällä? — Itsekin haluaisin omalta osaltani kannustaa, että nyt kun tästä koronasta ja rajoituksista toivon mukaan päästään, ruvettaisiin herättämään uudelleen henkiin myös sitä kanssakäymistä meidän Pohjoismaiden kollegoiden kanssa. On selvää, että tämä viimeinen vuosi Pohjoismaiden neuvostossa, kun kaikki ryhmäkokoukset, valiokunnat, kaikki, ovat olleet etänä, niin eihän siinä ole ollut sitä samaa tunnelmaa, ja siihen nyt vain täytyy jaksaa panostaa, että ruvetaan taas reissaamaan ja treffaamaan. Meillä on kuitenkin niin pitkä, hieno yhteinen historia.

Kuitenkin tämänkin vuoden aikana on paljon tapahtunut seudullisesti näissä meidän rajayhteisöissä. Esimerkiksi tuolla Merenkurkun seudulla pohjalaismaakunnat ja Västerbot-

ten ovat perustaneet ensimmäisen yhteispohjoismaisen eurooppalaisen alueellisen yhteistyön yhtymän. Sinne on rakennettu uutta laivaa Vaasa—Uumaja-välille, on sähköistä lentämistä suunnitteilla, jopa kiinteitä yhteyksiä ja siltoja tulevalle vuosikymmenelle. Eli kyllä täällä tapahtuu, mutta jotenkin haluan korostaa sitä, että nyt tässä koronan jälkeisessä ajassa saataisiin vielä lisäpotkua tuohon yhteistyöhön.

Itse olen tänään parlamentaarisen Suomi—Norja-yhteistyöryhmän puheenjohtajana myös välittänyt surunvalittelut Norjan suurlähettiläälle tästä hirveästä attentaatista johtuen, joten sieltä tulivat myös kiitokset ja terveiset meille tänne. — Tack.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Tuomioja, olkaa hyvä.

19.13 **Erkki Tuomioja sd:** Herra puhemies! Covid-19 on tietysti vaatinut monia uhreja, ja tekisi mieli todeta, että myöskin pohjoismainen yhteistyö on, jos nyt ei ihan uhri, tästä suuresti kärsinyt. Se tarkoittaa myöskin Pohjoismaiden neuvoston toimintaa. Meidän kokoustemme määrä on kylläkin lisääntynyt, mutta kokousten laatu on romahtanut. Se on valitettava tosiasia, ja sen vuoksi olemme nyt erityisen iloisia siitä, että marraskuussa istunto voidaan jälleen pitää läsnäolokokouksena ja vähitellen palata normaaliin järjestykseen. Tästä covidista on pohjoismaisen yhteistyön kannalta paljonkin opetuksia otettava, ja se työ jatkuu.

On ihan selvää, että ajatus, että Pohjoismaat olisivat voineet täysin yhtenäisesti ja yhdenmukaisesti käsitellä covid-kriisiä ja päättää rajoituksista, on epärealistinen. Silloin kun puututaan kansalaisten perusoikeuksiin ja vapauksiin, liikkumiseen, niin kuin Suomessakin tehtiin muun muassa Uudenmaan ja muun Suomen välillä, niin on aivan selvää, että ei tällaisista asioista voi päättää muu kuin oma eduskunta ja sen luottamusta nauttiva hallitus. Tämän sanottuani on ihan ilmeistä, että nimenomaan Pohjoismaiden kesken, joissa on erittäin paljon tällaista raja-alueiden kanssakäymistä, olisi pitänyt ja voinut myöskin tarkemmin ja huolellisemmin koordinoida näitä toimia. Toki ministerit ja virkamiehet ovat olleet kiinteässä yhteistyössä, mutta parantamisen varaa selvästikin tässä suhteessa on.

Herra puhemies! Kiinnitän huomiota toiseen seikkaan. Se on se, että vuonna 2019 Pohjoismaiden pääministerit hyväksyivät vision Pohjoismaista, ja tämä visio sinänsä on sellainen, joka meidän parlamentaarikkojenkin on helppo allekirjoittaa, mutta se seikka, että tämä työ valmisteltiin pääministereiden kesken ilman, että siinä oli minkäänlaista parlamentaarista konsultointia Pohjoismaiden neuvoston kanssa, on jättänyt kyllä jälkensä. Valitettavasti tilanne on nyt juuri tänä vuonna sitten kulminoitunut siihen, että Pohjoismaiden ministerineuvoston budjetin hyväksyminen on ollut erittäin vaikea prosessi. Kun me liikuttavalla yksimielisyydellä Suomessa olemme nyt sitä mieltä, että kulttuuriin ei saa eikä pidä tehdä leikkauksia, niin kyllä se sama koskee myöskin pohjoismaista kulttuuriyhteistyötä, ja kuitenkin Pohjoismaiden ministerineuvoston alkuperäinen budjettiehdotus sisälsi nimenomaan tälle sektorille mittavia leikkauksia.

No, sen jälkeen on nyt käynnistetty neuvotteluprosessi Pohjoismaiden neuvoston ja ministerineuvoston välillä, ja huomenna käsittelemme sitä Pohjoismaiden neuvoston presidiumin kokouksessa. Ymmärrykseni ja odotukseni on, että itse asiassa jo eilen olisi päästy yhteisymmärrykseen tästä, ja se on minusta tärkeätä, ja se on myöskin meidän tulevalle puheenjohtajakaudelle Pohjoismaiden neuvostossa tärkeätä, koska on pidettävä huoli siitä, että ei synny mitään vastakkainasettelua saatikka mitään arvovaltakiistoja tai nokittelua ministerineuvoston ja parlamentaarikkojen välillä. Tämä tulee olemaan varmasti meidän

puheenjohtajakautemme yksi tärkeimpiä kysymyksiä, että me haluamme edistää tätä hyvää yhteistyötä ja sen tuloksellisuutta. Pohjoismaiden yhteistyöllä on, voi sanoa, laaja, lähes yksimielinen kannatus kaikissa Pohjoismaissa, mutta sen on myöskin tuotettava konkreettisia tuloksia, ja sen vuoksi se rajaesteiden jokapäiväinen purkamistyö, joka on ollut keskiössä, on edelleenkin tärkeätä. Siinä ei pidä pienimmässäkään määrin herpaantua, koska on aina koko ajan se mahdollisuus, että uudet asiat ja uusi lainsäädäntö saattavat tarkoittamattakin luoda rajaesteitä, ja näitä on jo ennakkoon pyrittävä välttämään. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia valtuuskunnan puheenjohtajalle. — Edustaja Pirttilahti, olkaa hyvä.

19.17 **Arto Pirttilahti kesk:** Arvoisa puhemies! Kiitoksia valtuuskunnan puheenjohtajalle Erkki Tuomiojalle erittäin hyvästä puheenvuorosta. Kuten täällä myös edustaja Strand otti esille, tämä henkilökohtainen vaikuttaminen on Pohjoismaiden yhteistyössä kaikista tärkeintä. Otetaan nyt pelkästään nämä meidän kielimuurit. Niitähän on, vaikka Strand on hyvä esimerkki siitä, että suomi ja ruotsi ja muutkin kielet menevät, mutta me tavalliset kansanedustajat tarvitsemme myös tukea siinä toiminnassa. Mutta tapaaminen on tärkeää.

Tuossa puheenjohtaja otti esille juurikin nämä rajaesteet, ja meillä on iso työ niissä erilaisissa asioissa, ja ne ovat pitkäjänteistä työtä. Asiat eivät ihan yhdessä vaalikaudessa aina etene. Otetaan nyt vaikka esimerkkinä pullopanttijärjestelmä, mitä on Pohjoismaiden neuvoston toimesta tehty ehkä kymmenen vuotta eteenpäin. Siellä on monia muitakin hyviä asioita. Rajaesteet ovat meidän keskinäisiä asioita, mutta muun muassa ympäristökysymykset, maaseutukysymykset, metsäasiat ja energia-asiat ovat hyvin samanlaisia, ja me näiden palavereitten aikana käsitellään myös sitä, mikä suunta on meillä yhdessä EU:n suuntaan. Vaikkakin tämä pohjoismainen yhteistyö on kuin sisarusparvi ja on erilaisia sisaruksia — me olemme eurossa, muut Pohjoismaat eivät, sitten EU:ssa ei ole Islanti eikä Norja mukana, ja myös puolustuspoliittinen näkökulma on erilainen — tämä kuitenkin antaa keskusteluissa hyviä viitteitä erilaisista näkemyksistä, että voidaan näitä asioita punnita. Mutta EU:n suunta on ehkä aika monessakin yhteistyössä ollut sitten yhteisen näkemyksen löytäminen, joka on taas toisaalta menemässä Euroopan neuvoston asioihin. Mutta se vaikuttaa myös siihen Etyjiin. Edustaja Kiljunen otti hyvin, että asioita nyt pohditaan yhdessä, ja siihen, mikä se meidän kansainvälinen yhteistyö on, pohjoismainen yhteistyökin tavallaan nivoutuu mukaan.

Eli kiitokset tässäkin sihteeristölle erinomaisesta vuosikertomuksesta, siellä sihteeristön johdossa Mari Herraselle ja kumppaneille, jotka nyt taas pääsevät sitten järjestämään meille erilaisia matkoja. Toivotaan, että ne ovat mielenkiintoisia tapaamisia eri puolilla Pohjoismaita. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, Kimmo, olkaa hyvä.

19.20 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Edustaja Tuomioja nosti esille Pohjoismaiden neuvoston työtä häirinneen koronaepidemian ja totesi, että se on vaurioittanut tätä vuorovaikutusta siltä osin, että etätyöskentely kansainvälisissä elimissä on haitannut niiden tuloksellisuutta, ennen kaikkea tätä keskinäistä kanssakäymistä. Haluaisin tästä asiasta nimenomaan sanoa myöskin sen kokemuksen, mikä on sekä Etyjin parlamentaarisen

yleiskokouksen osalta että ennen kaikkea Euroopan neuvoston osalta: täsmälleen sama kokemus — täsmälleen sama kokemus. Olen rohkaissutkin pitkin tätä korona-aikaa — kun oli sitten niin sanotut hybridikokousvaihtoehdot olemassa meillä Euroopan neuvoston töissä, esimerkiksi Strasbourgissa — että jos vain delegaation jäsenet voivat tulla paikan päälle, niin kannattaa se tehdä. Itse olen sen tehnyt joka kerta sen vuoksi, että se on aidosti aivan eri laatuluokan osallistuminen siihen tapahtumaan, kanssakäymiseen, kun on paikan päällä eikä etänä.

Kysymyshän on yksinkertaisesti siitä, että tässä täytyy tunnistaa näiden kansainvälisten parlamentaaristen elinten luonne sillä tavalla, että ei se kokous sinänsä ole se juttu. Se on tärkeää, että me kohtaamme siinä samassa salissa, samassa paikassa. Se on tärkeää, mitä tapahtuu siellä salin ulkopuolella, keskinäiset keskustelut, koska siellä ratkaistaan ne ongelmat. Siellä ne käsitellään yhdessä. Voidaan hakea yhteisymmärrystä, joka sitten kirjataan ylös siinä salikeskustelussa. Näinhän se tapahtuu aina, ja sen takia se läsnäolo siellä — jotta sinä voit sen käytävätyöskentelyn tehdä, jotta te voitte yhdessä erityyppisesti kommunikoida ulkomaisten vieraiden, kansainvälisten ja muiden delegaattien kanssa — on avainasia.

Toinen kysymys, arvoisa puhemies, jos tässä voi käyttää ja nopean kysymyksen esittää valtuuskunnan puheenjohtajalle Erkki Tuomiojalle ja ehkä muillekin valtuuskunnan jäsenille Pohjoismaiden neuvoston osalta, on se, että kun olin joskus aikoinaan itse Pohjoismaiden neuvoston työssä mukana, nostin esille sen kysymyksen, että kun meitä on viisi Pohjoismaata siinä jäseninä ja sitten ovat nämä itsehallintoalueet, mukaan lukien Ahvenanmaa Suomesta, niin olisiko mietittävissä, että kun täällä on kolme muuta pientä maata tässä meidän lähistöllämme Itämeren rannoilla, eli Baltian maat, että jossain tilanteessa voisi rakentaa tätä yhteistyötä Baltian maiden neuvoston ja Pohjoismaiden neuvoston välille ehkä jopa niin pitkälle, että nämä kaksi järjestöä sulautettaisiin yhteen, ja siinä olisi sitten oma luonteva vuorovaikutuksensa Pohjolan kaikille pienille maille. Jätän tämän teesinä tähän pohdittavaksi. Mielellään kuulisin tähän reaktioita.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Strand.

19.23 **Joakim Strand r:** Ärade... [Puhuja aloittaa puheenvuoron mikrofonin ollessa suljettuna] — Näin.

Ärade talman! Oikeastaan edustaja Tuomioja tuossa jo vei sanat suustani. Ehkä muutama sana ruotsiksi kuitenkin.

Det vill säga, ordförande för delegationen Erkki Tuomioja pratade bra om också de gemensamma visionerna, där ministerrådet och parlamentarikerna ju inte riktigt har gått i takt, utan det kom på sätt och vis... Man gav det åt oss att vara världens mest integrerade region, och det är ju någonting vi alla vill, men det är nog viktigt att det här samspelet mellan Nordiska rådet och ministerrådet fungerar. Och därför skulle jag själv också uppmuntra, speciellt att man inom sådana områden som energipolitiken och trafik- och infrastrukturpolitiken också skulle jobba betydligt närmare på ministerienivå.

Elikkä mielestäni erityisesti energia-asioissa sekä liikenne- ja infra-asioissa tulisi myös ministeriötasolla tehdä huomattavasti tiiviimpää yhteistyötä. Me ollaan eri valiokunnissa Pohjoismaiden neuvostossa tätä peräänkuulutettu, ja on ollut yllättävän vaikeata kyllä saa-

da samaan pöytään näitä avainhenkilöitä. Sen olen huomannut itse, kun olen ollut paljon myös Brysselissä lobbaamassa tiettyjä liikennehankkeita, että monta kertaa ne haasteet valitettavasti, kun puhutaan tällaisesta seudullista elinkeinoelämää tukevasta infrasta, ovat pääkaupungeissa, usein joissain ministeriöissä Helsingissä, Tukholmassa tai Oslossa, eivät niinkään Brysselissä. Elikkä tämä on ehkä semmoinen viesti myös ministeriöitten suuntaan, että varataan vähän enemmän aikaa tähän pohjoismaiseen yhteistyöhön kaikilla tasoilla. — Tack.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ei laajenneta kovin laajasti tuonne Baltian suuntaan tätä keskustelua nyt, mutta mitä edustaja Tuomioja vastaa tähän kysymykseen tänä vuonna?

19.24 **Erkki Tuomioja sd:** Herra puhemies! Ajatus on tietysti kaunis, ja meillä on erittäin paljon ja säännönmukaista yhteistyötä Pohjoismaiden neuvoston ja Baltian parlamentaarisen kokouksen välillä. Tätä todellakin on monilla tasoilla olemassa, ja se on minusta ihan oikein ja välttämätöntä, mutta sitten sanon ihan suoraan, että ajatus siitä, että Pohjoismaiden neuvosto ja Baltian maat yhdistettäisiin, on totaalisen epärealistinen, mahdoton, enkä pidä sitä edes toivottavana. — Kiitos. [Mika Niikko: Suora vastaus, edustaja Kiljunen! — Kimmo Kiljunen: Näytti olevan suora!]

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Pirttilahti.

19.25 **Arto Pirttilahti kesk:** Arvoisa puhemies! Suora vastaus puheenjohtajalta. Tokihan näissä yleiskokouksissa ovat Baltian maat ja muutkin seuraamassa meidän toimintaamme.

Tässä oikeastaan edustaja Strand otti pohjan minun puheenvuoroltani. Puheenjohtaja Tuomioja otti esille juurikin tämän ministerineuvoston ja parlamentaarisen toiminnan yhtenäisyyden. Eli parlamentaarisella yhteistyöllähän tehdään aloitteita, ja toivotaan, että ministerineuvosto sitten vie osaltaan niitä asioita päätöksentekoon, mutta kukin ministeri kussakin maassa ajattelee omalla tavallaan, millä tavalla ne sitten muodostuisivat yhtenäiseksi näkemykseksi, saatikka, että me saataisiin kuhunkin Pohjoismaahan joku pikku osio siitä lainsäädännöstä toteutettua yhtenäisesti.

Monessa asiassa on pohdittu aiemmin myös sitä, tulisiko eduskunnassa valiokunnissa käsitellä pohjoismaisia asioita enemmän, esimerkiksi edustaja Strandin esille ottamat liikenneasiat tai elinkeinoasiat talousvaliokunnassa ja näin pois päin. Se on varmaan semmoinen hyvä pohdinnan paikka, miten kehitetään.

Mutta se oma kärkeni tähän: Yhdyn tuohon puheenjohtaja Tuomiojan näkemykseen, että kun Suomen vuosi tulee, niin yritetään vielä taas kerran, kun meillä on semmoinen hallinnon uudistus Pohjoismaiden neuvostossa mennyt, että virtaviivaistetaan asioita ainakin jotenkin, että ei tämmöinen pingpong-peli näitten asioitten osalta ministerineuvoston ja Pohjoismaiden parlamenttien välillä jatkuisi vaan asioista aina joskus päästäisiin päätökseen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen synnyttää tänä vuonna déjà-vu-ilmiön. Olkaa hyvä.

19.27 **Kimmo Kiljunen sd:** Arvoisa puhemies! Minä puhun nykyisestä tilanteesta. Ja kuulin hyvin huolella, miten edustaja Tuomioja vastasi tähän ajatukseen, että olisiko mahdollista miettiä Pohjoismaiden neuvoston ja Baltic Assemblyn yhdistämistä. Hänen kantansa oli, että se on epärealistinen. Olen edustaja Tuomiojan kanssa täsmälleen samaa mieltä: se on epärealistinen. Hän sanoi myöskin, että se on epätoivottava. Siihen minä jätän kysymysmerkin edelleenkin. Jätän sen kysymysmerkin, ja haluan ainoastaan viitata siihen, että muun muassa Etyjin puitteissa — sekä hallitusten puolella, hallitusten välisessä yhteistyössä että parlamentaarisessa yhteistyössä — samoin Euroopan neuvoston puitteissa — sekä ministerikomitean puolella että täällä parlamentaarisen yleiskokouksen puolella — työskentelee NB8-ryhmä eli Nordic—Baltic-maiden yhteistyöryhmä. Ainakin se on toivottavaa yhteistyötä, mitä on harrastettu, ja sillä on oma merkityksensä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja näin keskustelu on päättynyt. — Anteeksi, edustaja Niikko.

19.28 **Mika Niikko ps:** Arvoisa puhemies! Sen verran voisin nytten vielä osallistua tähän keskusteluun, että meillähän on erittäin hyvää yhteistyötä Pohjoismaiden lisäksi myös Baltian maiden kanssa. Kuten edustaja Kiljunen mainitsi, meillä on tämä NB8-ryhmä, jossa me olemme tämän koronapandemian aikana olleet, sanotaanko, paljon enemmän keskenämme tekemisissä kuin muutoin. Toki lähes kaikki on pitänyt toteuttaa virtuaalisesti. Mutta ne ovat johtaneet myös sellaisiin asioihin kuin esimerkiksi vierailuun siellä Valko-Venäjän ja Liettuan rajalla. Ollaan nähty suoraan, mitä haasteita esimerkiksi näillä naapurimailla on. Ja ensi viikollahan NB8-maiden puheenjohtajat tulevat maanantaiksi ja tiistaiksi vieraiksi Suomeen, ja silloin myös keskustelemme monista yhteistyön alueista Helsingissä.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 7/2021 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

9. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 15.10.2021 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 21.13.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola